I Sandhed – der er en verden uden for Verona

Om de skriftlige og fotografiske samlinger i Nationalmuseet

Erik Kann

Nykøbing F. nov.2025

Disposition-1

- Indledning –hvad handler foredraget om?
- Hvad er Antikvarisk – Topografisk Arkiv-den helt korte version?
- Hvordan får du adgang til Antikvarisk – Topografisk Arkiv?
- Hvordan finder du frem til Antikvarisk – Topografisk Arkiv – fysisk?
- Hvordan opstod Antikvarisk – Topografisk Arkiv?
- Eksempler på udnyttelse - oldtiden

Disposition-2

- Hvad nu – hvordan bestiller jeg sager til læsesalen?
- Købstæderne
- Særsamlinger
- Hjemmesiden
- Afslutning

Indledning – hvad handler foredraget om?

Ikke om Verona

Heller ikke om Shakespeare

Og slet ikke om berømte citater

There is no world without Verona

Og dog-alligevel

v e r o n a v e r o n a v e r o n a

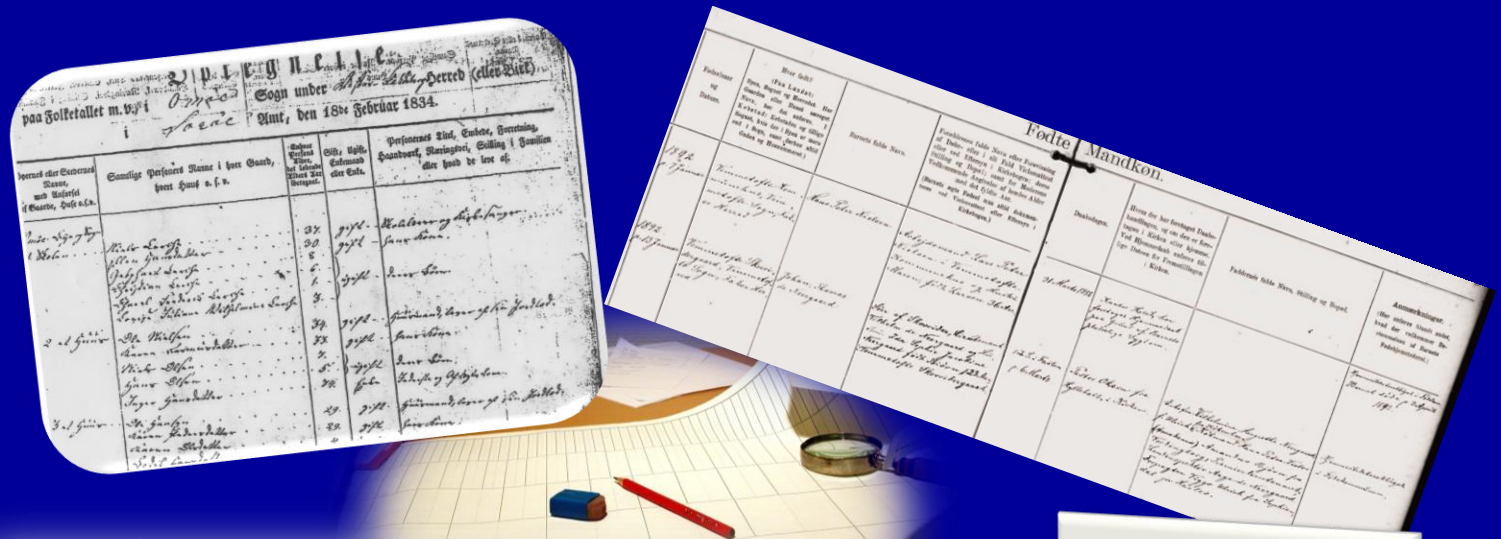

Rigsarkivets kildesystemer

Arkivdatabasen Daisy

Log ind in Daisy for at bestille materialer til læsesalen.

Arkivalieronline

Gå til en oversigt med kategorier af digitaliseret materiale, du kan finde på Arkivalieronline.

Dansk Demografisk Database

Søg efter personer i indtastede folketællinger og kirkebøger.

→

I skal på besøg på:

Antikvarisk-Topografisk

Arkiv

Hvad er Antikvarisk-Topografisk Arkiv – den helt korte version

Velkommen til

Alle der deltog i Ane Sophies begravelse i Kildebrønde i 1892

Én af deltagerne havde lavet en flot Slægtsbog om slægten fra Kildebrønde m.fl. sogne

Historien om Martha Sofie

Martha Sofie Nielsen, født 1. Februar 1875 i Kildebrønde (mellem Taastrup og Køge). Datter af møbelsnedker Jacob Nielsen og Karen Marie Larsen

Hjalmar Magnus Kann

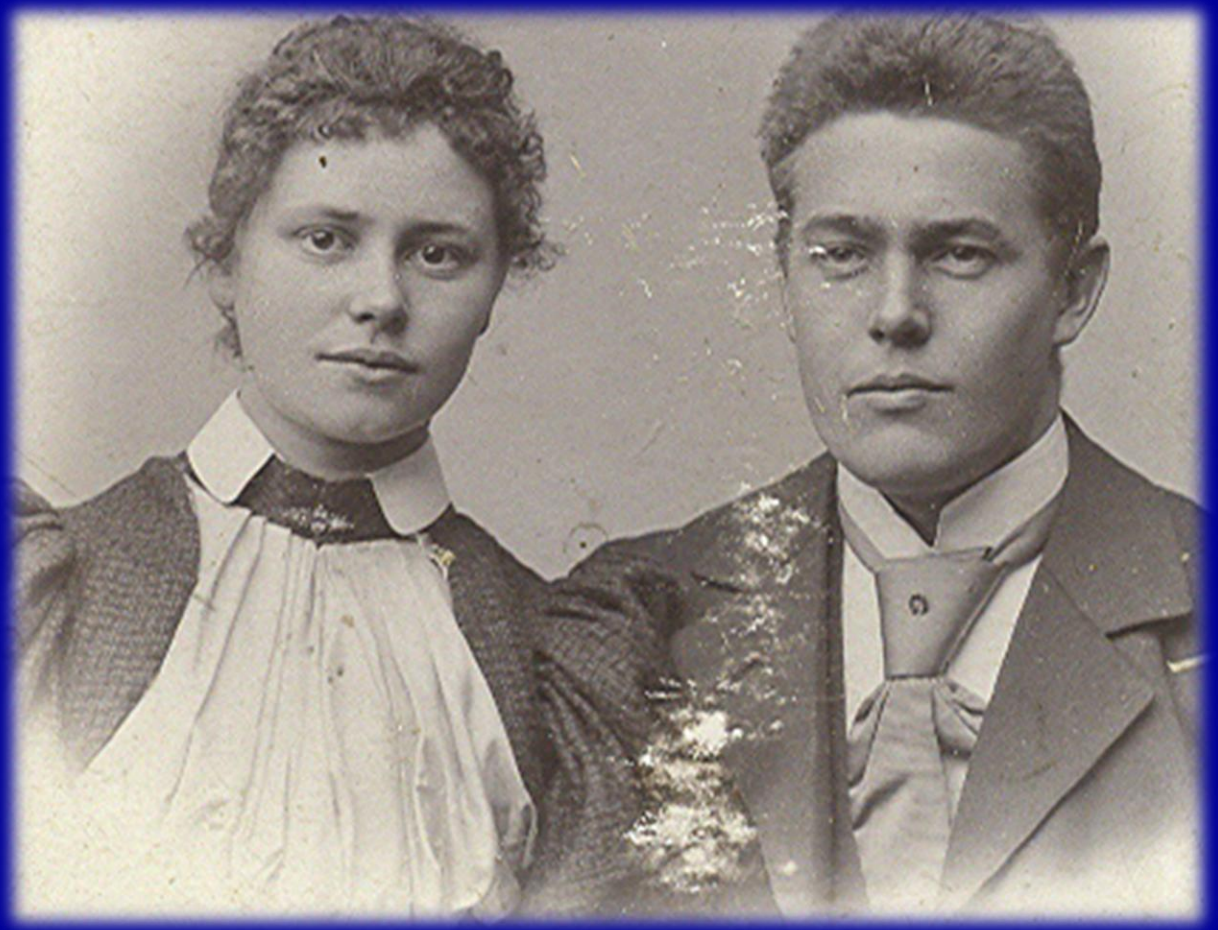

Martha født 1875, døbt i Kildebrønde kirke

Datter af Jacob og Karen Marie

Døbt 1839 i Kildebrønde Kirke

Niels dør i 1884 Og bliver begravet fra Kildebrønde kirke
Gift med:
Ane Sophie dør ligeledes i Kildebrønde i 1892

Søn af Niels Pedersen
Og
Ane Sophie

Gift 1829 i Kildebrønde kirke

Martha født 1875, døbt i Kildebrønde kirke

Datter af Jacob og Karen Marie

Døbt 1839 i Kildebrønde Kirke

Niels dør i 1884 Og bliver begravet fra Kildebrønde kirke

Søn af Niels Pedersen Og Ane Sophie

Ane Sophie dør ligeledes i Kildebrønde i 1892

Gift 1829 i Kildebrønde kirke

Forfatteren til slægtsbogen tog på et tidspunkt ordet og sagde ca. sådan her:

"

"Tænk: Lige siden Niels og Ane Sophie blev gift i kirken i 1829, har alle deres efterkommere gået ind og ud af kirken gennem det lille våbenhus med de smukke, gamle, gamle kamtakker ved taget"

03/06/2007 11:37

Den ældste gæst ved begravelsen sagde med meget spæd stemme:
" Jeg husker tydeligt, at der IKKE var takker, hverken Da lille Martha blev døbt og heller ikke, da Niels Hugger døde i 1884"

Professor Petersen blev tilkaldt-

Ja Kirker har jo ikke altid set ud, som de gør i dag

Og det er meeeeeeeget vigtigt, at man ALTID finder billeder fra den rigtige tid

Ingen af gæsterne sagde noget

Det er meget enkelt: I skal bare tage ind på

Antikvarisk-Topografisk
Arkiv

Antikvarisk-Topografisk Arkiv

Officielt grundlagt: 1846

Men har rødder tilbage til begyndelsen af 1800-tallet

Samler løbende oplysninger

Lovgivningen om beskyttelse af oldtidsfund og om tilsyn med kirker er grundlaget for arkivets virksomhed

Antikvarisk-Topografisk Arkiv

Et af Nationalmuseets Centrale arkiver
fordi det er

Landets hovedarkiv hvad angår

Arkivalier om og billeder af landets middelalderlige og nyere fortidsminder

Arikavalier om kirker og kirkeinventar

Fredninger mm

Kirkesynsloven 19. februar 1861

Kirker og kirkegårde

Nationalmuseet er konsulent for Kirkeministeriet.

I 1861 blev de antikvariske aspekter en del af den kirkelige lovgivning og siden da har Nationalmuseet haft en rådgivende funktion for de kirkelige myndigheder.

Nationalmuseets opgave er at sikre kirkernes kulturarv. Det sker ved at varetage de antikvariske, bygningsmæssige og kulturhistoriske værdier, herunder hensynet til de kirkenære omgivelser.

Nationalmuseets kirkekonsulenter tilbyder rådgivning samt konserveringsfaglige og arkæologiske undersøgelser i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder i kirker og på kirkegårde.

Antikvarisk-Topografisk Arkiv

Samler og tilgængeliggør oplysninger om danske jordfaste mindesmærker fra historisk Tid, dvs.:

Kirker (både bygninger og inventar)
Voldsteder
Borge
Herregårde
Købstæder
Borgerhuse

Opdateres løbende

Bemærk:

Kirker (både bygninger og inventar)
Voldsteder
Borge
Herregårde
Købstæder
Borgerhuse

Der står IKKE bondegårde

En af de få landsbykirker, der er opført fra grunden i gotisk stil

Roholte kirke, Fakse herred, Præstø amt.

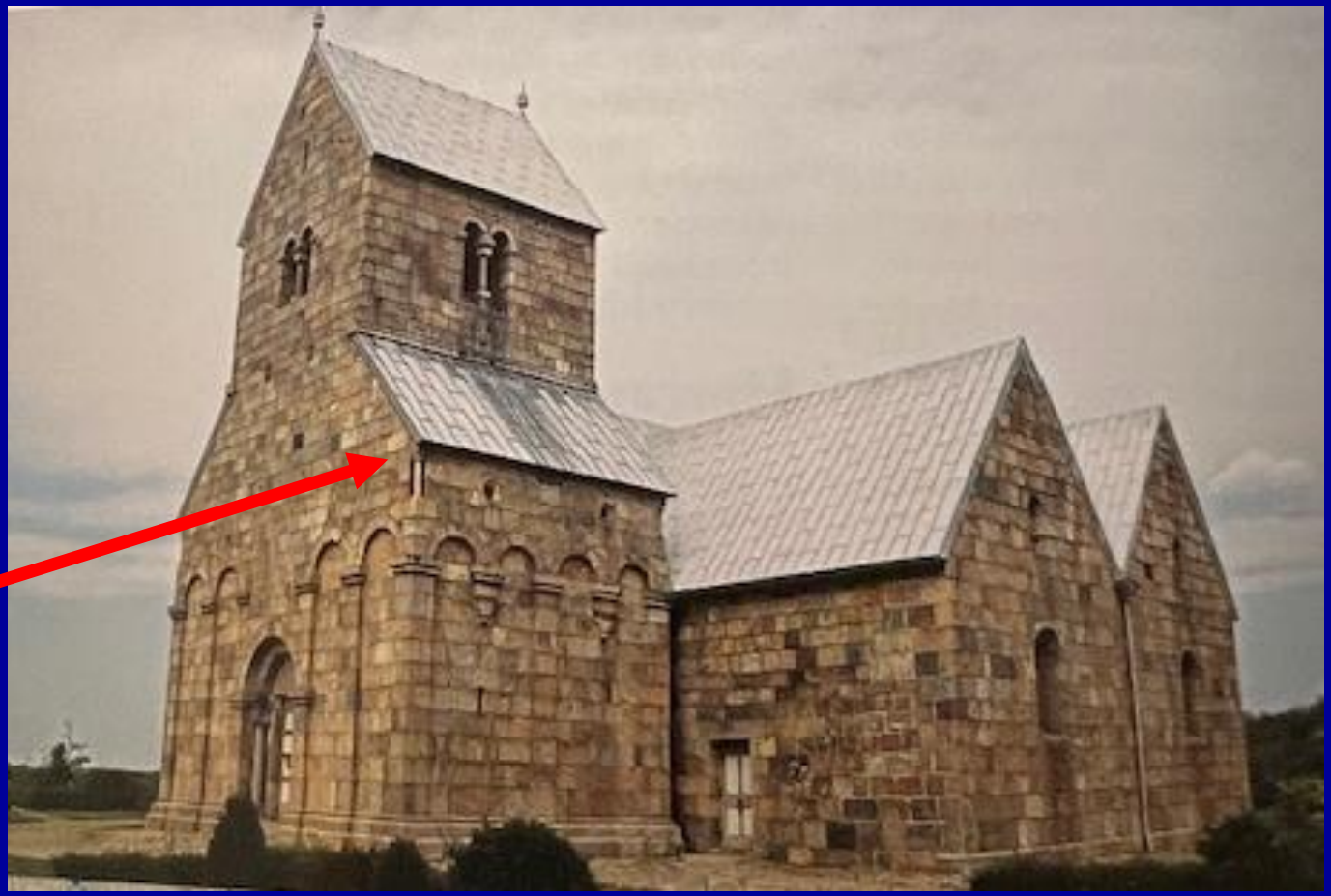

Hee kirke,
Vestjylland

En af Danmarks mest betydelige romanske kirkebygninger

Og svaret er

Da Niels døde i 1884 og her i 1892-JA på det tidspunkt var der Kamtakker på Våbenhuset
Ved vielsen 1829 og dåben i 1839 og i 1875: Ingen Kamtakker
03/06/2007 11:37

Hvor i alverden vidste professor Petersen det fra?

Kildebrønde Kirke blev renoveret i 1882, hvor bl.a. det gamle våbenhus blev nedrevet og er stattet af et nyt

Og:

Vi har en tegning af J. Kornerup fra 1876. Viser det oprindelige våbenhus

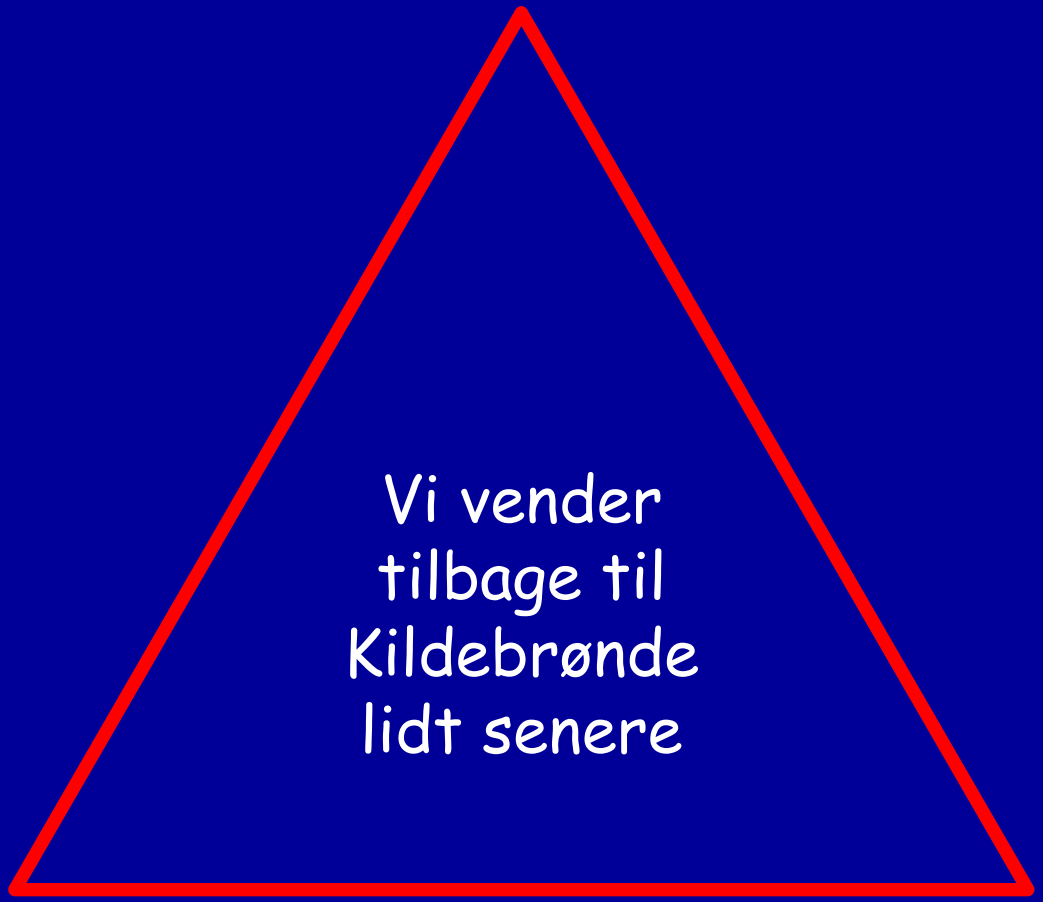
Vi vender
tilbage til
Kildebrønde
lidt senere

Hvordan får du adgang til Antikvarisk-Topografisk Arkiv ?

Du finder de relevante oplysninger på Nationalmuseets Hjemmeside

Biblioteker og arkiver / Antikvarisk -Topografisk Arkiv

Antikvarisk - Topografisk Arkiv

Åbningstider

Arkivets åbningstider

Tirsdag - torsdag fra kl. 13 - 16

Fredag fra kl. 12 -15

Forud for besøg skal der træffes aftale med arkivpersonale på tlf.nr. 41 20 61 18

Telefonen er lukket uden for åbningstid

Det er også muligt at sende en e-mail til

Danial.Magnusson.Haraldsen@natmus.dk

Else.rasmussen@natmus.dk

Skriv mail til

Danial eller Else

Arkivet er omhyggelig med at meddele ændringer i åbningstiden.

Og I SKAL kunne henvise til, at I har en aftale med arkivet, når I melder jer til Portvagten ved indgangen. Der bliver altid ringet kontrol til Arkivet.

Nej der er IKKE travlt.

Der er IKKE uhindret adgang for gangbesværede, ej heller kørestolsbrugere

Hvordan finder du frem til Antikvarisk-Topografisk Arkiv fysisk?

NEJ – ikke fra Hovedindgangen
i Ny Vestergade

Men her i Personale -
Indgangen fra
Frederiksholm Kanal

Dørklokke – ring – døren går op

Gården

Døren I får lov til at gå ind ad

Portvagten

Lige inden for porten til højre
-"HØJT OPPE" sidder vagten

Man melder sig hos vagten

Første gang bliver man hjulpet på vej
- derefter går man selv op

Ned ad gangen – hvor ny dør venter

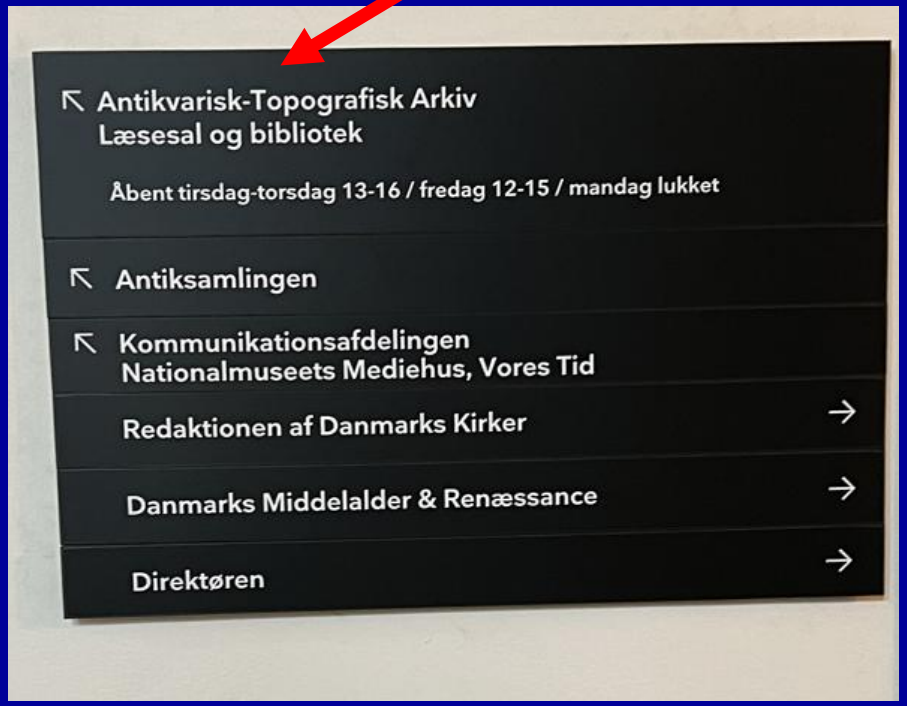

Bag døren på væggen overfor – dette skilt

Der er en trappe op til venstre og til højre

Dørskilt og dørklokke

Mon det er umagen værd?

Er det overhovedet et rigtigt arkiv?

JA

Som på alle andre arkiver må du selvfølgelig IKKE have din taske med på læsesalen

Scanner Arkivet ikke og gør tilgængeligt på nettet?

Et eller andet gør de i hvert fald

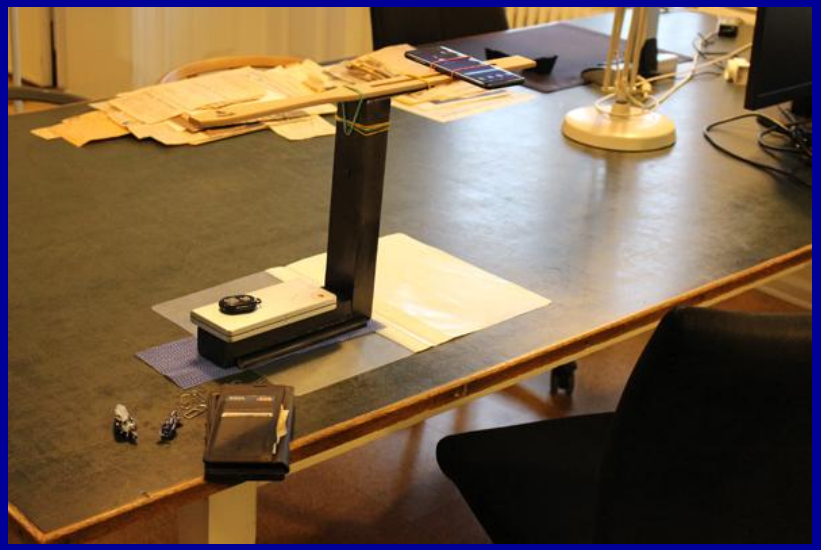

Det viste sig dog, at det var en supernørd

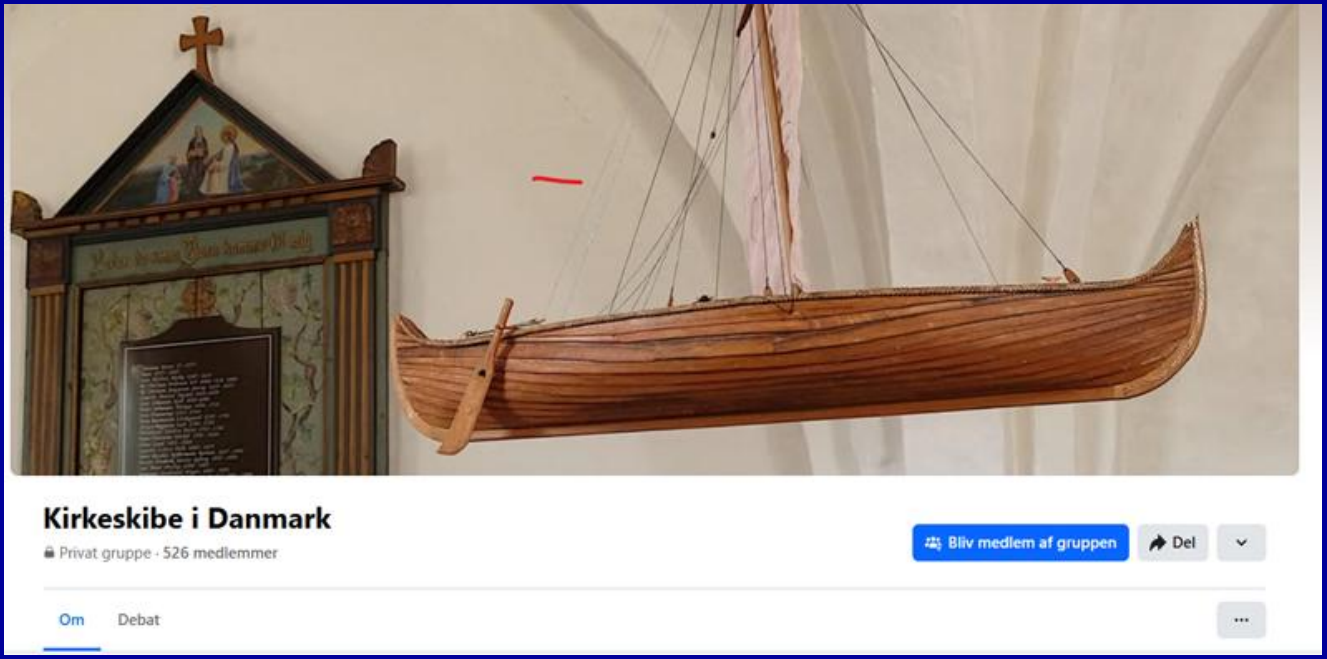

Hvordan opstod Antikvarisk-Topografisk Arkiv ?

Antikvarisk-Topografisk Arkiv

Et barn i lige linje af:

Den kongelige Commission til Oldsagers Opbevaring

Nedsat 22.maj 1807

Kommissionen skulle:

-sikre bevaringen af de vigtigste oldtidsminder

- samle og udstille oldsager

- udarbejde beskrivelser og bekendtgørelser for både oldtidsminder og arkæologiske fund

Både kongeriget og Slesvig og i et vist omfang en række andre geografier, f.eks. Skåne.

Baggrund

Landboreformerne

Vejforordningen 1793 - stenbroer

Kirkebyggerierne

(Den litterære Romantik)

(Tyveriet af guldhornene 1802)

Bøndernes syn på sten-bunkerne (ejerskabet)

A.W.Hauch,
Oldsagskommissionens
første formand

R. Nyerup,
oldsagskommissionens
første sekretær

Julsskov-
Støtten

Julskovstøtten. (Efter Resens Atlas).

Rasmus Nyerup (1806)

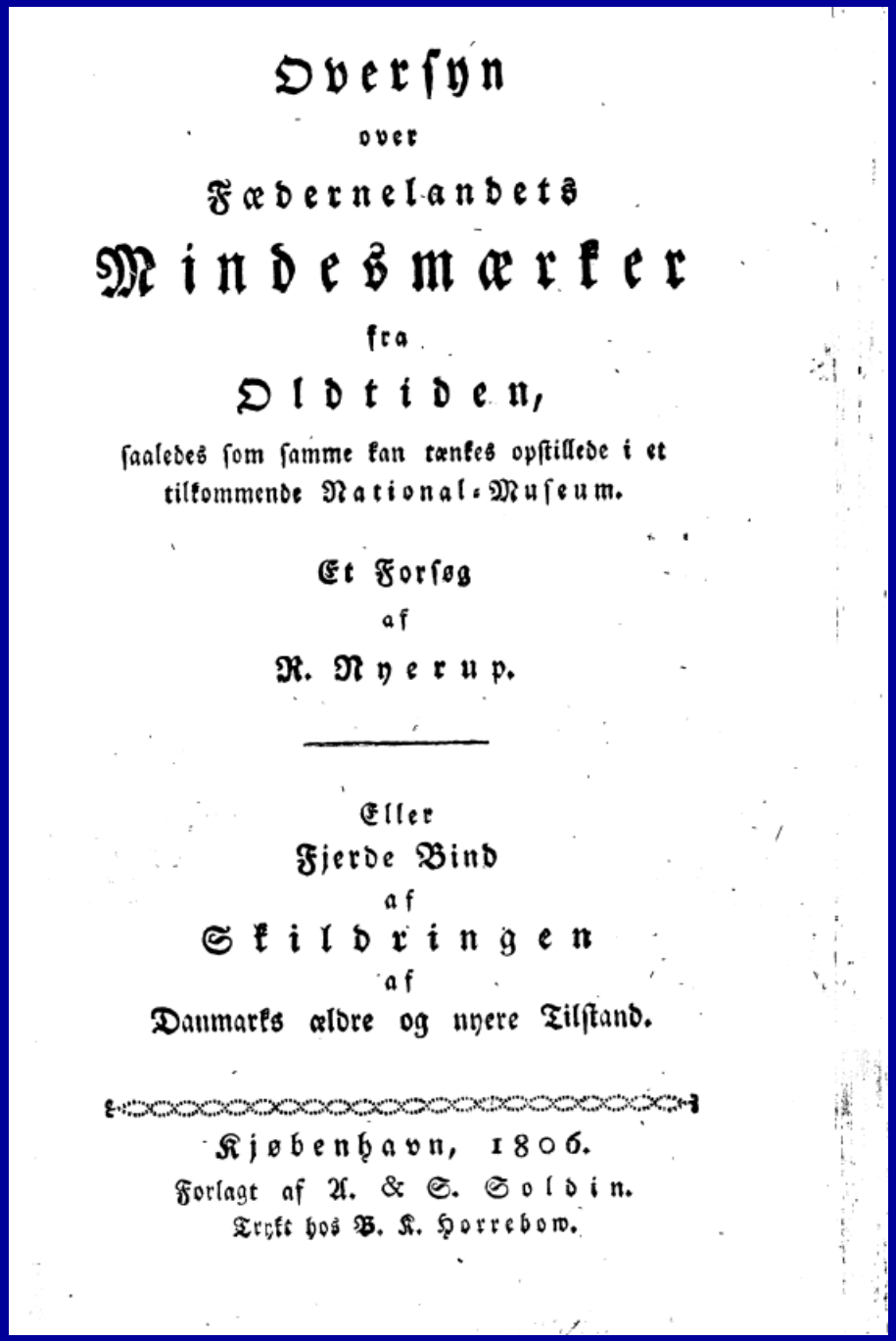

Overſyn

over

Fædernelandets

Mindesmærker

fra

Oldtiden,

ſaaledes ſom ſamme kan tænkes opſtillede i et tilkommende National-Muſeum.

Et Forſøg

af

R. Nyerup.

Eller

Fjerde Bind

af

Skildringen

af

Danmarks ældre og nyere Tilſtand.

Kjøbenhavn, 1806.

Forlagt af A. & S. Soldin.

Trykt hos B. K. Horrebow.

Fortale eller min antiqvariske Fodrejse i Fyen 1805 — Side XVII—LII

Om Julskov-Støttens Undergang S. XVII

Justitsraad F. Baggers Attraa efter et udødeligt Navn — XXI

Monumenterne i Vinding-Kirke — XXIV

Dito i Svindinge — XXV

Haven paa Glorup — XXVII

Klokke-Inscriptionen i Skaarup Kirke-taarn — — XXX

Hr. Olles Grav i Ollerup kan ikke findes — — XXXII

Indskrifterne i Ollerup Præstegaard og Kirke — — XXXIII

Om Runestenens Ødelæggelse paa Flem-løse Kirkegaard — XXXIX

Mit Besøg i Sandager — XL

Jeg seer Graabrødre-Kirke i Odense ned-brydes — — XLI

Min antiqvariſke Fodreiſe i Fyen

i Auguſt 1805

iſtedenfor

Fortale.

— — — Altſaa, fra Nyborg af ſtod min Hu
først til Støtten paa Julſkov. Dens Indſkrift
vilde jeg ret begrandſke, og jeg tvilte ſlet ikke paa,
at jeg jo kunde komme tilrette med Dechiffreringen,
aldenſtund det ikke var Runer, jeg ſkulde iſærd med,
men blot den ſaakaldte Munkeſkrift eller gothiſke
Bogſtaver.

Den Læſemaade, ſom Worm fremſætter i *Monumenta Danica* pag. 244, hvor denne Korsſtøtte

Støtten på Julskov

Inscriptionen maa desuden i enhver Oldgrandskers Øine vinde i Interesse, naar man seer, at der i diplomatiske Verker, f. Ex. i *Nouveau Traité de Diplomatique* Tom. II. pag. 685 og i Mereaus Diplomatisches Lesebuch 1ster Th. S. 123 bygges paa den som paa fastede Grundvold.

Vi kom og fandt — Intet. Støtten er ikke mere til! Det var os, al vor Søgen uagtet, ikke muligt at opdage mindste Stump eller Brokke deraf. Den var for nogle Aar siden kløvet itu, og Stykkerne vare blevne anvendte til at sætte i en Stenebro og at opmure en Dam med udenfor Porten!

Forresten — den samme Skjebne, som Støt-
ten har været underkastet, at den er kløvet ad og
splittet i mange Stykker, paa selv samme Maade
er det gaaet med hele Gods og Gaard. Bønderne
have kjøbt dem selv, Herregaardsmarkerne ere ud-
parcellerte, og Skoven forhugget. Det er sandt
hvad der siges i Ordsproget: efter en god Samler
kommer gjerne en god Spreder. Den saa stræb-
somme omhyggelige paaholdende og sammenskrabende
Friderik Bagger, et sandt Ideal af Vindskibelighed
saaledes som Capitain Abrahamson meget rigtig og
nøjagtig har skildret ham — han skulde see op, og
skue hvorledes der er vendt op og ned paa alle hans
oeconomiske Indretninger. Sandelig, han tog sin

Hvad der nu ved dette Flytterie bliver skaanet for Undergang foruden Tavlen og de Monumenter over Kongehuset, som sees stukken i Kobber bagved Resens Udgave af Christian den 2dens Love, det vil Tiden lære. De Mindesmærker, som det var Skade om de gik forlorne, ere ikke faa, og jeg stoler tildels paa den virksomme Biskop Hansens bekjendte oplyste og patriotiske Tænkemaade, at han nok seer dem reddede fra Undergang.

Blandt de som Efterverdenen ventelig allernødigst vilde see sig skilt ved, vil jeg blot nævne et Par geistlige og et Par adelige.

Rasmus Nyerups rejser og skriftlige indlæg

Roskilde Domkirke, april 1806:
Havde sat en del "gammelt malm, jern, billeder og andet Skrammel" på auktion

Var bl.a et stort tidlig romansk triumfkrucifiks og 4 tilhørende træfigurer

Købmand Gennerup købte – ville opstille krucifikset i haven

Blev anset for for upassende

Kløvet til brænde i stedet for

Fund af relikviekors i et hulrum

Oldsagskommissionen

Medlemmerne havde en meget bred kontaktflade til det sindrige netværk af selskaber og kommissioner, som virkede i Tiden

Der udsendes spørgeskemaer til landets præster (via bisperne) med 12 spørgsmål

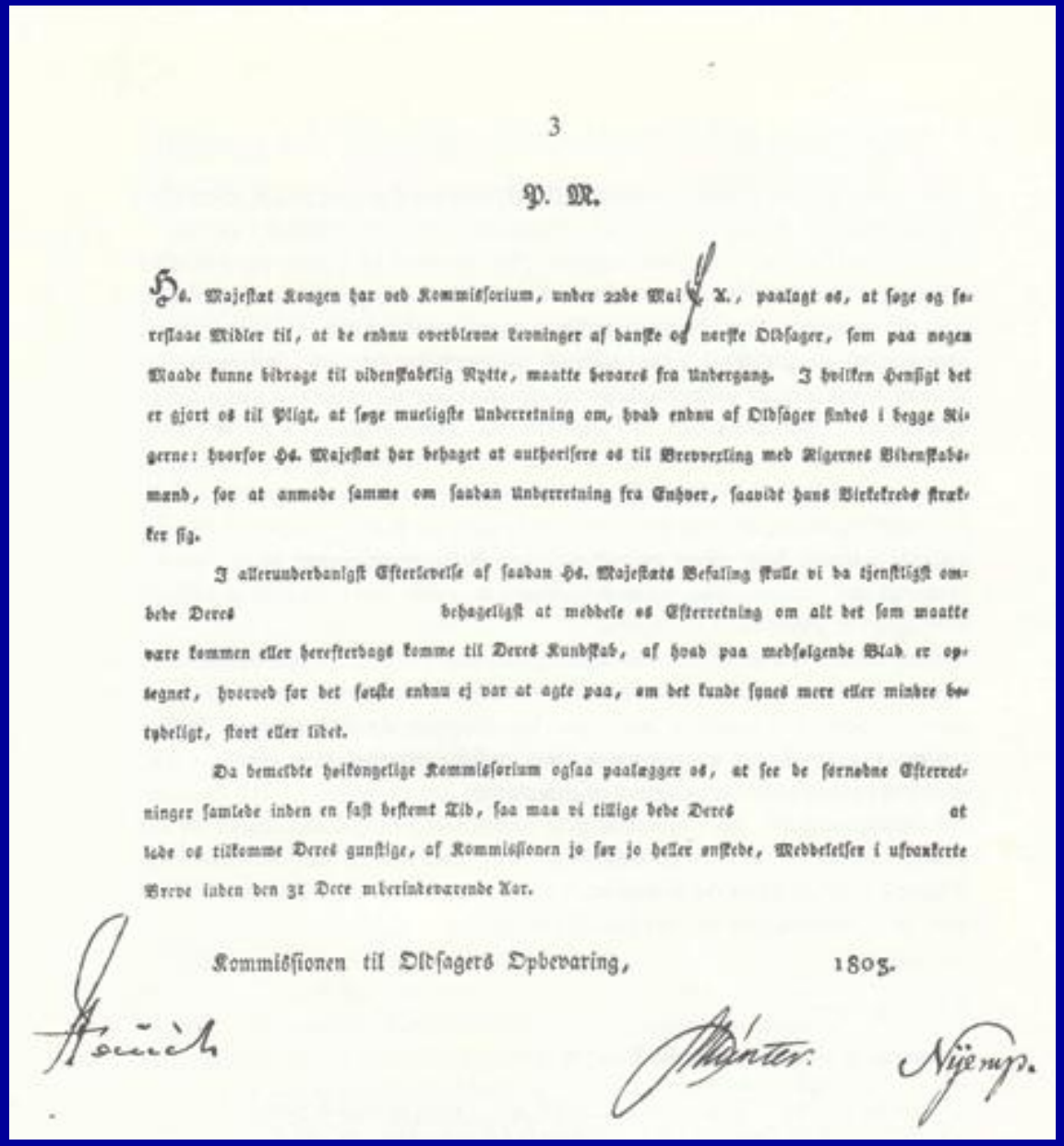

3

P. M.

Hs. Majestæt Kongen har ved Kommissorium, under 22de Mai d. A., paalagt os, at søge og foreslaae Midler til, at de endnu overblevne Levninger af danske og norske Oldsager, som paa nogen Maade kunne bidrage til videnskabelig Nytte, maatte bevares fra Undergang. I hvilken Hensigt det er gjort os til Pligt, at søge mueligste Underretning om, hvad endnu af Oldsager findes i begge Rigerne: hvorfor Hs. Majestæt har behaget at authorisere os til Brevvexling med Rigernes Videnskabsmænd, for at anmode samme om saadan Underretning fra Enhver, saavidt hans Virkekreds strækker sig.

I allerunderdanigst Efterlevelse af saadan Hs. Majestæts Befaling skulle vi da tjenstligst ombede Deres behageligst at meddele os Efterretning om alt det som maatte være kommen eller herefterdags komme til Deres Kundskab, af hvad paa medfølgende Blad er optegnet, hvorved for det første endnu ej var at agte paa, om det kunde synes mere eller mindre betydeligt, stort eller lidet.

Da bemeldte høikongelige Kommissorium ogsaa paalægger os, at see de fornødne Efterretninger samlede inden en fast bestemt Tid, saa maa vi tillige bede Deres at lade os tilkomme Deres gunstige, af Kommissionen jo før jo heller ønskede, Meddelelser i ufrankerte Breve inden den 31 Dece mberindeværende Aar.

Kommissionen til Oldsagers Opbevaring, 1805.

Forsiden af Oldsagskommissionens henvendelse til præsterne

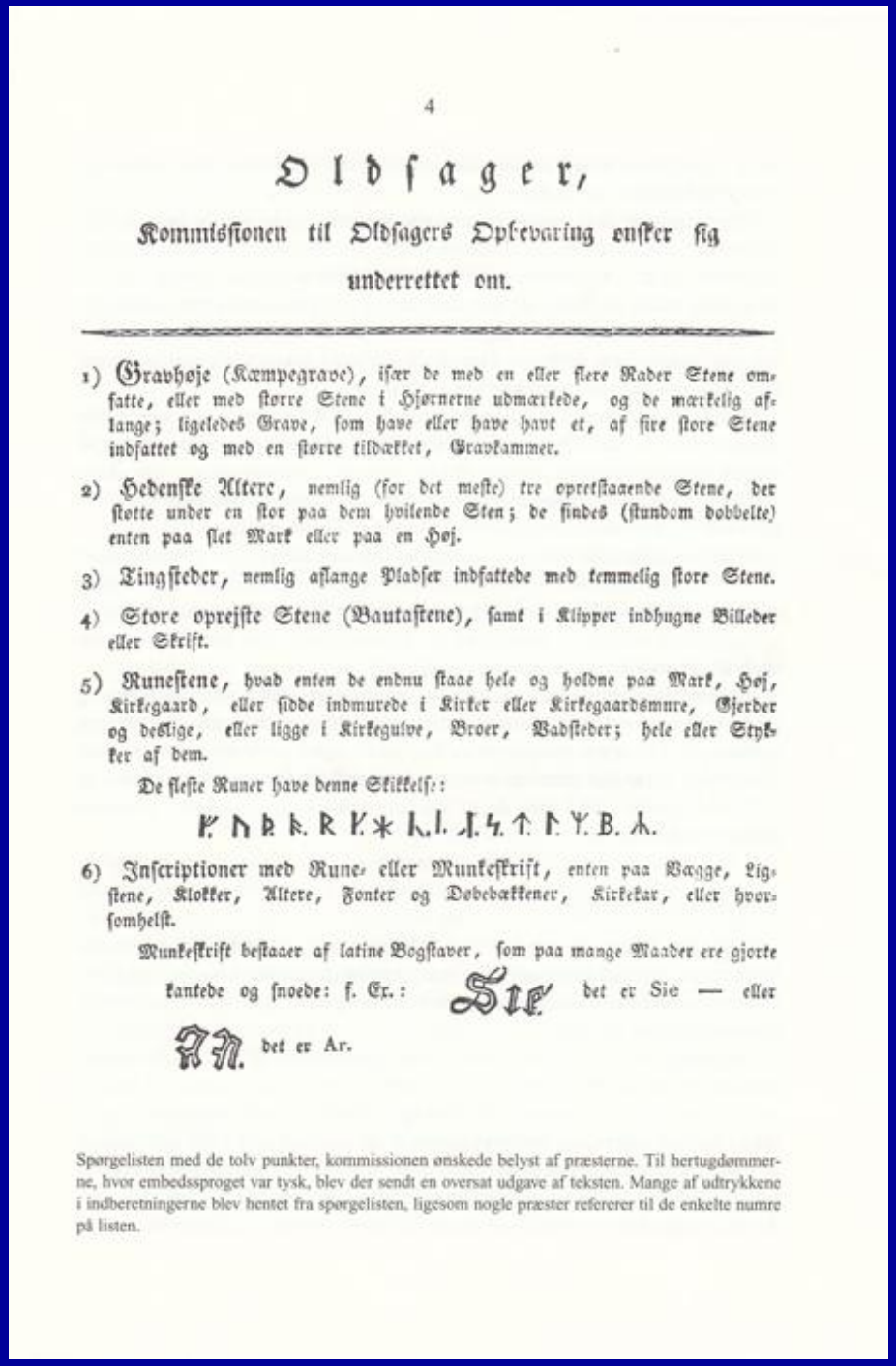

4

Oldsager,

Kommissionen til Oldsagers Opbevaring ønsker sig underrettet om.

1) Gravhøje (Kæmpegrave), især de med en eller flere Rader Stene omfatte, eller med større Stene i Hjørnerne udmærkede, og de mærkelig aflange; ligeledes Grave, som have eller have havt et, af fire store Stene indfattet og med en større tildækket, Gravkammer.

2) Hedenske Altere, nemlig (for det meste) tre opretstaaende Stene, der støtte under en stor paa dem hvilende Sten; de findes (stundom dobbelte) enten paa slet Mark eller paa en Høj.

3) Tingsteder, nemlig aflange Pladser indfattede med temmelig store Stene.

4) Store oprejste Stene (Bautastene), samt i Klipper indhugne Billeder eller Skrift.

5) Runestene, hvad enten de endnu staae hele og holdne paa Mark, Høj, Kirkegaard, eller sidde indmurede i Kirker eller Kirkegaardsmure, Gjerder og deslige, eller ligge i Kirkegulve, Broer, Vadsteder; hele eller Stykker af dem.

De fleste Runer have denne Skikkelse:

6) Inscriptioner med Rune- eller Munkeskrift, enten paa Vægge, Ligstene, Klokker, Altere, Fonter og Døbebækkener, Kirkekar, eller hvorsomhelst.

Munkeskrift bestaaer af latine Bogstaver, som paa mange Maader ere gjorte kantede og snoede: f. Ex.: det er Sie — eller det er Ar.

Spørgelisten med de tolv punkter, kommissionen ønskede belyst af præsterne. Til hertugdømmerne, hvor embedssproget var tysk, blev der sendt en oversat udgave af teksten. Mange af udtrykkene i indberetningerne blev hentet fra spørgelisten, ligesom nogle præster refererer til de enkelte numre på listen.

Gravhøje (Kæmpehøje)

Hedenske Altere

Store oprejste Stene

Runestene

7) Billeder, af hvilkensomhelst Materie, hvad enten de forestille Menneske-figurer eller andre, og som kunne skjønnes at være ældre end Reformationens Indførelse.

8) Levninger fra den catholske Cultus; saasom: Crucifixer, Helgenbilleder, Røgelse- eller Vievands-Kar, og deslige.

Ogsaa om i Pladen, der undertiden dækker Alterbordet, endnu findes de firkantede Fordybninger lukkede med en liden Sten, i hvilke fordum laae og maaskee endnu findes Reliqvier eller Documenter.

9) Mure, Kjeldere, Voldsteder, eller andre Levninger af ældgamle Bygninger; underjordiske Gange; Spor til Vandledninger; mærkelige Veie; m. m.

10) Det der opgraves eller er blevet opgravet af Høje eller slet Jord; saasom: Askepotter, Sten- Kobber- og Jern-vaaben, Ringe, Smykker, Verktøj, Kar, Mynter, og deslige.

11) Hvad større eller mindre Samlinger af Oldsager, der kunne være hos private Mænd eller paa offentlige Steder.

12) Hvilke Traditioner om mærkelige Personer, Begivenheder, m. v. endnu kunde være bekjendte, især naar de vedkomme de forannævnte Oldsager.

Kjobenhavn i August 1807.

Besvarelserne

Svarene på spørgelisten er som ventet ret uensartede. Kvaliteten afhænger af præsternes interesse, viden og vilje, samt af bispernes ihærdighed for at få indberetningerne bragt til veje. Et af de oftest besvarede punkter er »tingstederne« og de »hedenske altre«. I mange tilfælde berettes om nylige destruktioner.

I 1780erne begyndte udskiftningen af landsbyerne at tage fart, og et yderligere opsving fik den fra 1792. Det medførte grundlæggende ændringer af kulturlandskabet. Inden udskiftningen havde landsbyernes græsningsareal været fælles som en del af de rotationssystemer, der betegnes vangebrug. Nu blev den enkelte gårds jord samlet, og den enkelte bonde fik øget økonomisk

Billeder
Levninger fra den katholske Cultur

Mure, Kjeldere, voldsteder

Samlinger af oldsager

Tradtioner

Der udsendes til:

Sjællands Stift (I)

Fyns Stift (II)

Lollands Stift (III)

Aalborg Stift (IV)

Aarhus Stift (V)

Ribe Stift (VI)

Slesvig Stift (VII)

Indkomne beretninger nummereres

Hver indkommen beretning med:

NR. romertal for at angive Stiftet
Inden for stiftet fortløbende arabertals nummerering
Indførslerne sker på hvert møde (af sekretæren)

Arbejdsgangen i OLDSAGSKOMMISSIONEN

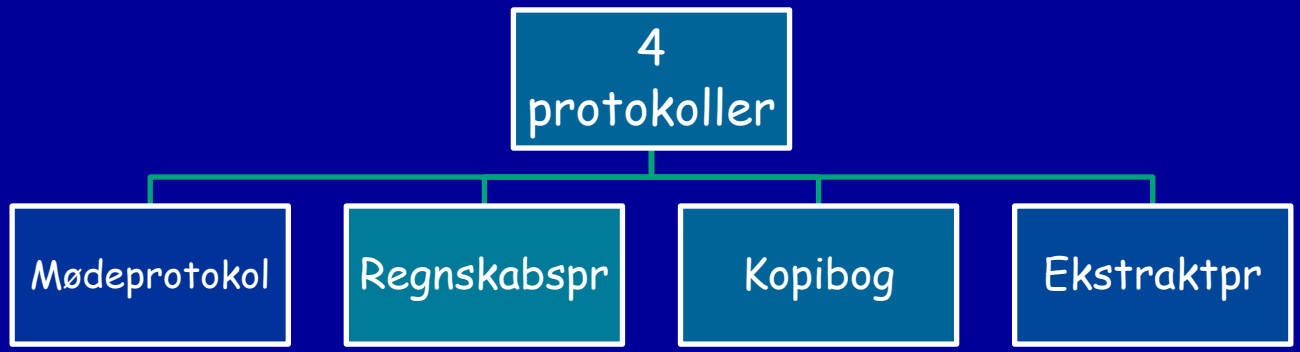

En del "faglig" kritik

Pastor Høyer Leth
(Skive – Resen
pastorat)

En stor del af
præsteskabet er
gamle-ser dårligt

Forslag:
Lav eftersøgninger
ved de ordinære
visitatser og lad selv
bisper og provster
lede

På Oldsagskommissionens
møde 20. december 1807

Man vedtog at oprette et ARKIV

Det var det, der blev
gennemført i 1846

Og det er indholdet af dette arkiv, som er
grundstammen i Antikvarisk-Topografisk
Arkiuv

Eksempler på brug - oldtidsfund

Stryhnø sogn,
Sunds herred,
Svendborg amt:

11. № 87.

Udi Strynöe Sogn findes ingen Minde fra Oldtiden, undtagen nogle Steene paa tvende Stæder her paa Øen, der formodentlig har været hedenske Altere; Inskriptionen paa Döbefadet har Her Provst Christensen afskrevet og giver jeg mig den Frihed at oversende samme, tilligemed en saakaldet Stridsöxe af Steen, et Halsspende, en Haartang og en Øre Skee af Metal, der er min heele Samling, som med Fornöielse overleveres Kommissionen til Oldsagers Opbevaring af

Fr. Bendixen,

Strynöe Præstegaard d. 24de Juli 1809. Sognepræst for Strynöe Menighed

Tegning af Döbefadet henlagt i den fyndte Maade med Döbefonten.

Hjælpen er nær:

Alt er transkriberet og udgivet

Husk:
Tillægsbindet er særlig vigtigt

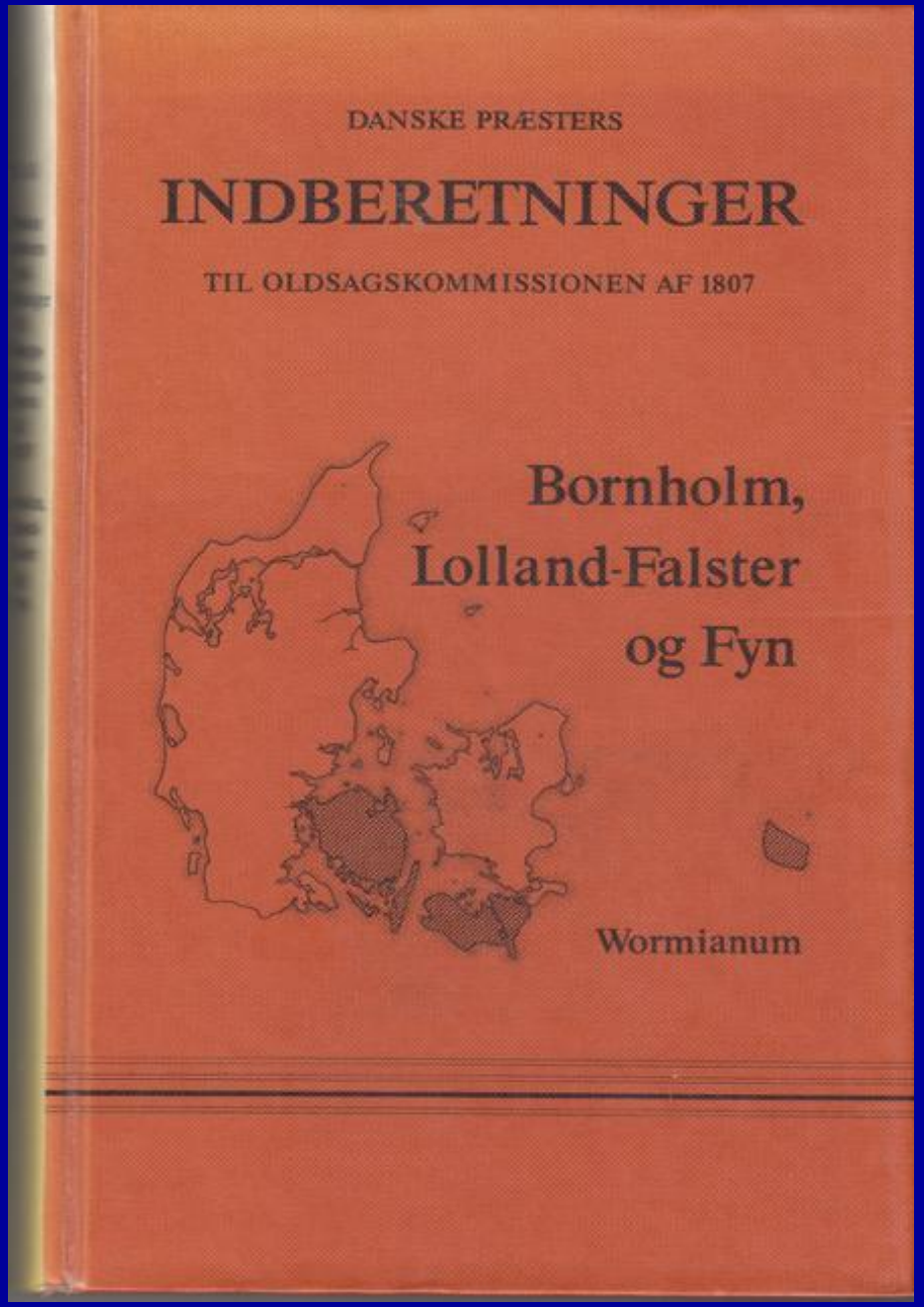

Skodborg by, Skodborg sogn, Frøs herred, Haderslev amt Folketællingen (Slesvigsk) 1803:

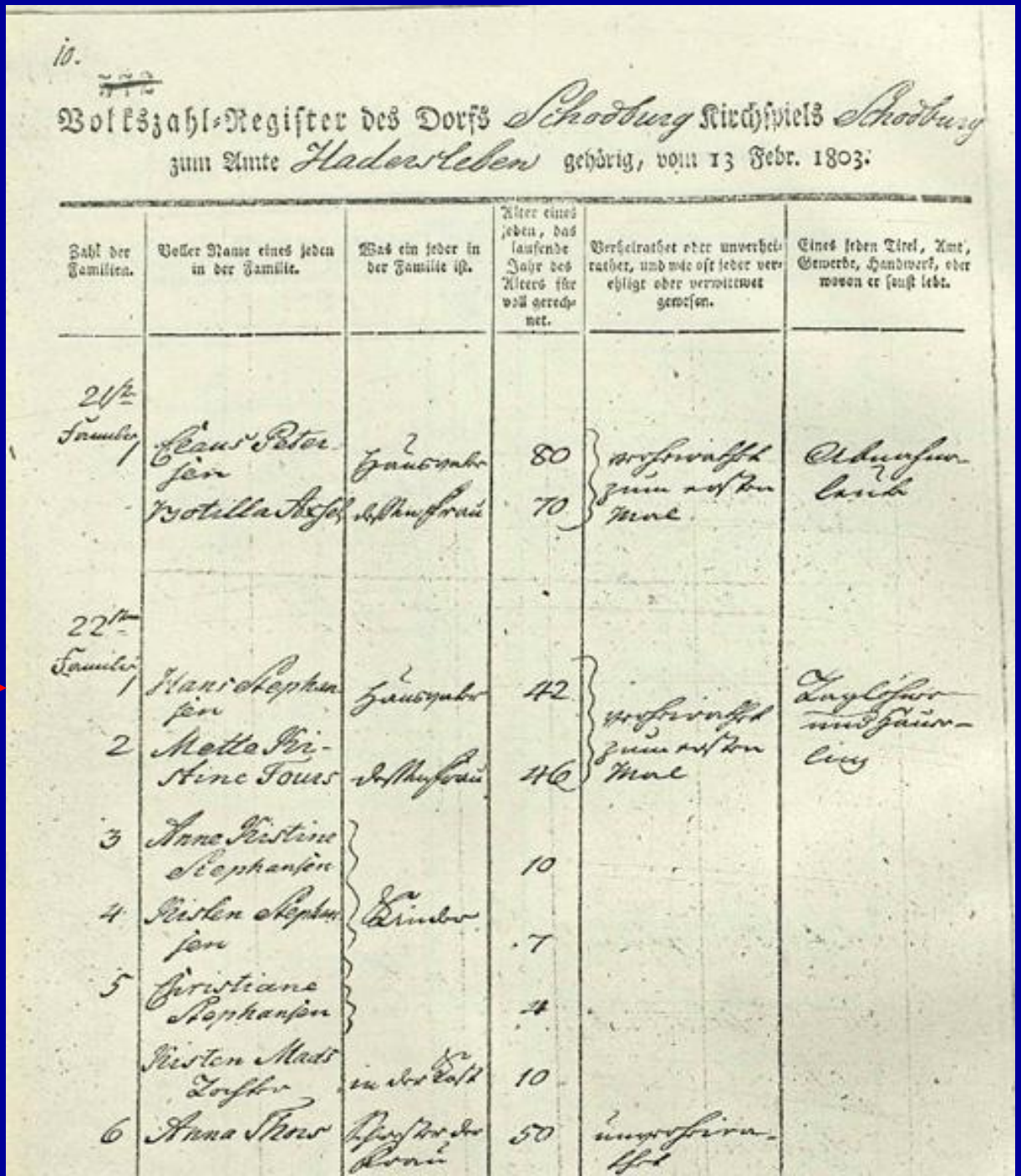

10.

Volkszahl-Register des Dorfs Schodburg Kirchspiels Schodburg zum Amte Hadersleben gehörig, vom 13 Febr. 1803.

Zahl der Familien.	Voller Name eines jeden in der Familie.	Was ein jeder in der Familie ist.	Alter eines jeden, das laufende Jahr des Alters für voll gerechnet.	Verheirathet oder unverheirathet, und wie oft jeder verehligt oder verwittwet gewesen.	Eines jeden Titel, Amt, Gewerbe, Handwerk, oder wovon er sonst lebt.
21ste Familie 1	Claus Petersen	Hausvater	80	verheirathet zum ersten Mal	Abnahmeleute
	Botilla Axsel	dessen Frau	70		
22ste Familie 1	Hans Stephansen	Hausvater	42	verheirathet zum ersten Mal	Taglöhner und Häuerling
2	Mette Kristine Tours	dessen Frau	46		
3	Anne Kristine Stephansen	Kinder	10		
4	Kisten Stephansen		7		
5	Christiane Stephansen		4		
	Kisten Mads Tochter	in der Kost	10		
6	Anna Thors	Schwester der Frau	50	unverheirathet	

Hans Stephansen 42 år
Taglöhner und Häuerling

Mette Kirstine Tours 46 år

de på størrelse med og af farve som middelstore jyske lerkar (jydepotter).

ad. 7. I vor kirke har jeg ingen mærkværdigheder kunnet opdage; det skulle da være, om døbefonten fortjener at blive regnet til den slags. Denne er udhugget af en stor kvadersten, omkring $1\frac{1}{2}$ alen høj, og prydet med 3 dårligt udførte, klodsede menneskelige billeder i relief (2). Se *Fig. 1* [se side 157]. Meget gamle folk her husker ikke at have hørt noget om dens herkomst og mener, at den skulle være langt over 300 år gammel. Jeg har ikke kunnet opdage noget spor af årstal på den.

ad 10 & 11*a* I den til herværende sogn hørende landsby *Fårkrog* befinder sig hos bolsmand *Marcus Dall* en, for ikke ret lang tid siden på marken fundet grå sten, forsynet med en noget beskadiget æg og et helt [illegible] *Fig. 2 a b.* Den er næppe $\frac{1}{2}$ alen lang.

b Daglejer *Hans Stephansen* her i landsbyen ejer 2 sten af den hårdeste flint, som han for lang tid siden har fundet ved at grave i skoven på samme sted. De er begge yderst glatte fortil og på æggen, som på begge, især på *Fig.* 3, er konveks, meget skarp og stadig ubeskadiget. Bagtil er de begge rå. Den ene *Fig.* 3 er $\frac{1}{4}$ alen lang, den anden *Fig.* 4 er noget kortere, men bredere; den førstnævnte er lyse-, denne mørkegrøn.

c. Samme ejer en større sten, der er fundet på marken, og en mindre, der er fundet i hans kålgård, her kaldet »Runesteene«. De er nogenlunde af størrelse som en valnød, kegleformede og på begge løber 5 striber fra øverst til nederst, hvis fortsættelse man ser på undersiden, hvis de ikke var afbrudt af mindre forhøjninger og fordybninger. Se *Fig.* 5 & 6 *a,b. a* er oversiden, *b* undersiden.

Såvidt min underdanige anmeldelse. Skulle der blandt de anmeldte genstande findes en eller anden, som ikke fortjente at blive bragt i erindring, da beder jeg den høje *kommission,* om venligst og nådigst at undskylde mig, den læge udi oldkyndigheden, derfor! Ligesom jeg ikke mindre trøster mig med en elskværdig overbærenhed med den uøvede tegners ufuldkommenhed.

Skodborg i *Haderslev* amt d: 31te *okt.* 1808. underdanigst, i ærbødighed
Tietche

1. Trap, Haderslev amt, s. 318.
2. Fonten blev stærkt ophugget i 1922. *DK*, Haderslev amt, s. 738.

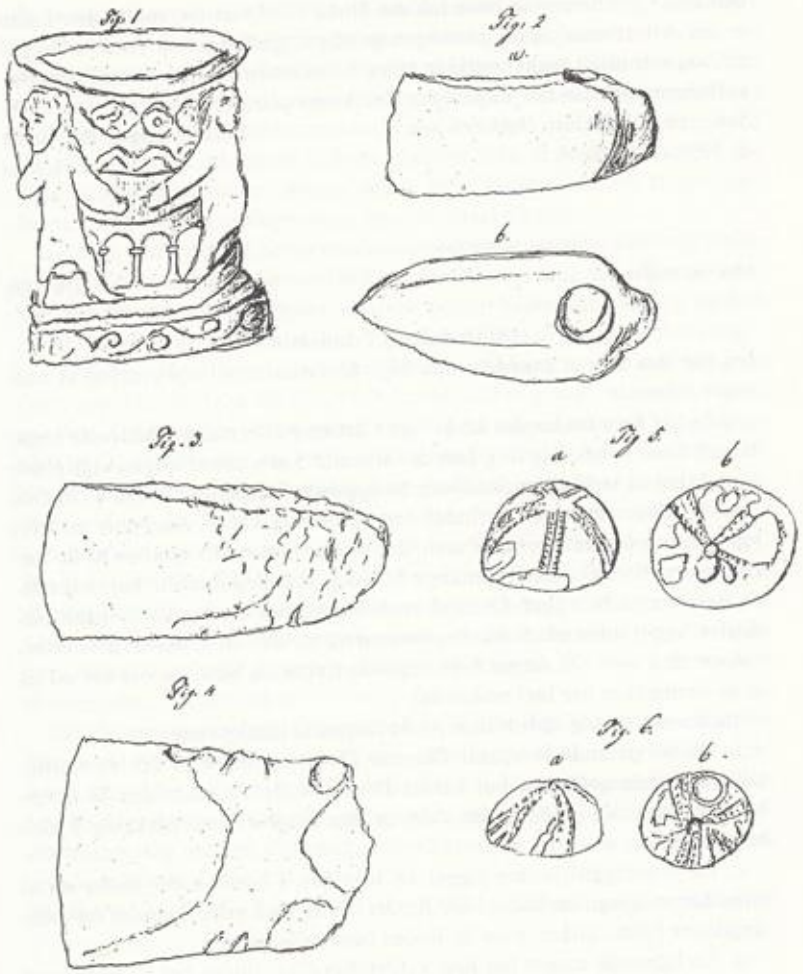

Nyt eksempel

Skaarup sogn, Sunds herred, Svendborg amt

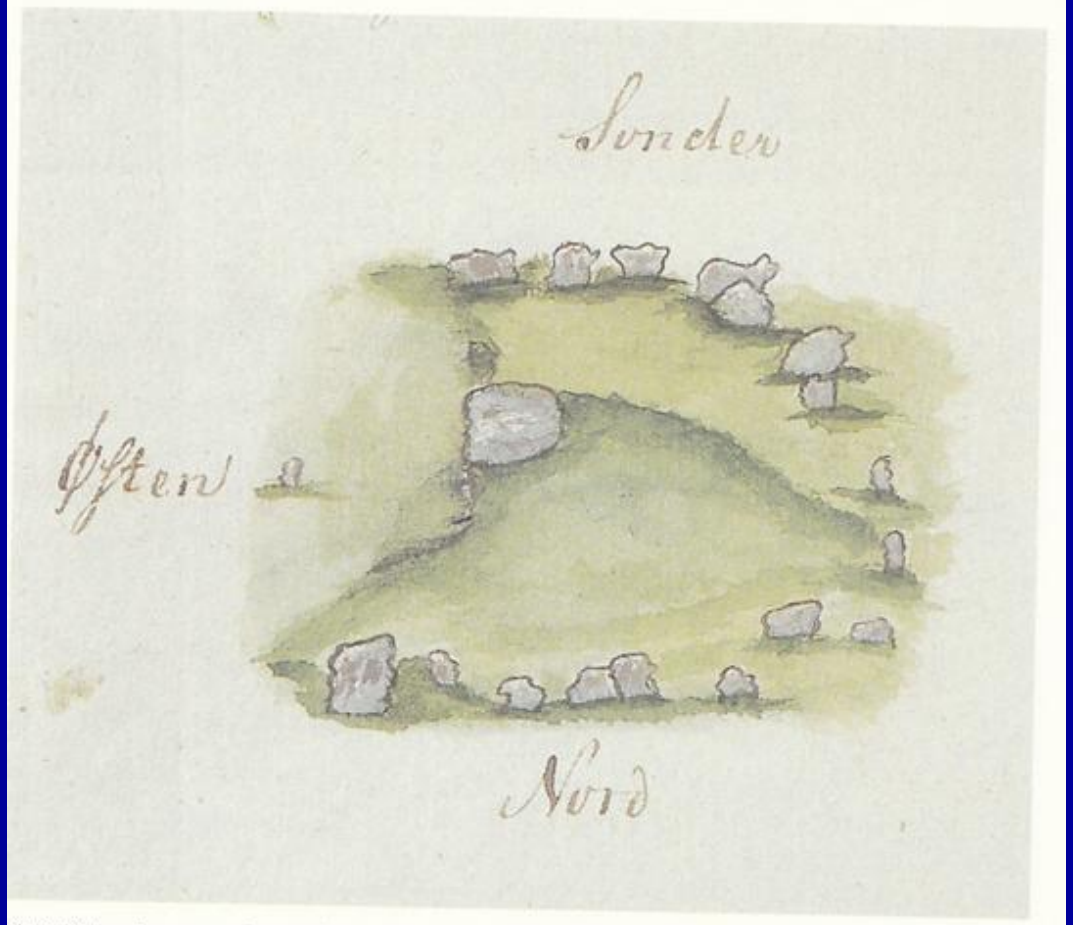

Nº *IV*. Steendysse paa *Østeraabye* Mark, i een af de Gaardfæsteren *Rasmus Rasmussen* for Tiden tilhørende Løkker. Mod den østlige Side ere nogle Stene borttagne.

Rasmus Rasmussen

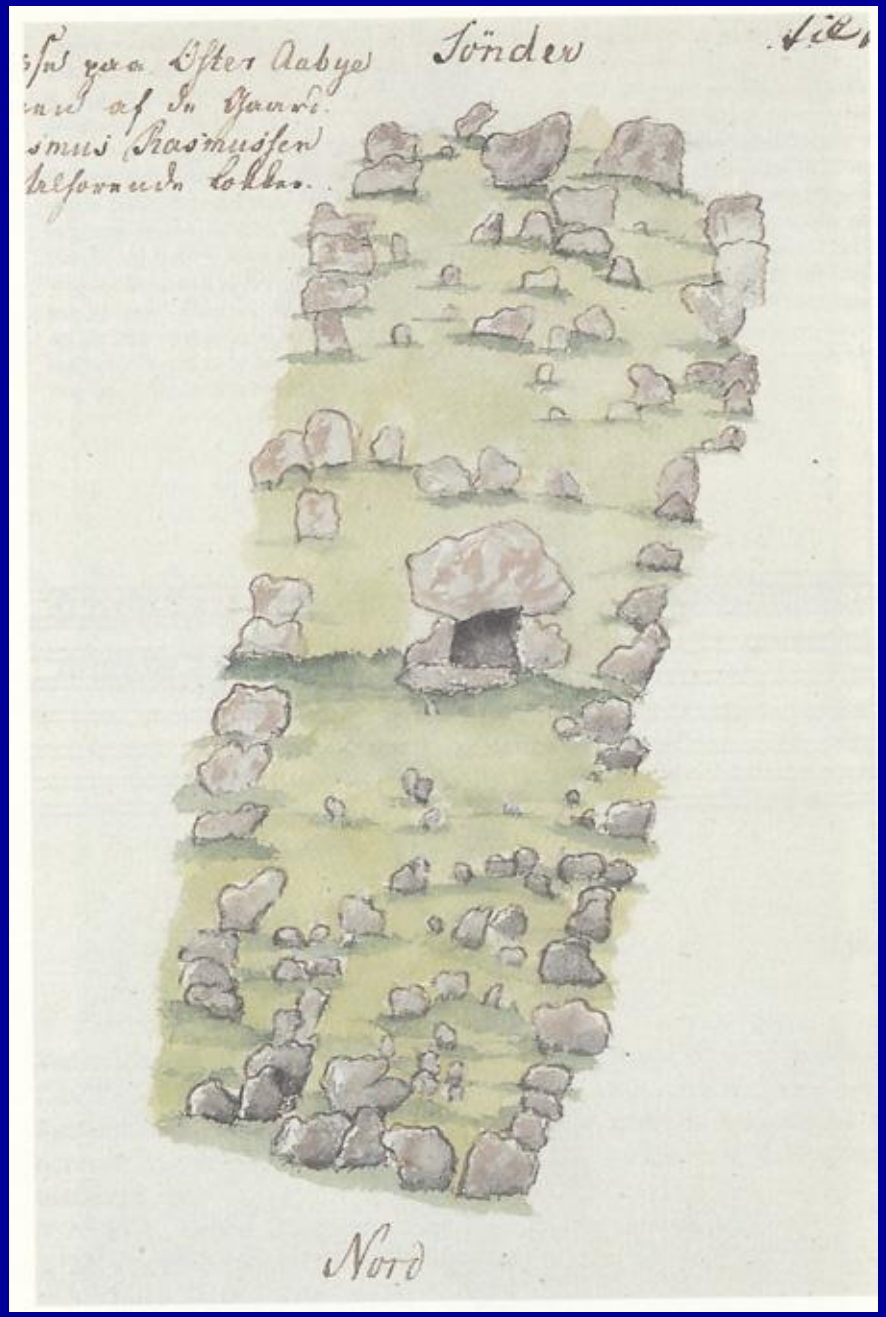

Stendysse paa Øster Aabye Mark i én af de gaardfæster Rasmus Rasmussen for tiden tilhørende Løkker

Protokolrækkerne fra forarbejderne til matriklen 1844 giver muligheden for at identificere det korrekte matrikelnummer

238.

Eieren.	Brugeren.	Gammel Matriculs Hartkorn. Tdr.	Sk	Fk	Alb.	Matriculs Nummer.	Nye Matriculs Hartkorn. Tdr.	Sk	Fk	Alb.	Anmærkninger
	Transport	66	4	-	-		99	6	1	2	
Baronesse Lehns Gods	~~Johan Jacobsen~~	-	2	-	-	19	-	3	1	2¼	Ved No 44 ×
~~Baronesse~~ × ~~Rundsøe Lehn~~	Rasmus Rasmussen										
Kammerherre Baron Holsten ×	Hans Nielsen Smed	-	2	-	-	20	1	-	3	-	Ved No 44 ×

Hjemmesiden: Historiske Kort

Holmdrup By - Klings...

1800 - 1820

Kortgruppe:	landoekonomi:
Kortværk:	Ældste original
Dækningsområ	Danmark
Målestok:	1:4000

Holmdrup By

1807 - 1830

Kortgruppe:	landoekonomi:
Kortværk:	Ældste original
Dækningsområ	Danmark
Målestok:	1:4000

Klingstrup Hovedgård

1800 - 1820

Kortgruppe:	landoekonomi:
Kortværk:	Ældste original
Dækningsområ	Danmark
Målestok:	1:4000

Øster-Åby - Vejstrup...

1810 - 1830

Kortgruppe:	landoekonomi:
Kortværk:	Ældste original
Dækningsområ	Danmark
Målestok:	1:4000

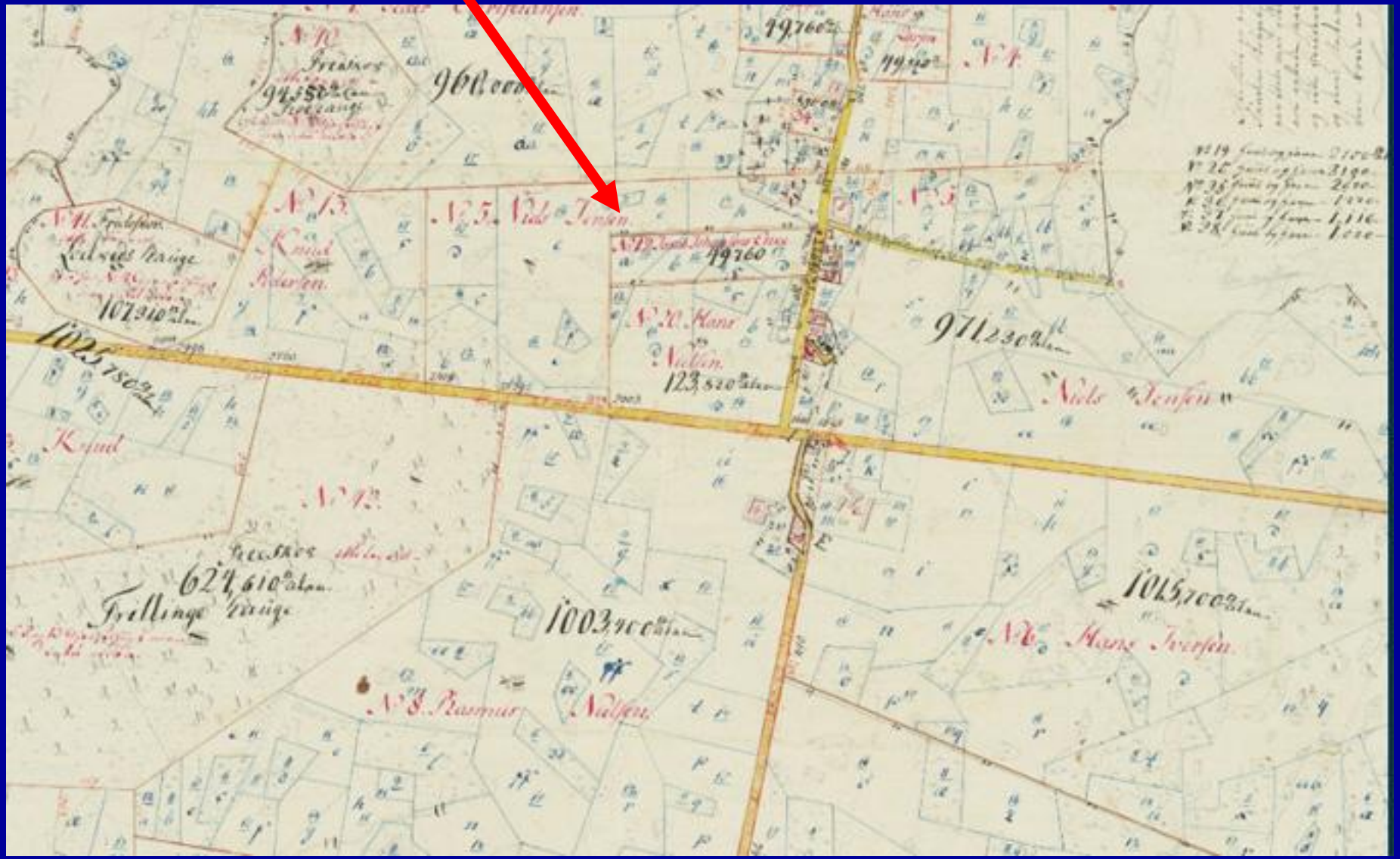

Frellinge Gauge
Knud
Niels Jensen
Hans Iversen
Rasmus
Nielsen

Holmdrup
Holmdrupvej
Holmdrupvej

Nyt eksempel

Epitafier, gravsten-nu forsvundet, indskrifter mm.

Monoment fra Tirsted kirke på Lolland over sagnkongen FRODE

Klingstrup i Skårup sogn

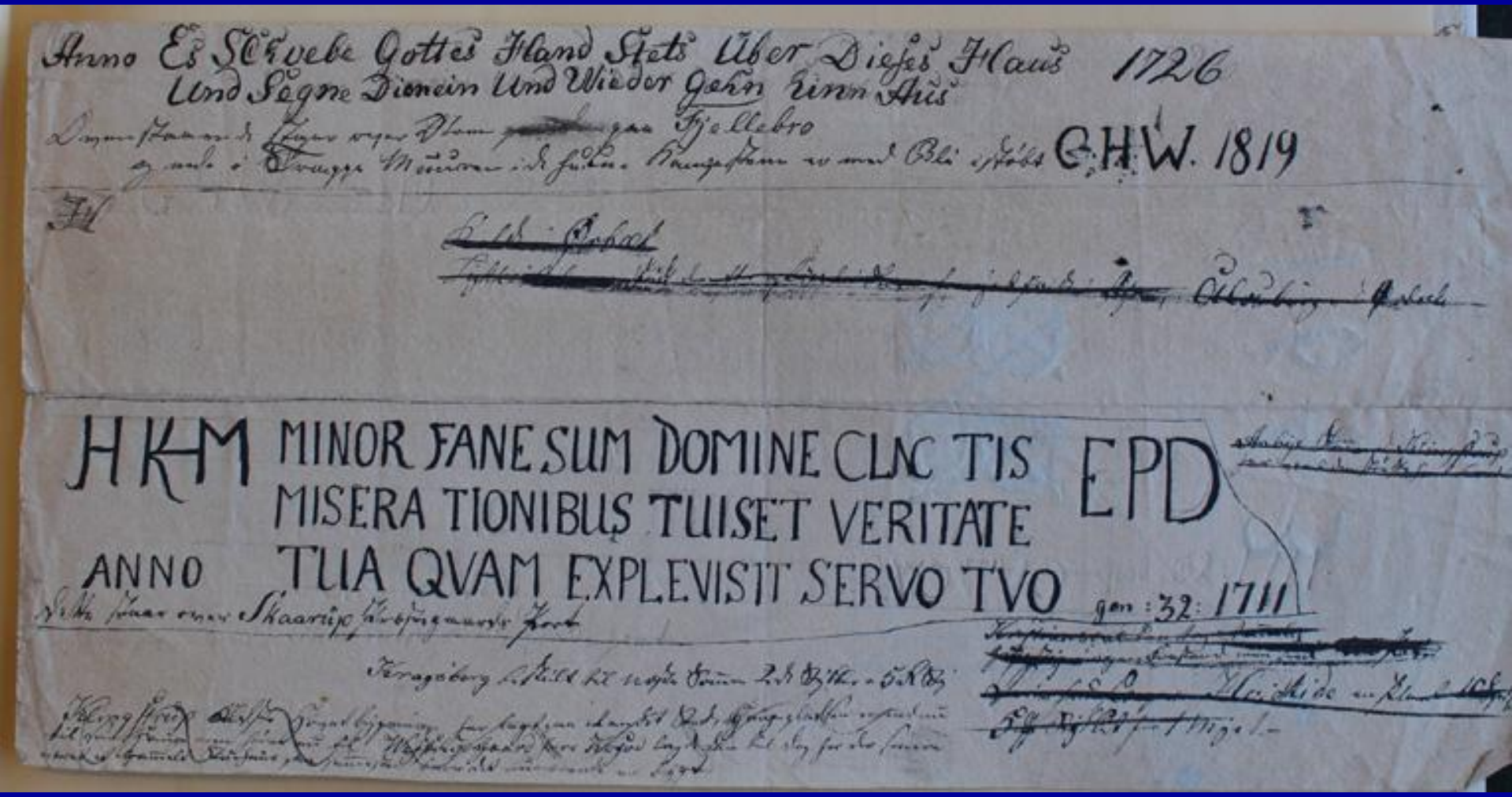

Er der så noget i dag?

Hvornår er det evt. forsvundet?

Det mest interessante er helt klart, når et fortidsminde er forsvundet

Snoldelev-Tune sogns Historie

Dyssen paa Ysleholms Mark. *Joh. Raklev fot. 1936.*

Af de 16 Runddysser har 7 hørt til Snoldelev, 3 til Salløv og 6 til Hastrup Bymark. Kun en af disse 16 er delvis bevaret, nemlig Runddyssen paa Ysleholms Mark (Matr. Nr. 9) i Snoldelev. Den blev fundet og afdækket i 1935 og Aaret efter istandsat af Konservator Raklev ved Imødekommenhed fra Nationalmuseet. Overliggeren mangler; den fandtes ødelagt ved Afdækningen. I og ved Dyssen fandtes 5 Økseblade, 2 Mejsler, 1 Bor og 1 Tværpil af Flint samt i Hundredvis af Urneskaar. Ved Nedgangen til Dyssen afdækkedes et lille Ildsted, som muligvis stammer fra den romerske Jernalder.

Blandt Runddysserne kendes to med Navn. K l o v d y s s e n fandtes tæt ved Vejen fra Snoldelev til Tune paa Snoldelevgaards Jord (Matr. Nr. 10). Her er alle Spor udslettet. Kun Bykortet af 1777 kan vise dens Plads. Derimod findes endnu tydeligt Flinteaffald ved K o d y s s e n paa Skolelodden i den sydlige Del af Sognet. Nogle af Kodyssens store Sten sidder den Dag i Dag som Grundsten i Resterne af det nærliggende Salløv Lerhus, der er opført o. 1800.

Ganske ofte har indberetningerne præcis angivelse af, hvor fortidsmindet findes, f.eks. Ved matrikelnummer, beskrivelse i forhold il terrænet og/eller navn på den "aktuelle" beboer

Angivelser på Matrikelkortene (udskiftningskortene først og fremmest) af fortidsminderne

Hvad nu- hvordan bestiller jeg ting til læsesalen?

Her er en bestillingsseddel:

sender ønsker til i dag

ER

Erik Reinholdt-Kann
Til Haraldsen, Dánial Magnusson

Materialer til fremtagning.docx
.docx-fil

Kære Danial

Som aftalt kommer jeg klokken 11:00 i dag. Det er virkelig en stor hjælp for mig at kunne putte den ekstra time på

Vedheftede liste ser voldsom ud. Navnlig ønskerne fra Museumhistorisk Arkiv er svulmet op.
Prioriteringen for den del vil være:
Et par eksempler på notesbøger, helst de fra Kildebrønde sogn.

Et par eksempler fra materiale om herredsrejserne

Jeg glæder mig til at komme

Bedste hilsner

Erik

Det er mest praktisk, at tingene er bestilt, inden du kommer

Og nej-du skal ikke vise Sundhedskort, men der er en mappe med besøgsregistrering, som skal skrives i-med kuglepen. Og kuglepen er velkommen på Læsesalen

Kun ét arkivalie på pladsen
ad gangen – ikke her

Hovedarkivet

Det der hedder:
Antikvarisk-
Topografisk Arkiv

Hovedarkivet delt op i:

Beretningsarkivet

Tegningsarkivet

Fotoarkivet

Antikvarisk-Topografisk Arkiv består af:

Hovedarkivet, som er delt op i:

Beretningsarkivet

Tegningsarkivet

Fotoarkivet

Korrespondancearkivet

Særsamlinger

Det særlige Kirkesyn

Museumshistorisk arkiv

Håndskriftssamlingen

Fjernlån er ikke aktuelle

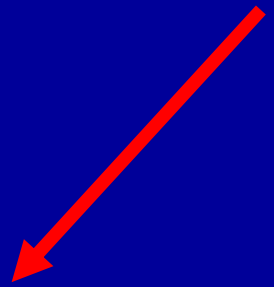

Men visse arkivaliegrupper befinder sig ikke i umiddelbar nærhed af Antikvarisk-Topografisk Arkiv (men dog et andet sted i Museet…

Man skal bestille:

Fx beretningsarkiv for:

X sogn
Y herred
Z amt

(efter opdelingen i Trap 4.
udgave)

Man fremtager ikke
(normalt) selv
Husk landsogne - Købstæderne

Alle knop-skydningerne
i arkivet forventes
IKKE bestilt på forhånd

Alt ligger jo i huset og kan
tages frem med det samme

Antikvarisk-Topografisk Arkiv

Beretningsarkivet

Indeholder alt det skrevne materiale med oplysninger, der siden Nationalmuseets oprettelse er indgået hertil.
Ældste materiale er præsteindberetningerne

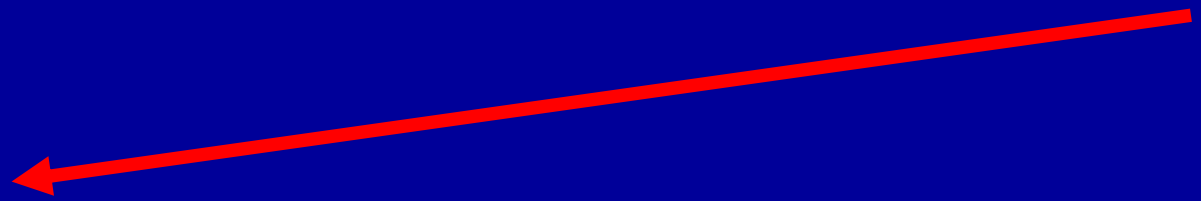

Er grundstammen i Beretningsarkivet

Kirkesyns lovens opgaver

Beretningsarkivet altid delt op i minimum to dele

Sognet (verdsligt)

Kirken

Men der kan sagtens forekomme yderligere opdelinger

1800-tallets 2. halvdel

Kunsthistorikeren N.L. Høyen

Nationalromantikken

Tiden efter 1860 er de
store
kirkerestaureringers
epoke

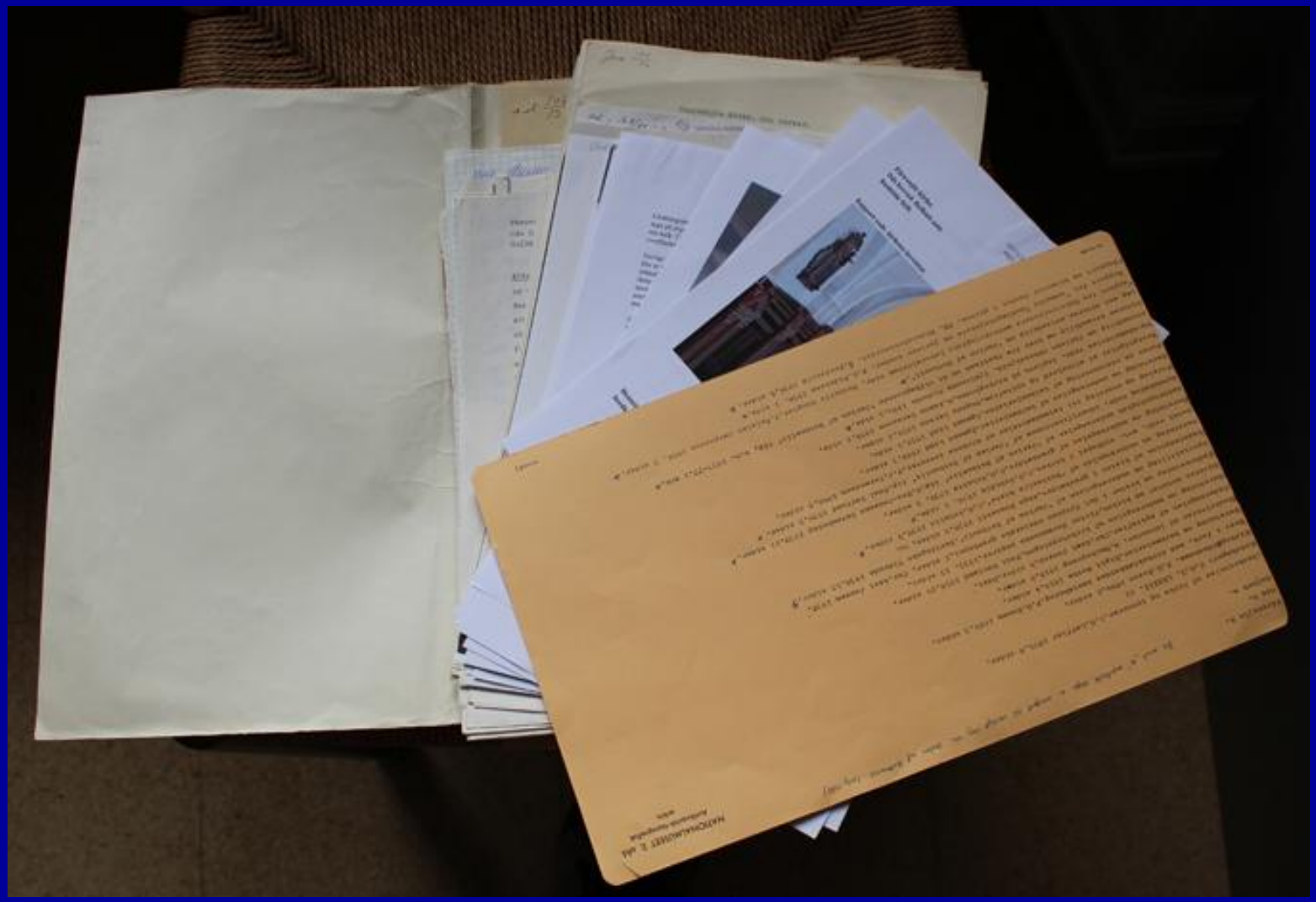

Oftest i gult omslag med papirerne i kronologisk orden, ældst nederst

Til hjælp i de fleste tilfælde "indholdsfortegnelse" forrest

Fårevejle k.
Ods h.
Holbæk a.

De med * markede sager er omfattet af særligt krav om fredning af Bothwell (maj 1988)

NATIONALMUSEET 2. afd.
Antikvarisk-topografisk
arkiv.

Beskrivelse af kirke og inventar.J.N.Løffler 1874.8 sider.
Notebøger: C.G.S. LXXXII. 11
Kirkegårdsskema. P.H.Rosen 1890.2 sider.
Brev i forb. med kirkeklokkernes omstøbning.P.H.Rosen 1894.3 sider.
Beretning om kalkmalerier.Eigil Rothe 1914.4 sider.
Beskrivelse af inventar. M.Mackeprang 1918.9 sider.
Undersøgelse af epitafier.Chr.Axel Jensen.4 sider.Udat.
Beretning om undersøgelse af kirkebygningen.Poul Nørlund 1918.14 sider.
Diverse notater om kirken.Victor Hermansens papirer.1933. 15 sider.
Indberetning om kister i det Zytphen Adelerske gravkapel.2 sider. Chr.Axel Jensen 1938.
Specialtillæg om undersøgelsen af "Jarlen af Bothwell".Berlingske Tidende 1938.15 sider.*
Undersøgelse af kister i gravkældre.Aage Roussell 1939.2 sider.
Beretning om undersøgelse af "Bothwells kiste".C.G.Schultz 1939.4 sider.*
Notat vedr. evt. sydkapel i kirken.C.G.Schultz 1939. 1 side.*
Beretning om undersøgelse af gravkældre.C.G.Schultz 1939. 5 sider.
Anthropologisk undersøgelse af "Jarlen af Bothwells" lig.H.Hou-Jensens Betænkning 1939.11 sider.*
Betænkning vedr. identifikationen af "Jarlen af Bothwells" lig.Poul Nørlund 1939.5 sider.*
Forslag og overslag til istandsættelse af kirkens inventar.N.J.Termansen 1946.5 sider.
Beretning om undersøgelse af kalkmalerier.Egmont Lind 1949.3 sider.
Notat om restaurering af kalkmalerierne.Egmont Lind 1952.1 side.
Besigtigelse af alterbord og epitafium.Mogens Larsen 1974.2 sider.
Fundanmeldelse vedr. teglovn på kirkegården.M.Aaman Sørensen 1978.1 side.
Avisudklip om Jarlens våbenskjold. Sjællands Tidende 1980.1 side.*
Diverse avisudklip om krav fra Skotland om at tilbagesende "Jarlen af Bothwells" lig, m.m. 1973-77.1 ark.*
Læg med diverse avisudklip om "Jarlen af Bothwell".*
Rapport fra Universitetets antropologiske Laboratorium vedr. Bothwlls knogler.J.Balslev Jørgensen 1956. 2 sider.*
Rapport fra Danmarks Tandlægehøjskole om jarlens tænder. P.O.Pedersen 1956. 1 side.*
Rapport om blomster fundet i graven. NM. Museslaboratoriet. B.Fredskild 1956,4 sider.*

vend!

1.138.

F.

Underdanigst

Indberetning til den Kongel. Kommission for Oldsager, hvoraf finder kuus faae i Faareveile Sogn, dog maae jeg anføre et og andet, hvoraf den Kongel. Kommission selv behager at giøre Valg.—

1.— Faareveile Sogn, som i et og alt ligger under Baroniet Adelersborg forhen Drachholm, ligger ved en Arm af Lammefjorden eller ved Stranden først i Odsherred mod Sydvest, er i Længden omtrent en Miil og i bredden lidet over en fjerde Deel Miil og til Nordstranden og grænser paa den sydre Side til Asnæsse Sogn og paa Vestre Side Wallekilde Sogn i Skippings Herred.—

Skjellet Ant

Til Faareveile Sogn ligger 6 Byer nemlig Faareveile, Weddinge, Riise, Ordrup, Haarup og Stupperup, hvoraf de 3 sidste fordum har hørt til Wallekilde Sogn, men aar 1580 ved Kongelig Tilladelse blev lagt til Faareveile Sogn som nærmest for den hvoraf slutter at Faareveile Kirke er Bygget siden Wallekilde Kirke.— Ved Faareveile ligger 2de Øer, den Store kan gærse om Sommeren 80 til 90 Høveder, og den Lille 18 til 2 Høveder.— Fra Faareveile til Stupperup ligger en Steenbroe, kaldet Herredsbækken, og meener at Skille Odsherred fra Skippings Herred.— Paa Faareveile Mark ligger 2de Fiskeparker, kaldet Store og Lille Sænkekjer.— Lidet fra Stupperup ligger en liden Skov, kaldet Kaalaar, omtrent en Halv

Videre hvad Faareveile og Draxholm angaaer, haves ikke Efterretning om, Testerer -

P. Hiort.

Faareveile den 26de Julii 1809. - Stedets Præst

Aarsagen til dettes saa længe Udeblivelse, har været mine Gynes svaghed. -

[illegible] Aarstal og Indskrift. De to östlig-
-ste Stole i söndre Rabbe have Skeelernes
og Lowsonernes (?) Waaben, og paa Forsiden
læses: DENNE. STOL. HØRER. TIL. DRAGHOLM. SLOT. ANNO. DO-
MINI. 1582. Den tilsvarende Stol i nordre Rabbe
har samme Indskrift. Af Stolene i nordre
Rabbe har én Navnet SØREN | NILSØN | KW. og
en anden Indskriften DENNE STOL | HØR TIL PRE |
STEGAARDEN | 1647. I Paarnet hanger en lille
Pretavle, hvorpaa læses: EWEN: WILLVMSEN: COR-
GIL: ANNO 1647. — Af Mindetavler og Epitafier
har Kirken følgende. No) Paa Paarnets
söndre Vog hanger en Pavle med Ind-
-skriften:

"Herneden ūdi I denne Præste Begravelse
Hviler

Faarevejle Kirke

Odsh.

Inventarium

Alterbordet har paa Bagsiden en 30 Cm. h. og lr. Fod. Det synes muret af Munkesten, men er pud-set paa Bagsiden, medens de andre Sider dækkes af et

Panelvark fra 1575. Forsiden har under den gennemløbende røde Gesimsliste tre Fag adskil-te ved riflede Lisener med Listekapitaler, grønblaa med røde Kanelurer. Hvert Fag har to Fyldinger.

Fjenneslev kirke

Fjennesløv sogn

Alsted h.

Udbudsmateriale samt diverse notater og korrespondance vedrørende anlægsarbejde på kirkegård. 1991-92. 12 sider.

Beretning om restaurering af beskadiget pengeblok. Ernst Jørgensen. 2001. 1 side.

Beretning om undersøgelse af saltindhold kalk. Ida Haslund. 2003. 4 sider.

Rapport vedrørende Puds og saltanalyse. Ida Haslund. 2003. 8 sider.

Tillæg til rapport vedrørende puds og saltanalyse. Ida Haslund. 2003. 1 side

Rapport vedrørende genrestaurering af kalkmalerier. Ida Haslund. 2005. 33 sider.

Beretning med bestemmelse af kirkegulvsmønter. Gitte Tarnow Ingvardson. 2006. 1 side.

Besigt. rap. indv. murflader + Kalkmalerier? 10s. Conny Hansen, 2010 8s.

" Rap. vedr. ark. undersøg., K.S. Hansen, 2017, 10s.

Notat om besigtigelse af indvendigt murværk. Kirsten Trampedach, 2006. 1s.

Notat vedr. kalkmalerier. Kirsten Trampedach, 2018. 6s.

Behandlingsrapport, konvitikus, Nordisk kons., 2022, 11 sider.

NATIONALMUSEET
ANT. TOP. ARKIV

BESIGTIGELSESRAPPORT

Fjenneslev kirke, Alsted herred, Sorø Amt

Beskrivelse af Kirken
Bygningen består af romansk kor med apsis og kor. I vestenden er der senere bygget et tvillingetårn, og mod syd er der ligeledes senere bygget et våbenhus. Den oprindelige bygning er i grundplan ikke særlig stor, men adskiller sig ved rummenes murhøjde o.6,85 cm der ligger en del over normal rumhøjde. De oprindelige bygningsdele er opført i kampesten, og tilføjelserne er opført i røde munkesten.
(Danmarks kirker, Sorø Amt, bind 1, s.324)

Beskrivelse af kalkmalerierne
Kirken har romanske malerier fra 1150-1200. De befinder sig på hele korbuen – hele triumfvæggen – dele af korets vestvæg og i apsis.

Restaureringer
Malerierne bliver allerede omtalt af C.Molbech´s besøg i kirken i 1810, som dekorationer over de dengang opførte hvælv. Efter hvælvenes nedtagning blev malerierne afdækket og konserveret af J. Kornerup i 1873, senere er de i 1910- 13 genrestaureret af Eigil Rothe, 1947 genrestaureret af Harald Borre, 1960 genrestaureret af Egmont Lind, genrestaureret af Robert Smalley, 2003 blev malerierne genrestaureret af Ida Haslund, Isabella Brajer, Hans Frederiksen og Mette Jensen.

Motiv beskrivelse for triumfvæggen
På triumfvæggens nordside : "Kongernes tilbedelse" – stifterbillede af "en herremand og kirkens stifter Asser Rig og hustru." På triumfvæggens sydside : "Flugten til Ægypten"- halvfigursengel i medaljon.Flere partier har ornament dekoration Eks. ved korbuens kant. Fragmenter er bevaret på korets nordvæg: "Josef siddende med hånden under kind", og rest af "Jesu fødsel".

Motiv beskrivelse for korbuen
To hel figurs bispehelgener i syd og nord samt engel i medaljon som topornament.

Motiv beskrivelse for korets vestvæg
Perspektivisk mæanderbort og ornament langs buen.

Motiv beskrivelse for korets nordvæg
Siddende figur med glorie. Josef ved fødslen ?

(motiv beskrivelser fra Ida Haslunds rapport, 2003)

Soro Amthus
d. 29de August 1877

D. 1225.
Soro A.
Alsted H.
Fjennesloo S.

Efter at jeg havde bragt i Erfaring, at den ærede Direktion ikke vilde finde Lejlighed til selv at lade undersøge en paa Fjenneslev Kirkegaard opdaget gammel Grav, har jeg den 27de d. M. i Forening med Overlærer Lorenzen i Sorø foretaget en Undersøgelse af samme.

Graven ligger tæt vest for Fjenneslev Kirketaarn i Øst og Vest, saaledes at Gravens nordre Side omtrent falder i Forlængelsen af Kirkens Midtlinie. Afstanden fra Taarnets Fod til Gravens østlige Ende er kun 1 Alen. Graven befandtes at være en af fladt tilhugne Kalksten som den hørfølgende Prøve (enten Limsten eller Faxe Kalk) med megen Omhu sat Kiste af Form som hørstaaende Grundrids.

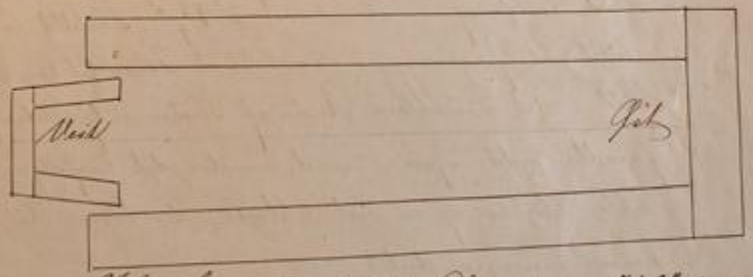

Hele Gravens indvendige Længde var 5' 8", deraf det smalle Rum mod Vest 9"; den indvendige Brede var ved Østenden 1' 1", ved Vestenden af de bredere Rum 1' 3"; det smalle Rum var mod Øst 8" og mod Vest 7" bredt, Dybden i Kisten var overalt 11". Sidestenene om det bredere Rum vare c: 5" og omkring det smallere Rum c: 3" tykke. Bunden var ligeledes lagt af Kalkstensplader. Alle Fuger vare udfyldte

Se notebøger!

Fjenneslev K.
Alsted H.

Sorø A.

A. X. 43.
K. I. 23, 28; III. 39f; XII. 8; XVI. 14. 32f. 49.
XVII. 86 - 87.

HUSK : Tjek altid indholdet i de notesbøger, der henvises til forrest i Beretningsarkivet

gothiske Stil i Lübeck af det 13de Aarhdr. Hoved-
delen af Choret tilhører derimod det 14de Aarh.

Hjørnepillerne i Gjennemskaringen af
Tvær- og Langskibet (a) ere temmelig lig
med dem i Bergen; men Gad-
pladen over Kapitælernes
Halvsøiler er rigere og
smagfuldere (b). De 4
store runde Buer, som udgaae
fra disse Buer, bestaae af flere
stærke Baand. Ved Tvær-
skibets Sidefløie trædе derimod
ikke, som det var Tilfældet i Bergen)
smaa Alternicher frem, men
Tilspiller som Fig a staa indt-
paa Sidemurene og ere for-
bundne med halvrunde
Buer. Imellem disse
Gjørdbuer ere de opr. Hvælvinger i Kors-
fløiene bevarede hvis Gjørdbuer have en
eiendommelig Tom (c) som
vistnok kun forekommer
i Overgangsperioden mellem
den byzantinske og gothiske Stil. Hvæl-
vingen midt i Tværskibet tilhører derimod en
senere Middelalder og har Stjerneform. I det
egentlige Chor mangler Hvælvingen.
I Korsflöienes östlige Mur var istedetfor Ab-
sider lave Kapeller ~~anlagte~~ lænede op til og
forbundne med ~~Korsflø~~ Tværskibet ved aabne
Tilgange (de Pivested J.K.) Arlins, torö osv)

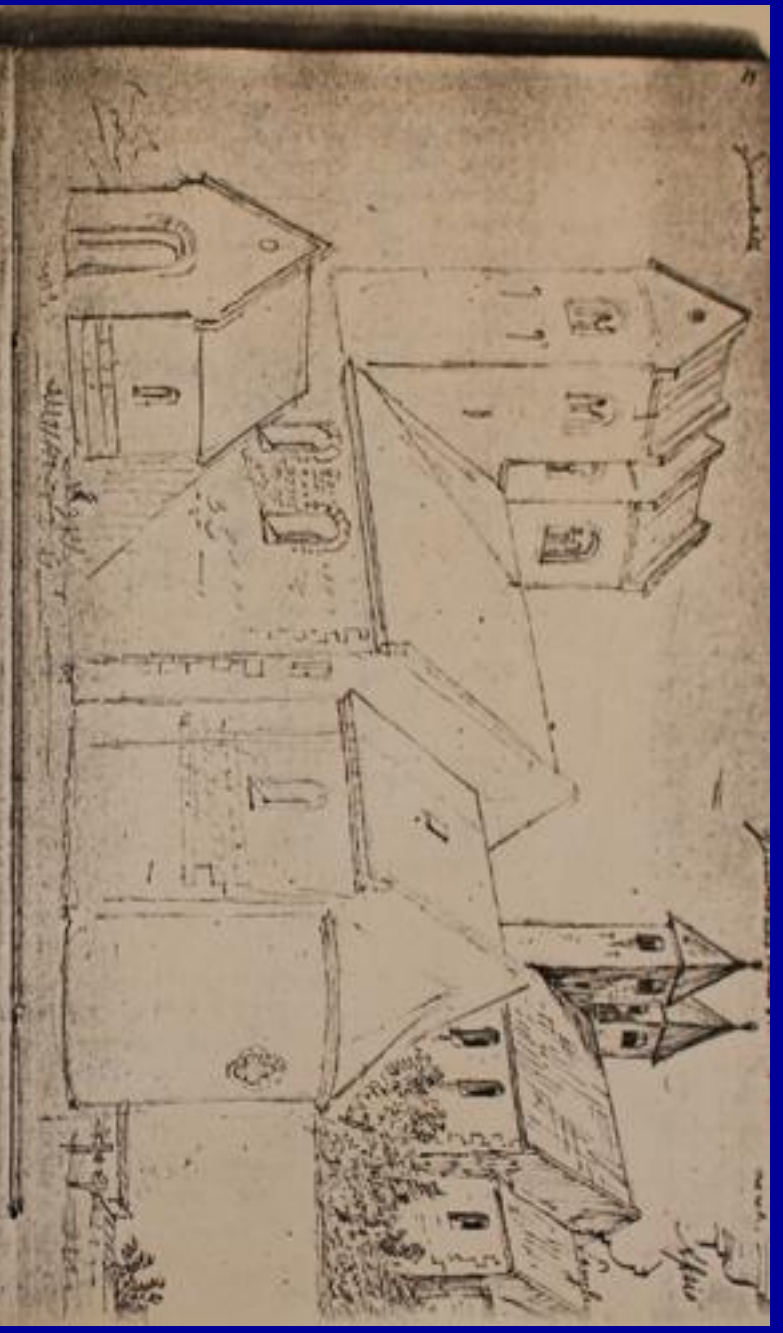

Kildebrønde sogn

Roskilde, Tune, Kildebrønde, Kildebrønde, Et hus, 83, FT-1880, C1337

Navn:	Alder:	Status:	Stilling i familien:	Erhverv:	Fødested:
Jakob Nielsen	41	Gift	Husfader / Snedker		Her i Sognet
Karen Marie Nielsen født Jensen	40	Gift	Hans Hustru		Frederiksværk Sogn, Frederiksborg Amt
Anna Jensine Nielsen	13	Ugift	Deres Barn		Frederiksværk Sogn, Frederiksborg Amt
Jens Peder Oluf Nielsen	10	Ugift	Deres Barn		Frederiksværk Sogn, Frederiksborg Amt
Marta Sophie Nielsen	5	Ugift	Deres Barn		Her i Sognet
Kristine Boline Nielsen	1	Ugift	Deres Barn		Her i Sognet

2.	den 10de September 1884.	den 17de September 1884.	Niels Pedersen	Hr. Afsteglsmand, Tomm. i Hundie (Stildebrandsde Mark)	75 Aargl.

2.	den 10de September 1884.	den 17de September 1884.	Niels Pedersen

Hr. Afsteglsmand, Tomm. i Hundie (Stildebrandsde Mark)	75 Aargl.

KØBENHAVNS AMT
Tune h.
Voldborg h. (A-O)

Beretningsarkivet

Sognet - verdsligt

Sognet - Kirken

Kildebrønde sogn

Stednavn: Ny Kappelevgård

Lok.j.nr: KØM 2196

NM j.nr:

Sogn: Kildebrønde

Herred: Tune

Amt: København

Stednr.- sb.nr: 020506

Emne: Beretning for udgravning af:

- gruber fra yngre bronzealder
- muligt hus
- gruber
- løse stolpehuller fra udateret tid.

Lokalmuseum/afdeling: Køge Museum

Årstal for arkivering: AVO 2012

Arkiveret på loftet under år: 2004

Fortegnelser over fliser opsamlet af håndværkere i Kildebrønde kirke 03.12.1999, ved Birgit Als Hansen. 3 sider.

Note angående epitafium den 02.10.2000 ved SFP. 1 side.

Registrering af kalkmaleri ved Kirsten Trompedach i januar 2001 med 2 fotoregistrering. 11 sider i alt med analyse ved Mads Chr. Christensen og Jens Glastrup.

Note.
Vedr. besigt. gravsten v/ Ole Pedersen, Susanne Thuesen, 2012, 4 s

Kildebrønde kirke

Tune herred

Københavns amt.

NATIONALMUSEET 2. afd

Antikvarisk-topografisk arkiv.

Undersøgelse af klokke ved M. Mackeprang den 12.05.1905. 2 sider.

Notits angående alterbordsforsiden ved M. Mackeprang i 1905. 1 side.

Besøg af Kornerup i Kildebrønde kirke hvor han opdagede nogle rester af kalkmaleri ved A. Sørensen den 22.09.1912. 1 side.

Undersøgelse af kalkmalerier i Kildebrønde kirke ved M. Mackeprang i maj 1913. 2 sider.

Beskrivelse af inventar i Kildebrønde kirke ved Poul Nørlund i juli-september 1915. 11 sider, med omslag.

Brev fra V. Hermansen til Hr. Andersen angående Kildebrønde kirkes dåbsfad den 06.08.1946. 1 side.

Angående rensning af altertavle den 08.10.1946 ? Forslag er udarbejdet af Langballe. 1 side.

Undersøgelse af altertavle i december 1946. Ved Kirsten Weber-Andersen, den 04.12.1946.

Beskrivelse af De kloge og ukloge Jomfruer i Kildebrønde kirke, udateret og unavngiven. 1 side.

Undersøgelse af kirkes historiske inventar, ved Mogens Larsen den 30.11.1978. 7 sider.

Angående et maleri og Kristus

Kildebrønde K. København A.
Tune H.

K. VIII. 7. XVI. 6.
V.K. III 98.

Forkortelser på notebogskort i beretningsarkivet

A.	Søren Abildgaards notebøger I-XIII	I. 36
C. C.	Charles Charistensens Skitesbøger I-XI og notebøger	I. 8
M. Cl.	Mogens Clemmensens notebøger I-XVIII	II. 47
H.	Høyens notebøger I-XVII	I. 11
P. J.	Povl Jensens notebøger	II. 68, III. 107
K.	Kornerups notebøger I-XVII	I. 34
V. K.	V. Kochs note- og skitsebøger (+gave fra Lene Koch)	I. 32, II 65-66
Kr.	Kruse, Nørrejyllands mærkværdigheder I-II	HS-skab
P. N.	Poul Nørlunds notebøger I-XI	I. 24

[illegible] ca. 1620-30.

se fot af fonten

Dåbskanden er ny, af blik. Zink

† Rørgiller 1847 (Rysk) Hofmann

2 fot
(hertil 1 ved MM.)

Rusk. 1861 (Rysk)

Prædikertol af eg, 4sidet ca. 1615. Anders Hatt

Hver side har en rundbuet nisje i portalomramning med listekapitæl og på arkivolt og de tre nedre sider kassetteagtigt slyngværk i fladt relief, noget varieret på de forskellige stykker. I buehjörnerne englehoveder med halvt udfoldede vinger. I nizjerne reliefudskæringer anbragt på et retvinklet, perspektivisk skåret postament på hvilket med reliefversaler er angivet fremstillingens art, nl. fra opgangen regnet 1/ S•IACOB•A (ɔ: Jacob den yngre med Kølle og bog) 2/ S•IOHANES•APA (m. Kalk og [illegible]

NATIONALMUSEET
ANT. TOP. ARKIV

Gravsten over Oluf Pedersen, 1674

Gravstenen, som er i rød kalksten fra Øland, er placeret i gulvet i koret og måler 152 cm x 228 cm x 11 cm. Gravstenen er udsmykket med hjørnecirkler, hvori evangelisterne ses. Teksten er med fordybede versaler, og der er både en randtekst, en tekst over afdøde samt et gravvers forneden. Gravverset fortæller, at gravstenen er bekostet af Hans Jacobsen og hans hustru. Teksten over afdøde fortæller, at Oluf Pedersen blev født i Holsten i 1605, og at han har boet på Kiøge kro. Oluf Pedersen har været gift med henholdsvis Catrine Hermansdater Kiad og Maren Pedersdatter, og han døde som 54 årig. Randskriften er religiøs.

Gravstenens placering i koret.

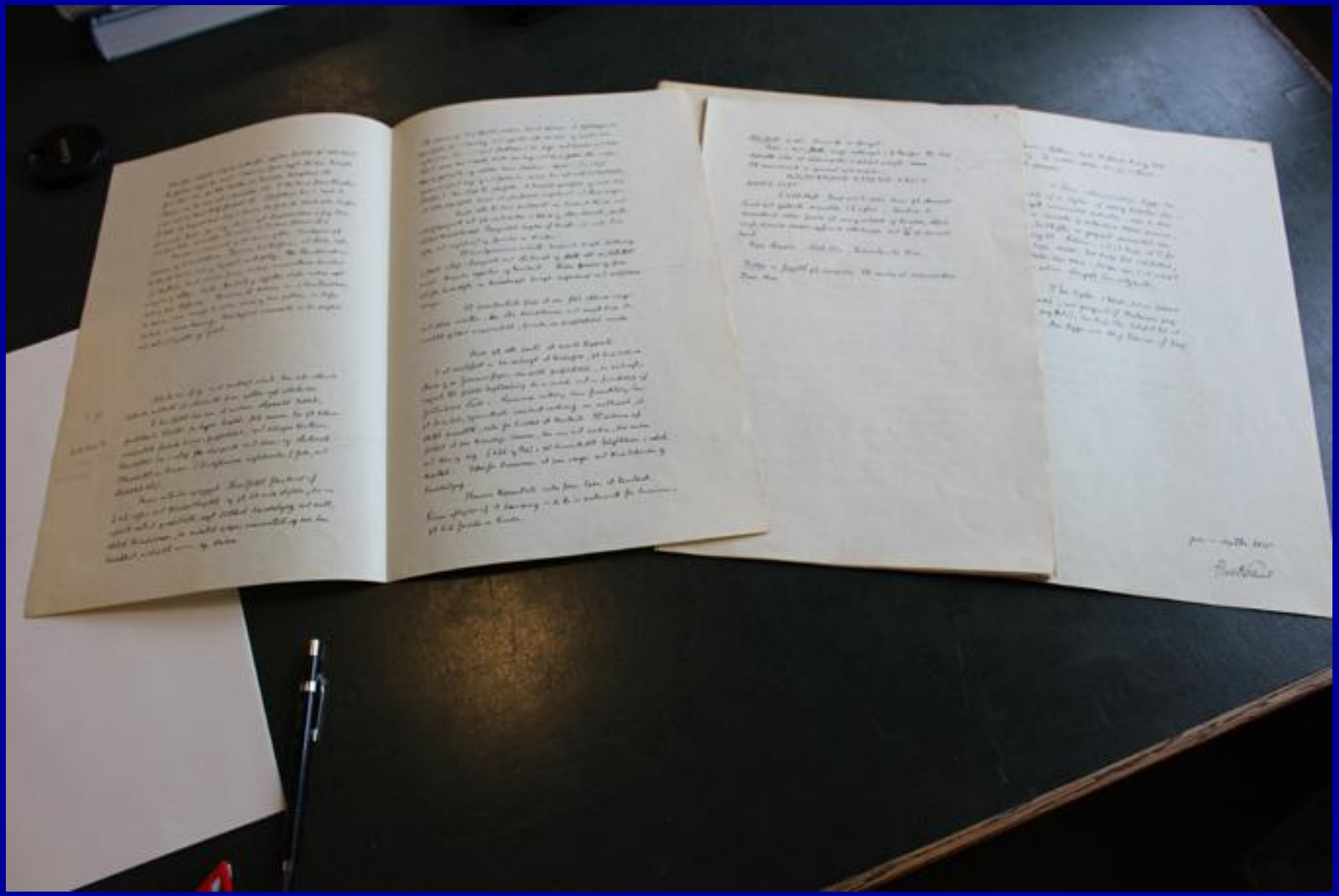

Antikvarisk-Topografisk Arkiv

Tegningsarkivet

5 Forskellige formater-men i arkivet kun opdelt i 3 grupper

Kildebrøndt K.

Tune Ind.

Kobenhavns A.

NATIONALMUSEET. 2. afd.

stk.	I Folio og mindre formater	stk.	II Formater i delt arkivskuffe	stk.	III IV V Store formater	III hel skuffe IV stort skab V ruller
1	kopi af matrikelkort	1	opm. plan 1:100. Elm Møller 1945		Pastoratskort se: Tune h. Alm.	III
1	opm. 1:25 af trinnfbue. K. V. Barfoed 1915	1	ext. tegning, J. Kornerup 1876			
1	" 1:50 af kirkegårdsport " " "	3	opm. plan, snit, fugaden. Ubign. 1882			
1	guidebillede af stem m. marker					
1	postkort m. tegn af font 1912	1	akvarel af Kalkmaleri Agnete Varming 1880			
1	akvarel af stolegavl. J. Kornerup 1876. Herredsrejse.	2	Trykk. Plan af vaabenhus eksisterende og projektforhold 1:20 A.A/N.J 2000-01			
2	målebladet K. V. Barfoed 1915	1	Trykk. Situationsplan, 1:500, Andreas Brunn 2003			
3	kasker af kostnecks ender. Fr. Kons 1903					
1	opm. opstaet af avedvej. T. Hyden 1[illegible]					

Kildebrønde K.

Tune hrd.

Københavns a.

stk.	I Folio og mindre formater	stk.	II
1	kopi af matrikelkort	1	opm. p
1	opm. 1:25 af triumfbue. K. V. Barfoed 1915	1	ext. te
1	" 1:50 af kirkegårdsport " " "	3	opm.
1	guidebillede af mur-sten m. marker		
1	postkort m. tegn. af font 1912	1	akva
1	akvarel af stolegavl. J. Kornerup 1876. Herredsrejse.	2	Tryk. proje
2	måleblade. K. V. Barfoed 1915	1	Tryk, Bru
3	kalker af korstræets ender. Fa. Kons 1983.		
1	opm. opstalt af nordvæg. T. Hylm 1981		

	stk.	II Formater i delt arkivskuffe	stk.
	1	opm. plan 1:100. Elsa Møller 1943	
1515	1	ekt. tegning, J. Kornerup 1876	
"	3	opm. plan, snit, facader. ubign. 1882	
	1	akvarel af kalkbrænderi. Agnete Varming 0.1950.	
76.	2	Tryk. Plan af vaabenhus eksisterende og projekt forhold 1:20 A.A/N.J. 2000-01	
	1	Tryk, Situationsplan, 1:500, Andreas Brunn 2003	
53.			
/			

	stk.	III IV V	Store formater	III hel skuffe IV stort skab V ruller
		Pastoratskort	Se: Tune g. Alm.	III

655. Kildebrønde X Tune

Dobefoorten er af Granit (rødlig) og sikkert meget gammel, forneden og paa Midten repareret med Cement og en Del usymmetrisk, uden anden Aftegning end den tougagtig forøven.

Derimod har Altertavlen, Prædestolen og 4 oldre Stole temmelig sige Udskæringer c 300 aar gamle, hvilke jeg antager hvertfald aftegnede el. fotograferet nogen Stads.

d: 31. Maj 1902 Ved L. Dyhr.

København Amt · Holbæk Amt

Eksempel

Vi er i anden halvdel af 1800-tallet

MON der kunne være?

Ydre

Indre

Læs i Trap

Eller andet der giver en hurtig oversigt

Er du virkelig hardcore læser du om kirken i storværket Danmarks Kirker

TRAP 5. udgave:

Kirken består af romansk skib med kor, opf 1882 som kopi af det da nedrevne oprindelige samt gotisk tårn i vest, og et våbenhus i nord fra 1882, der har erstattet et gotisk, vist fra 1300-tallet

Velkommen til Kildebrønde

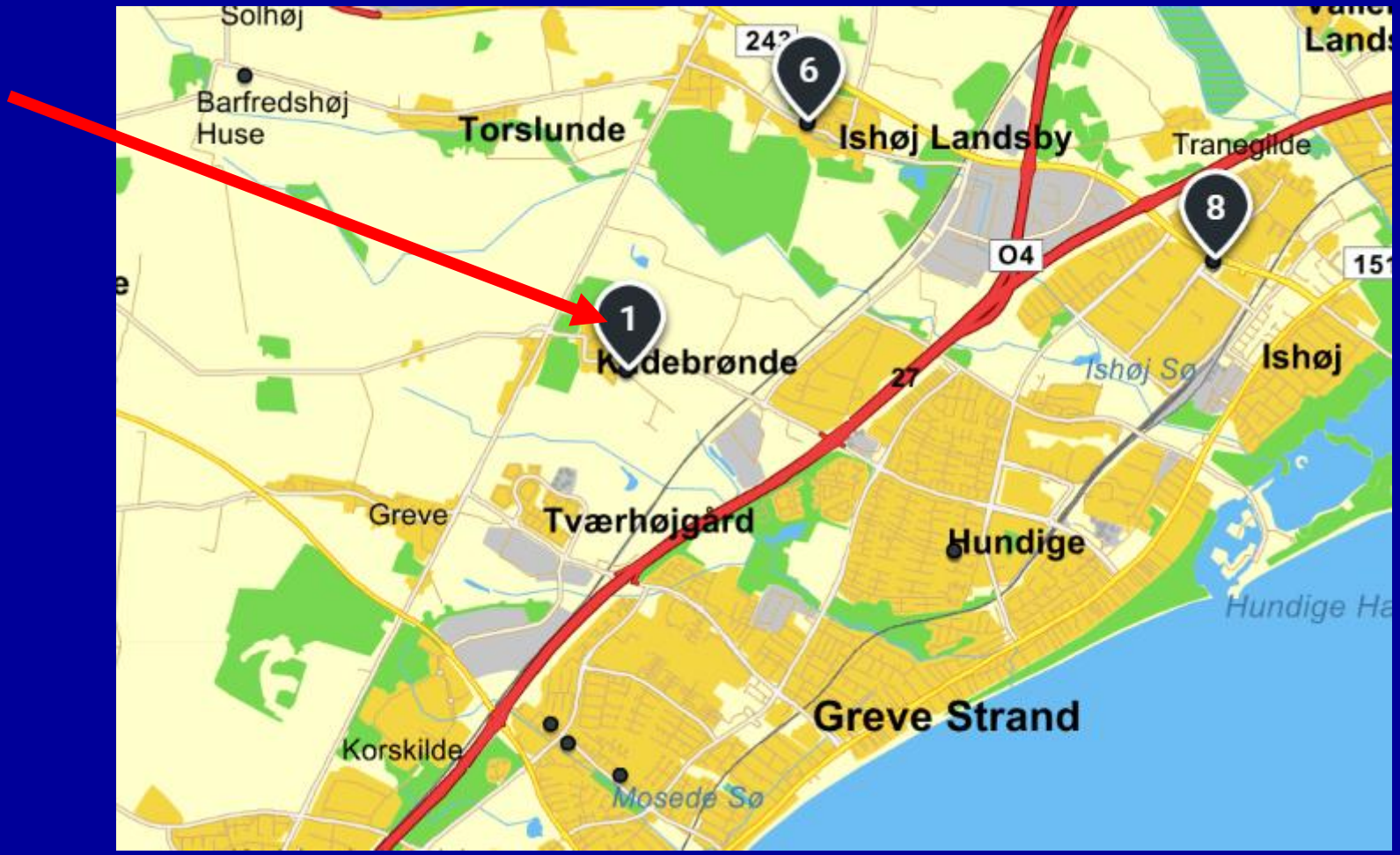

Kirkens NORDSIDE i dag

Fra
Beretningsarkivet

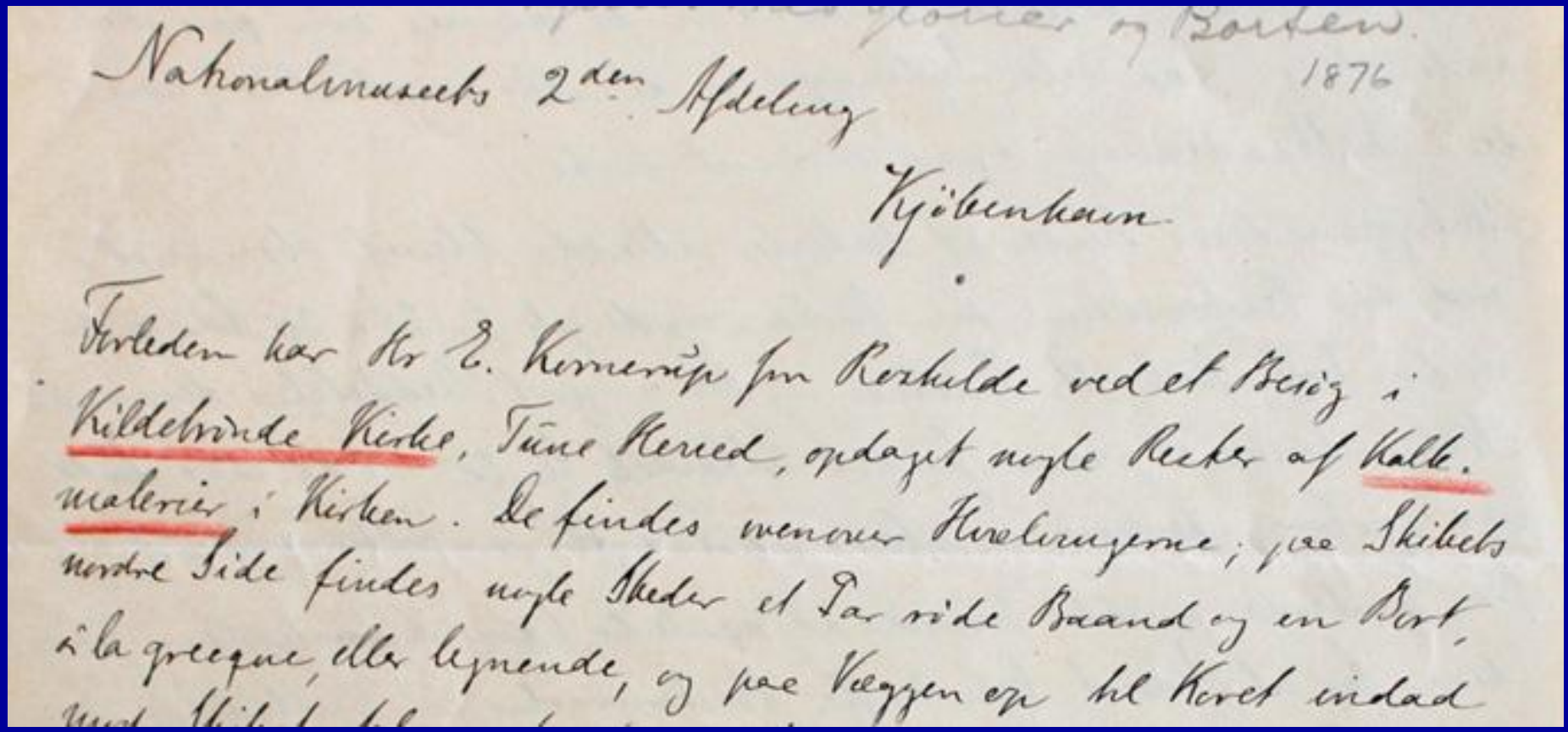

Nationalmuseets 2den Afdeling 1876

Kjöbenhavn

Forleden har Hr E. Kornerup fra Roskilde ved et Besøg i Kildebrønde Kirke, Tune Herred, opdaget nogle Rester af Kalkmalerier i Kirken. De findes ovenover Hvælvingerne; paa Skibets nordre Side findes nogle Skeder et Par røde Baand og en Bort, à la grecque, eller lignende, og paa Væggen op til Koret indad

Brev fra sognepræsten 1912 til Nationalmuseet

Flere rapporter, fuldstændige gennemgange af bygninger og Inventar

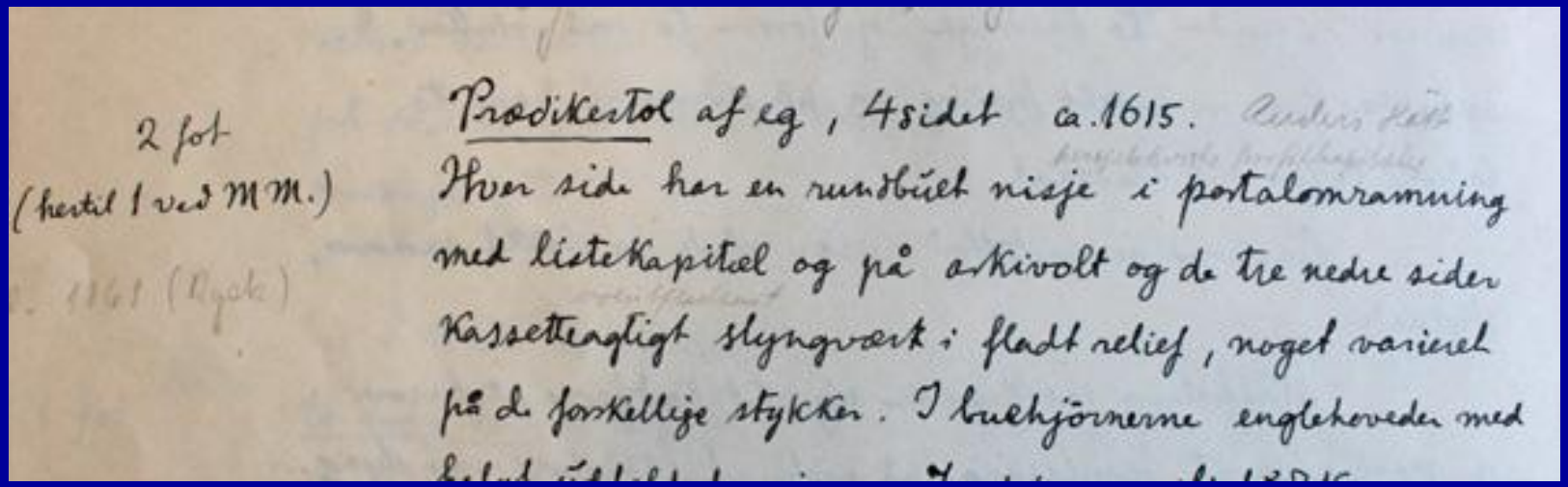

2 fot
(hertil 1 ved MM.)

Prædikestol af eg, 4sidet ca. 1615.
Hver side har en rundbuet nisje i portalomramning med listekapitæl og på arkivolt og de tre nedre sider kassetteagtigt slyngværk i fladt relief, noget varierel på de forskellige stykker. I buehjørnerne engleheveder med

Fra
Tegningsarkivet

Kildebrønde k
Grøve s
Karlslunde s.
Snoldelev k

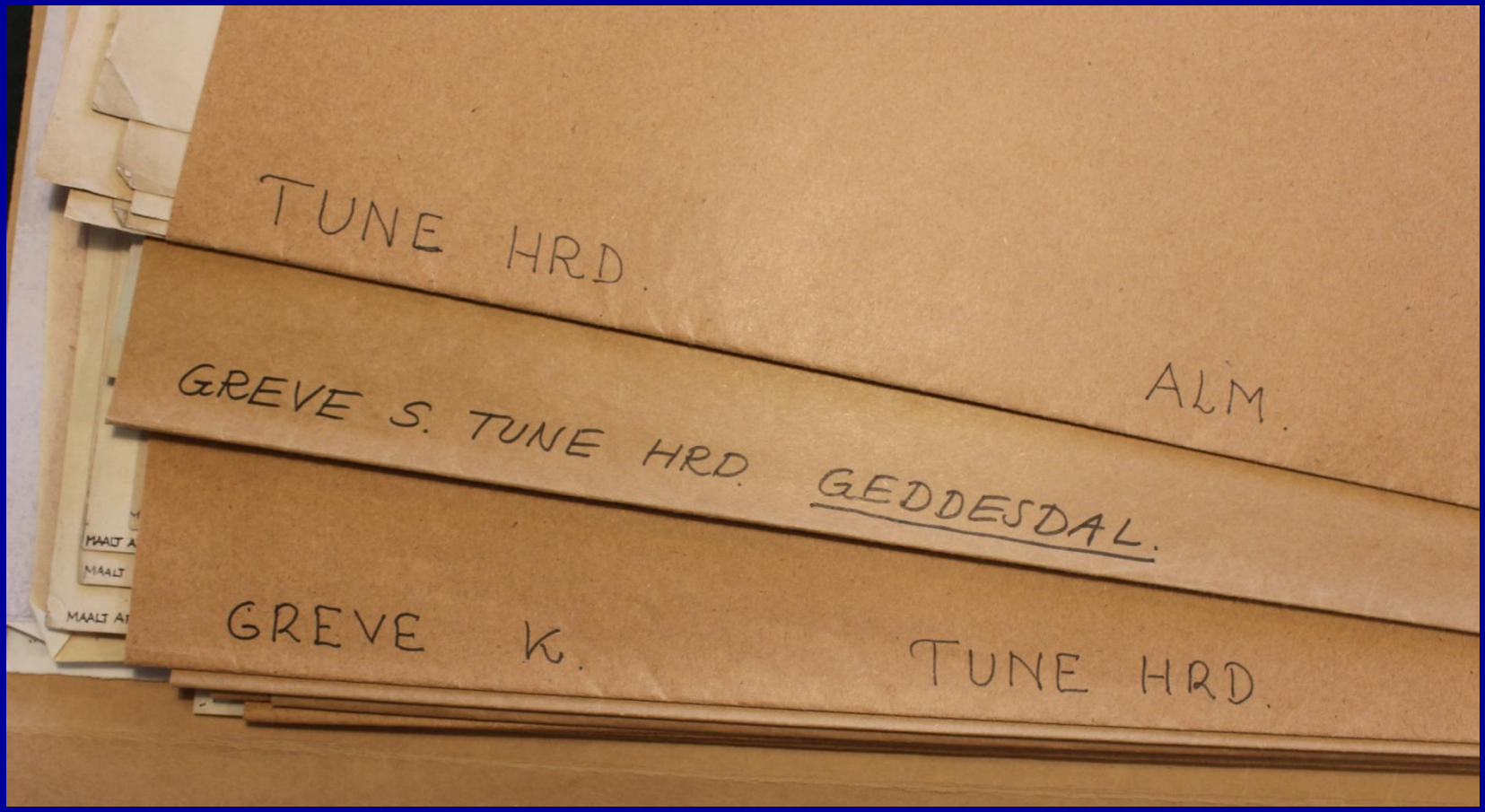
TUNE HRD.
ALM.
GREVE S. TUNE HRD. GEDDESDAL.
GREVE K.
TUNE HRD.

1876

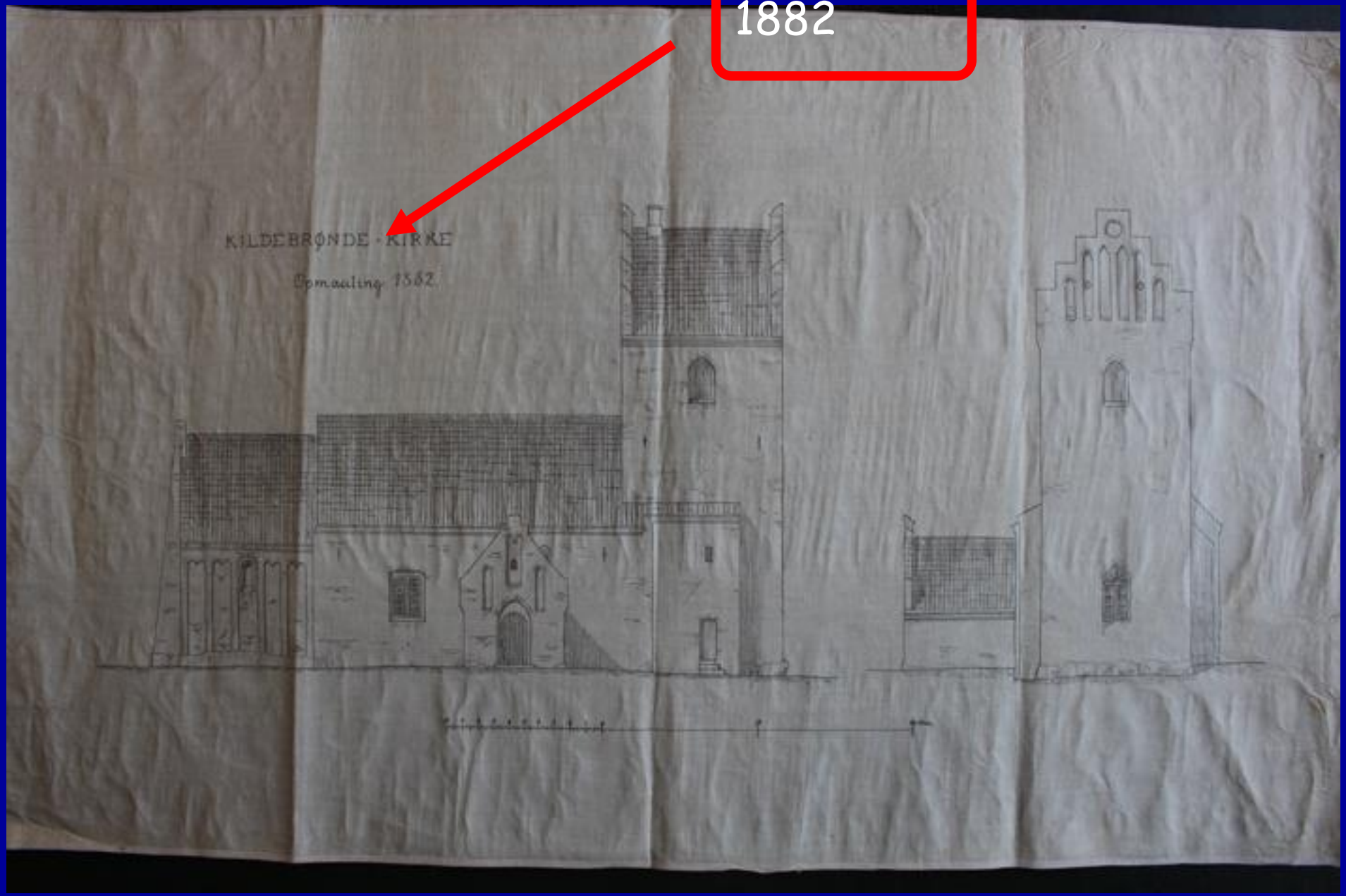
1882
KILDEBRØNDE - KIRKE
Opmaaling 1882

Opmåling 1882

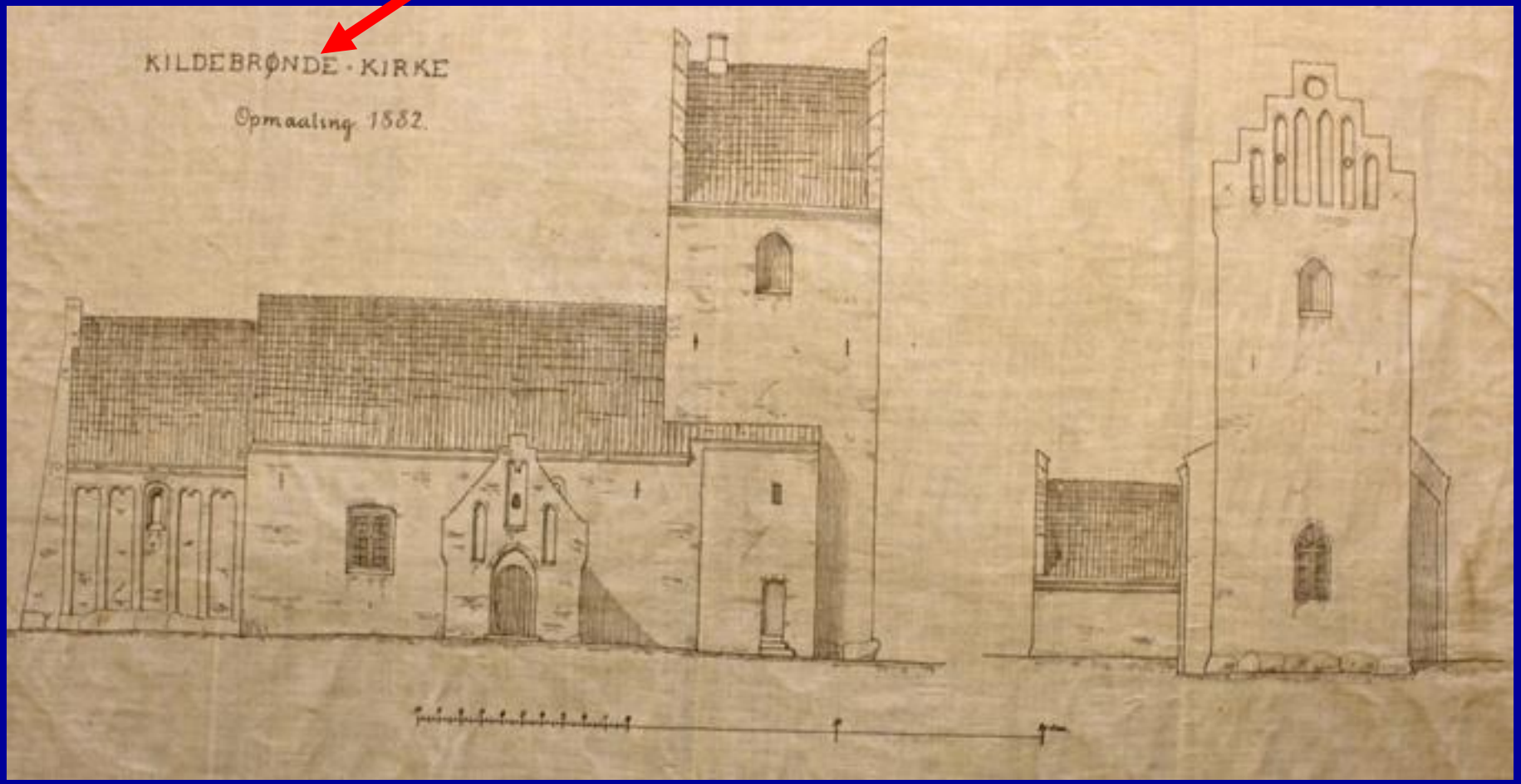

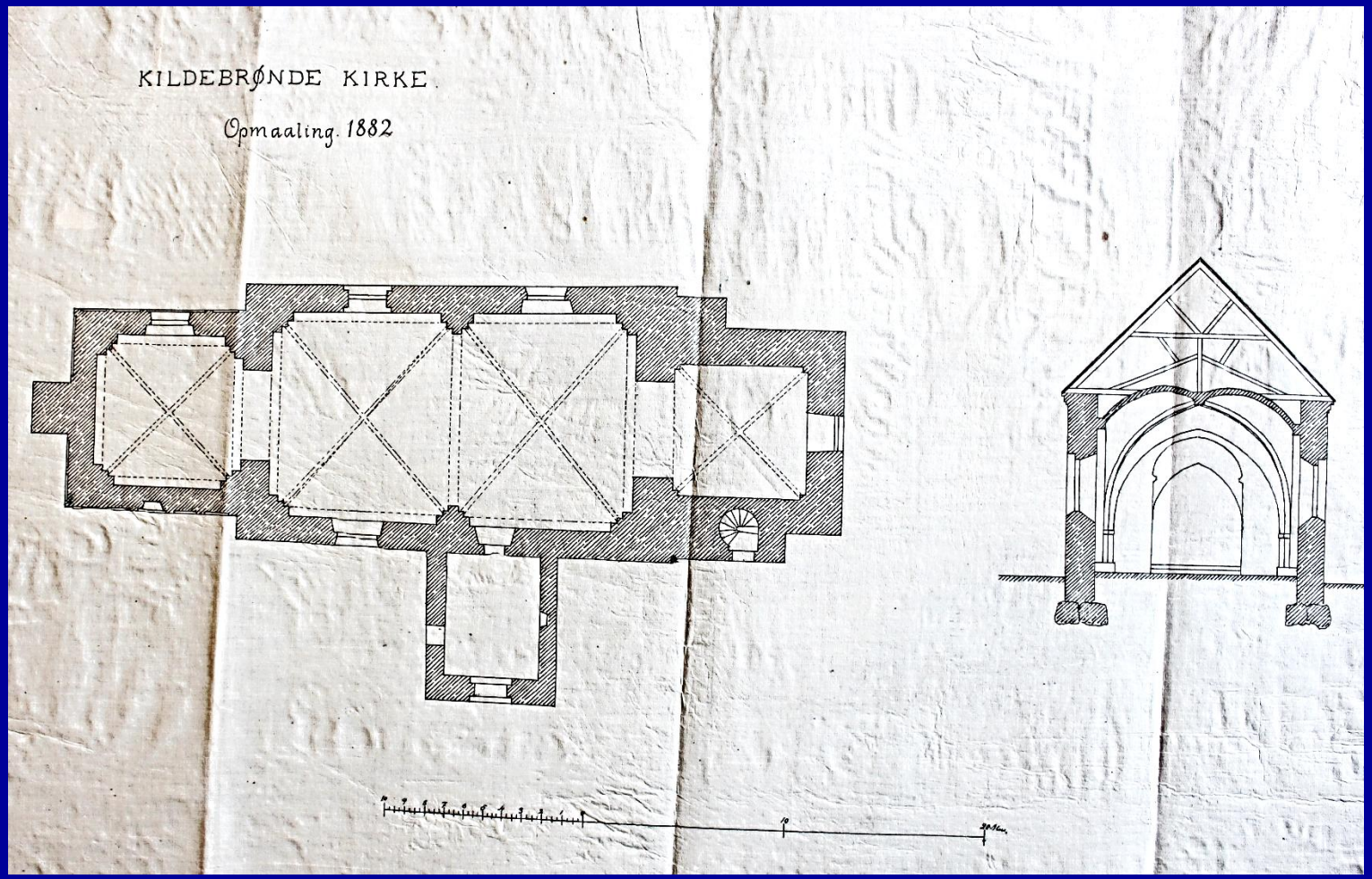

Grundplan fra 1882

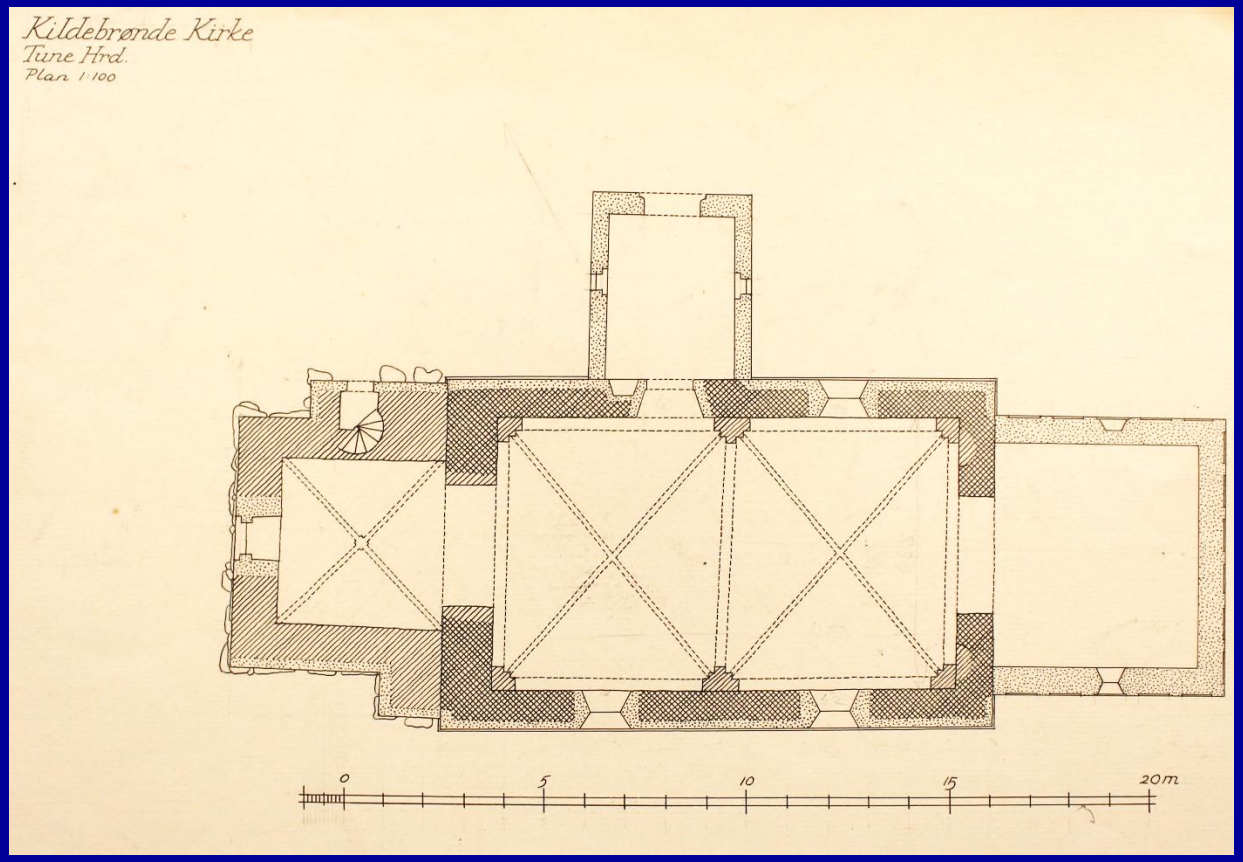

Kildebrønde Kirke-
grundplan 1945

Fra Fotoarkivet

Antikvarisk-Topografisk Arkiv

Fotoarkivet

Ca. 300.000 billeder
Billeder optaget i forbindelse med arkæologiske udgravninger.
Undersøgelser og restaureringer samt af fotografier til Danmarks Kirker

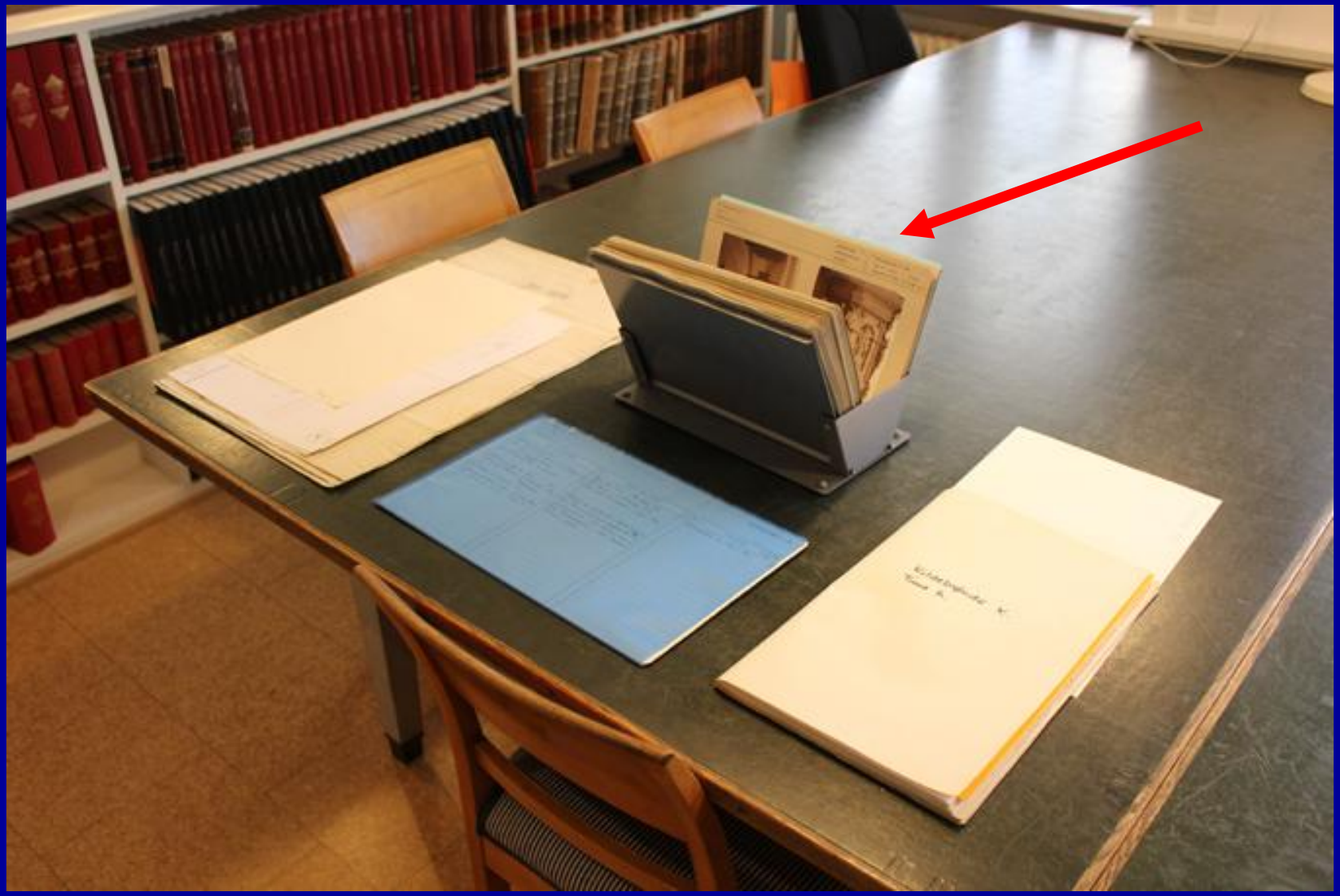

FOTO 1905 og 1923

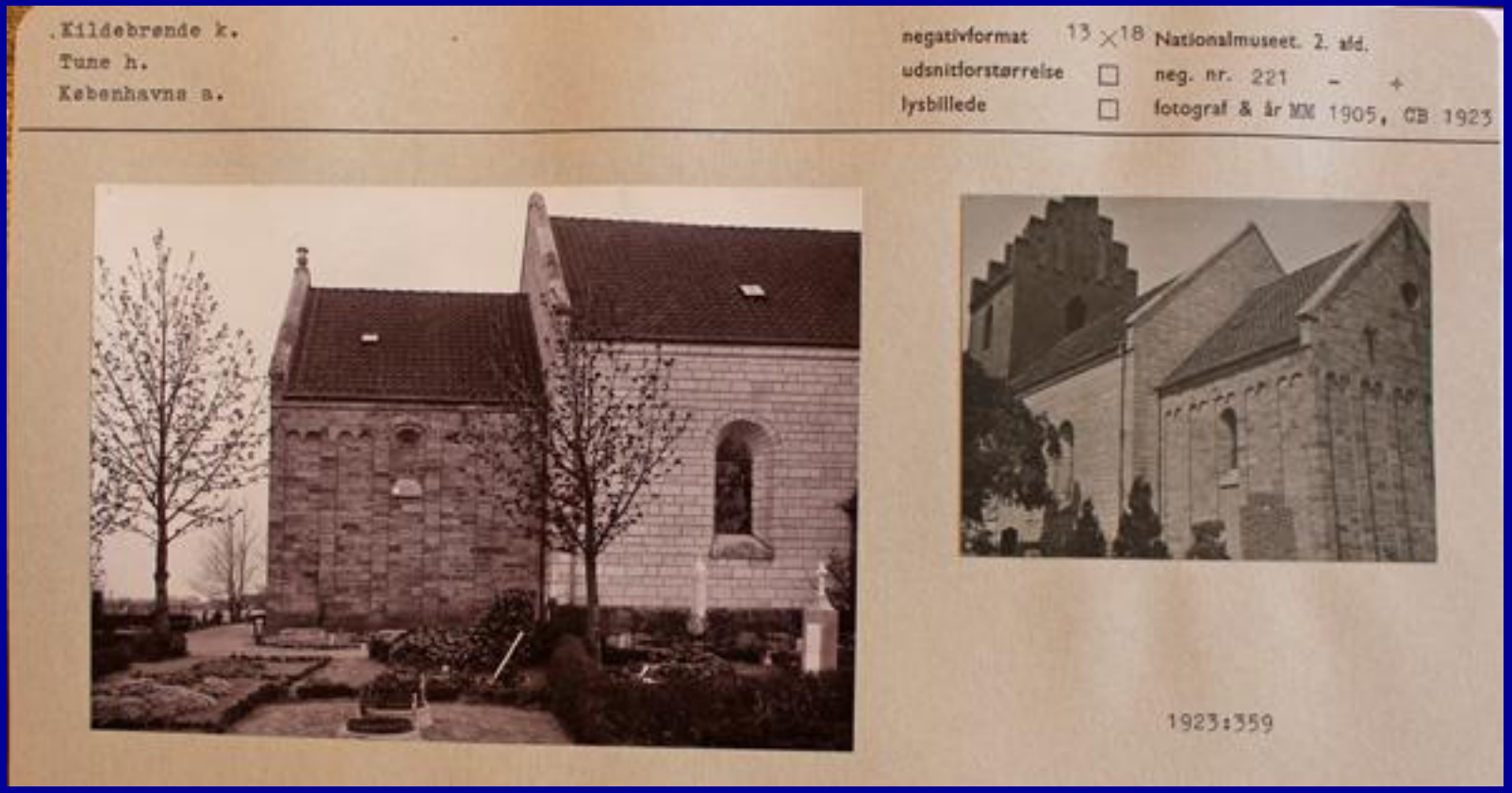

Kildebrønde kirke 1915

Kildebrønde k.
Tune h.
Københavns a.

negativformat 13 × 18 Nationalmuseet. 2. afd.
udsnitforstørrelse ☐ neg. nr. 12371
lysbillede ☐ fotograf & år PN 1915

Kildebrønde k.
Tune h.
Københavns a.

negativformat 13× 18 Nationalmuseet. 2. afd.
udsnitforstørrelse ☐ neg. nr. 223 – 12383
lysbillede ☐ fotograf & år MM 1905, PN 1915

Tveje-Merløse kirke

Større restaurering, afsluttet i 1895

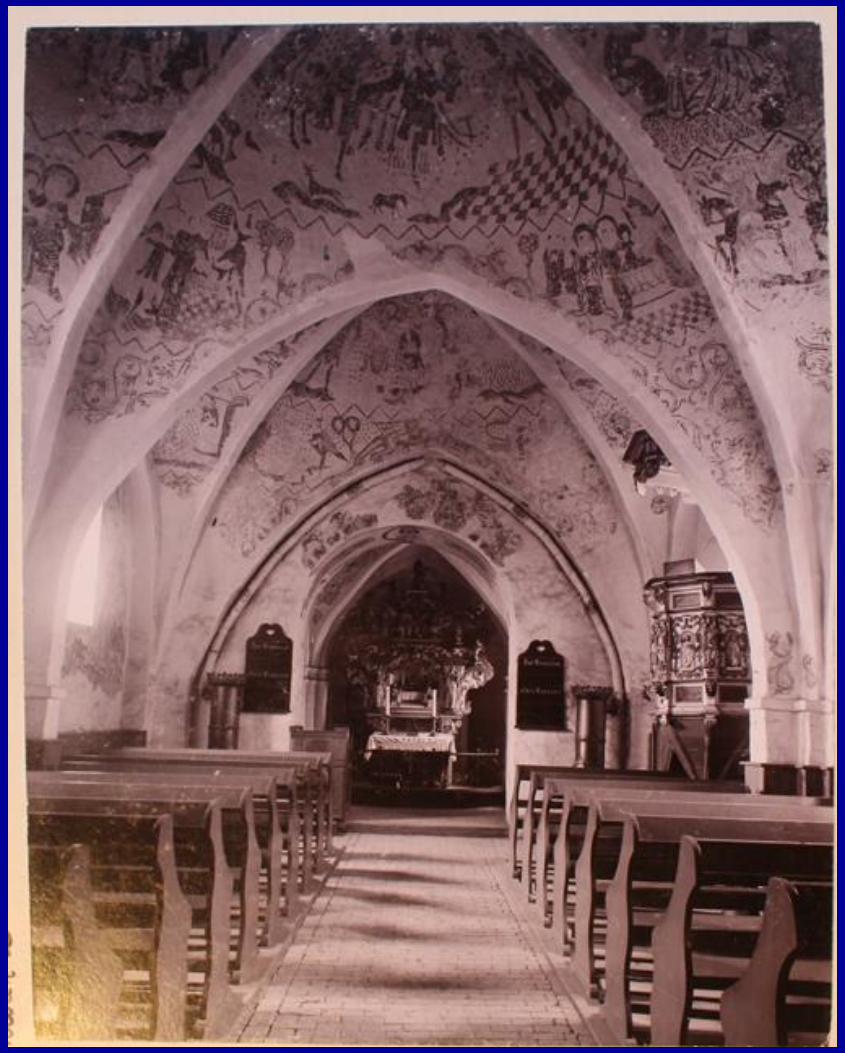

Kirkerummet, fotograferet 24/6 1893, INDEN restaureringsarbejdet blev påbegyndt

Er der en arkitekt til stede?

EFTER!

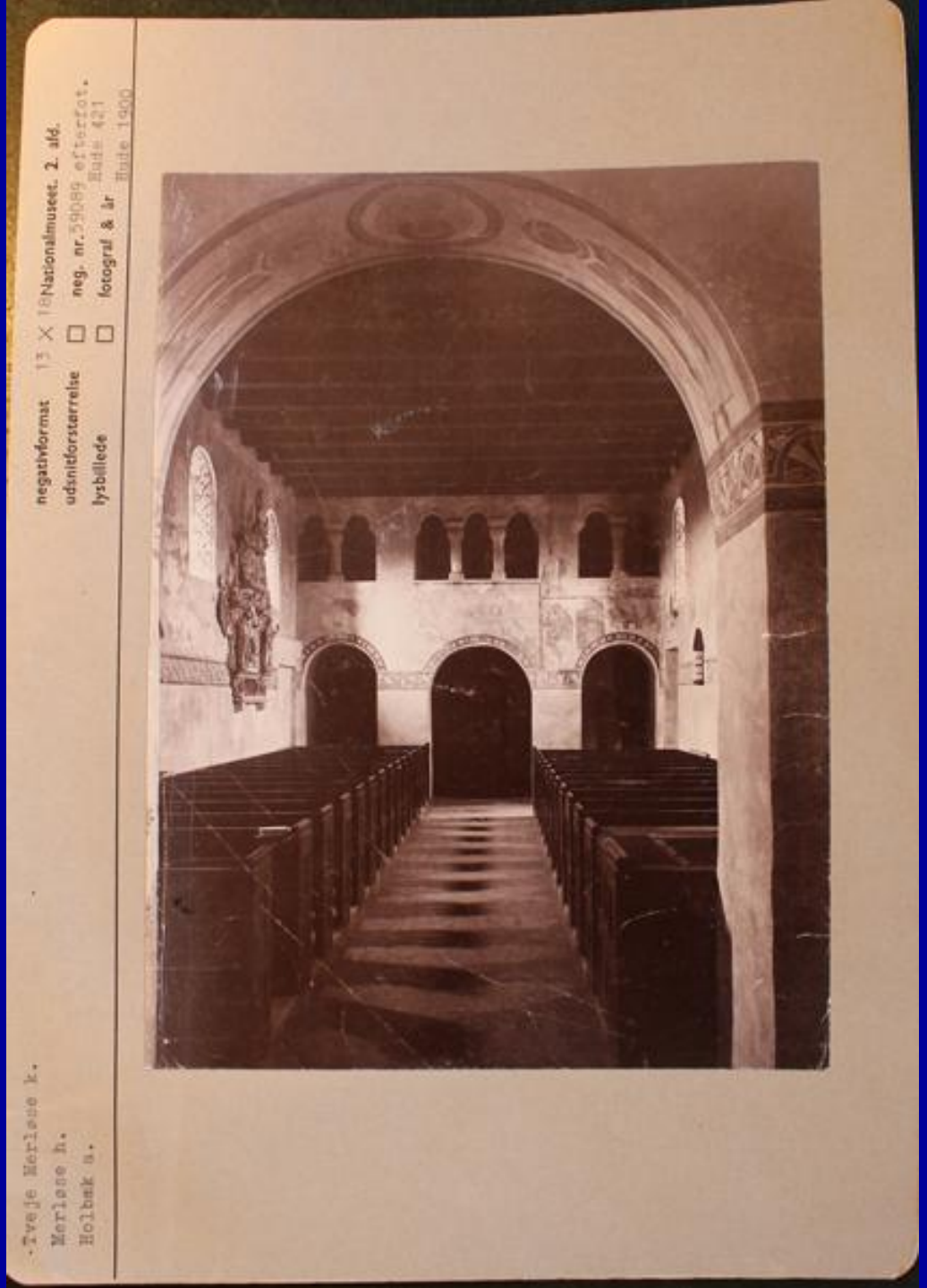
Tvejle Merløse k.
Merløse h.
Holbæk a.
negativformat 13 × 18 Nationalmuseet. 2. afd.
udsnitsforstørrelse ☐ neg. nr. 59089 efterfot. Rude 421
lysbillede ☐ fotograf & år Rude 1900

Cases

Vi tager først en tur til
Sønderjylland-nærmere betegnet
Broager sogn

Broager Kirke, Broager sogn, Nybbøl herred, Sønderborg amt

I 1930 folketællingen:
Broager Stationsby: 1147 indbyggere

Christian Martin Paulsen født 1904
Marie Paulsen født 1906

Mathilde Født 1924
Marie Magdalene født 1925
Peter født 1926
Andreas født 1928
Svend Aage født 1929

Christian var født i Broager
men havde mødt den smukke
Marie i Dybbøl, der var hendes
fødesogn

Det gik hurtigt med at blive
gift og børnene lod bestemt
ikke vente på sig.

Gad vide om der er et eller andet
omkring Broager kirke, der kunne
indgå i en skildring af en eller
flere af dåbshandlingerne

Og JA – det der med
præstens navn har været
brugt så mange gange!!!

Forslag til fremgangsmåde

Niels Peter Stillings bog

Lokalhistorisk litteratur

Scanning…..

Kirkens egen hjemmeside – er der noget om kirkens bygningshistorie?

Trap Danmark-giver et hurtigt overblik

Danmarks Kirker – relevant bind (hvis udkommet!)

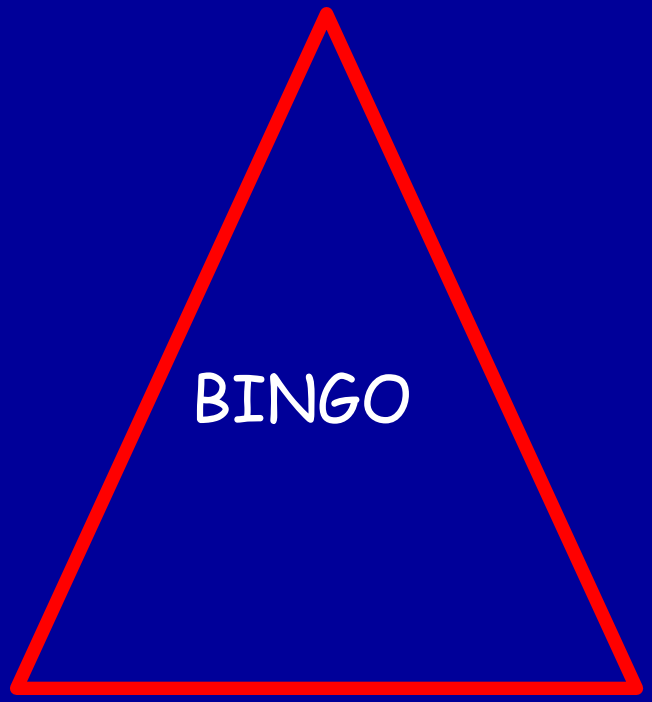

Der er virkelig noget at komme efter!!!

Det viser sig nemlig

Meget omfattende restaurering i perioden 1924 - 27

Afdækket kalkmalerier fra ikke mindre end 4 forskellige stilperioder

Døbefonten flyttes

Eksisterende pulpiturer fjernes

Nyt pulpitur mod vest, med delvis genbrug af de gamle P.

Prædikestolen flyttet

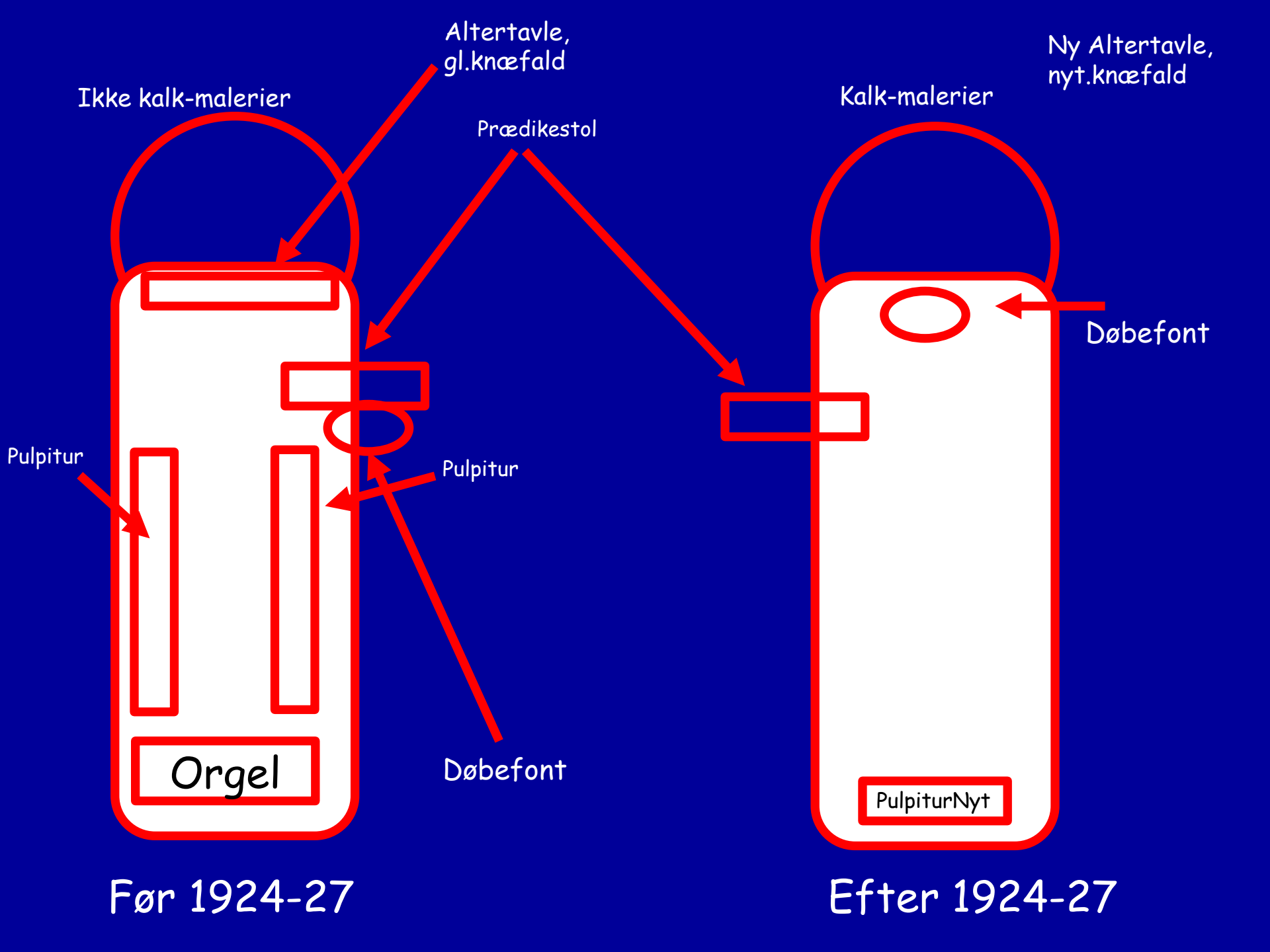
Altertavle,
gl.knæfald
Ikke kalk-malerier
Prædikestol
Kalk-malerier
Ny Altertavle,
nyt.knæfald
Døbefont
Pulpitur
Pulpitur
Orgel
Døbefont
PulpiturNyt
Før 1924-27
Efter 1924-27

Efter restaureringen

1959

Interiør mod øst.
negativformat 18×24 Nationalmuseet. 2. afd.
udsnitforstørrelse neg. nr.68310
lysbillede fotograf & år EM 1959

Før Restaureringen

Bronger k.
Nybøl h.
Sønderborg a.

negativformat 9×12 Nationalmuseet. 2. afd.
udsnitforstørrelse ☐ neg. nr. 73946 og 947 efterfot
lysbillede ☐ fotograf & år CIH 1910, CAJ 191

Før restaurering

negativformat 13x18 Nationalmuseet. 2. afd.
udsnitsforstørrelse ☐ neg. nr.7335
lysbillede ☐ fotograf & år ++

negativformat 13x18
udsnitsforstørrelse ☐
lysbillede ☐

Før restaureringen

Broager k.
Nybøl h.
Sønderborg a.

Interiør.

negativformat ☒ Nationalmuseet. 2. afd.
udsnitforstørrelse ☐ neg. nr. +, +, +
lysbillede ☐ fotograf & år L.f.D. før 1920

1972:573
a

1972:573
b

1972:573
c

Bronger k.
Rybel h.
Sønderborg a.

negativformat 9×12 Nationalmuseet. 2. afd.
udsnitforstørrelse ☐ neg. nr 73946 og 947 efterfot
lysbillede ☐ fotograf & år CIH 1910.CAJ 191

Broager k
Nybøl hrd
Sønderborg a.

NATIONALMUSEET. 2. afd. 1

stk.	I Folio og mindre formater	stk.	II Formater i delt arkivskuffe	stk.	III IV V Store formater (III hel skuffe, IV stort skuffe, V ruller)
1	Lith. nordsiden Kornerup/Barentzen	2	Tegn J. Kornerup 1862-63	1	Snit tårn 1:50 P. Friis, H. Schmidt 19[illegible]
1	Blad nordside	1	Plan 1862 J. Kornerup.	4	Opm 1:20 orgelpulpitur Arth-Nielsen [illegible]
1	Akvarel kor J. Kornerup	1	Plan 1:100 H.H. Olrik 1956	1	Opm 1:20 dør i tårnrum Arth-Nielsen [illegible]
1	Rekonst. skitse af pulpitur Arthur Nielsen	1	Rekonst. plan 1:100 H. Schmidt 1961	2	Opm 1:1 orgelpulpitur Arth-Nielsen [illegible]
1	Lith krigsmonument 1864	2	Plan og snit 1:50 tårn H. Schmidt 1961	1	Opm. 1:1 opr. brystvark Arth-Nielsen [illegible]
2	tryk af plan af klokketårn m. romansk grav H. Schmidt 1976	2	Plan og snit 1:50 klokkehus El. M. 1956	1	Tryk Skitseopm. korsskæring 1:20 [illegible] Rolf Graae 1965
		2	Opm. 1:10 inst. af varmeovn Arth-Nielsen		
3	Tegn. exterior	1	Opm 1:20 fyldinger Arth-Nielsen 1965	1	PLAN OG OPM. AF SKABE I SAKRISTI 1:20 GRAAE 198[illegible]
4	postkort, set.	1	Opm 1:20 orgelpulp. underside — " —		
1	Tegn. interior	1	Tegn. af Kornerup ekstrier	1	SNIT 1:100 N.P. JESSEN 1923
1	" frise	1	Tegn. krypt under tårn Kornerup 1862	1	Situationsplan og Snit, 1:500/1:200, Ark. [illegible]
1	" sokkel	2	Tryk af Opm. af klokkehus, indretning af kapel Søren R. Brønner. 1971-72	1	Fors. gifter bue tårnkum, vandret snit, opstalt + snit 1:10/1:1 1967
1	" [illegible]				
1	" [illegible]	2	tryk Orgelforslag 1:20 R. Graae 67	1	Fors. [illegible] korsskæring plan 1:20 [illegible]
1	" [illegible]	3	(tryk) våbenhus/tårn 1:20, 1:50 1985	1	Fors. indretn. Våbenhus, snit + plan 1:50, 19[illegible]
1	" St. Jørgen	1	tryk forslag til ændring af sakristi 1985		→ se også III R. Graae
2	opm 1:100, klokkehus Holger Schmidt 1963			2	Tegn. Kirken med syd og nord. Knud Lehn Pe[illegible]
1	Skitse vdr. overvigtsplan over området, H. J. 2008	1	TRYK AF PLAN, SNIT OG OPSTALT AF VÅBENHUS 1:20 GRAAE 1985		
5	postkort [illegible]				
1	Skitsefors. nyt orgel sidebillede 1:20 1966 R. Graae	1	PLAN MOGENS CLEMMENSEN 1925		
		1	OPM. AF TRAPPE 1:20 GRAAE 1989		
		1	TRYK AF PLAN 1:50 PALLE FRIIS 1960		

Landesamt für Denkmalpflege

Skitse tegnet af Kornerup
1852

Kirkegården.

negativformat 9 X 12 Nationalmuseet 2. afd.

udsnitforstørrelse ☐ neg. nr. 92885

lysbillede ☐ fotograf & år 1864 (affot. 19

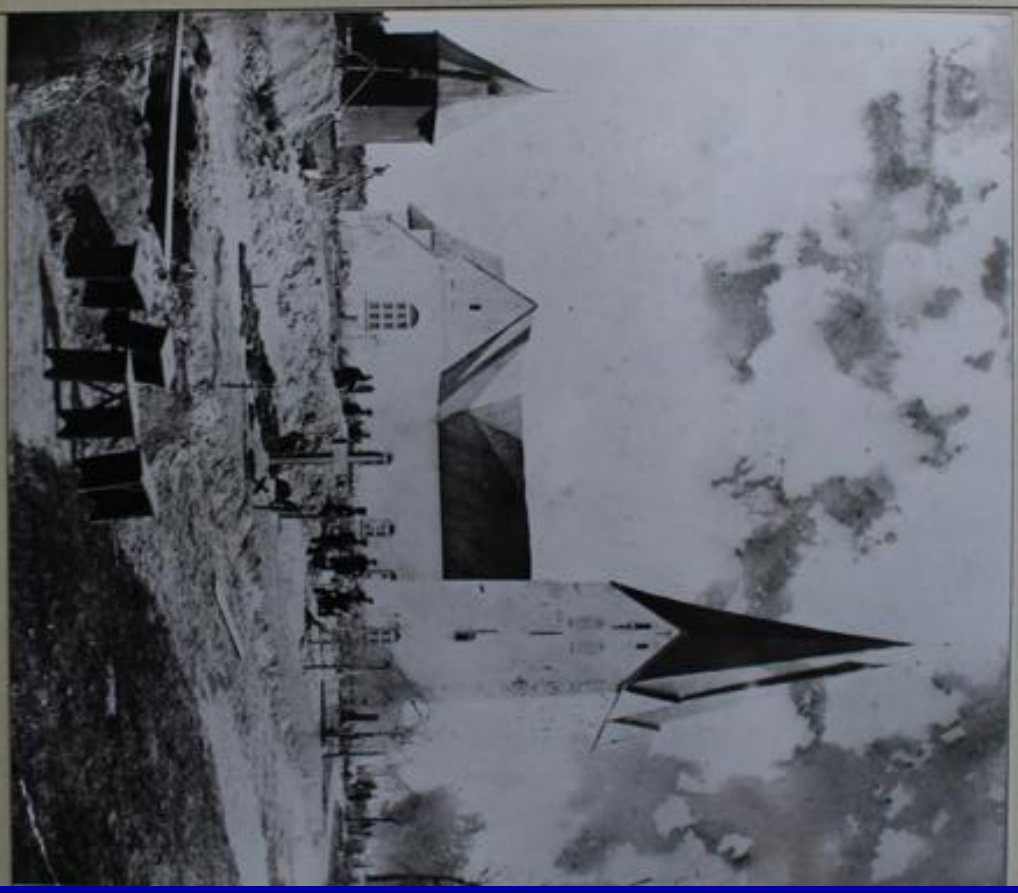

1910

Broager k.
Nybøl h.
Sønderborg a.

negativformat 13x18 Nationalmuseet. 2. afd.
udsnitsforstørrelse ☐ neg. nr. 7332
lysbillede ☐ fotograf & år CIW 1910

Det store mysterium

Tirsted sogn, Fugle herred, Maribo amt

Fødte kvinder
1882

Hvorfor så få
registreringer?

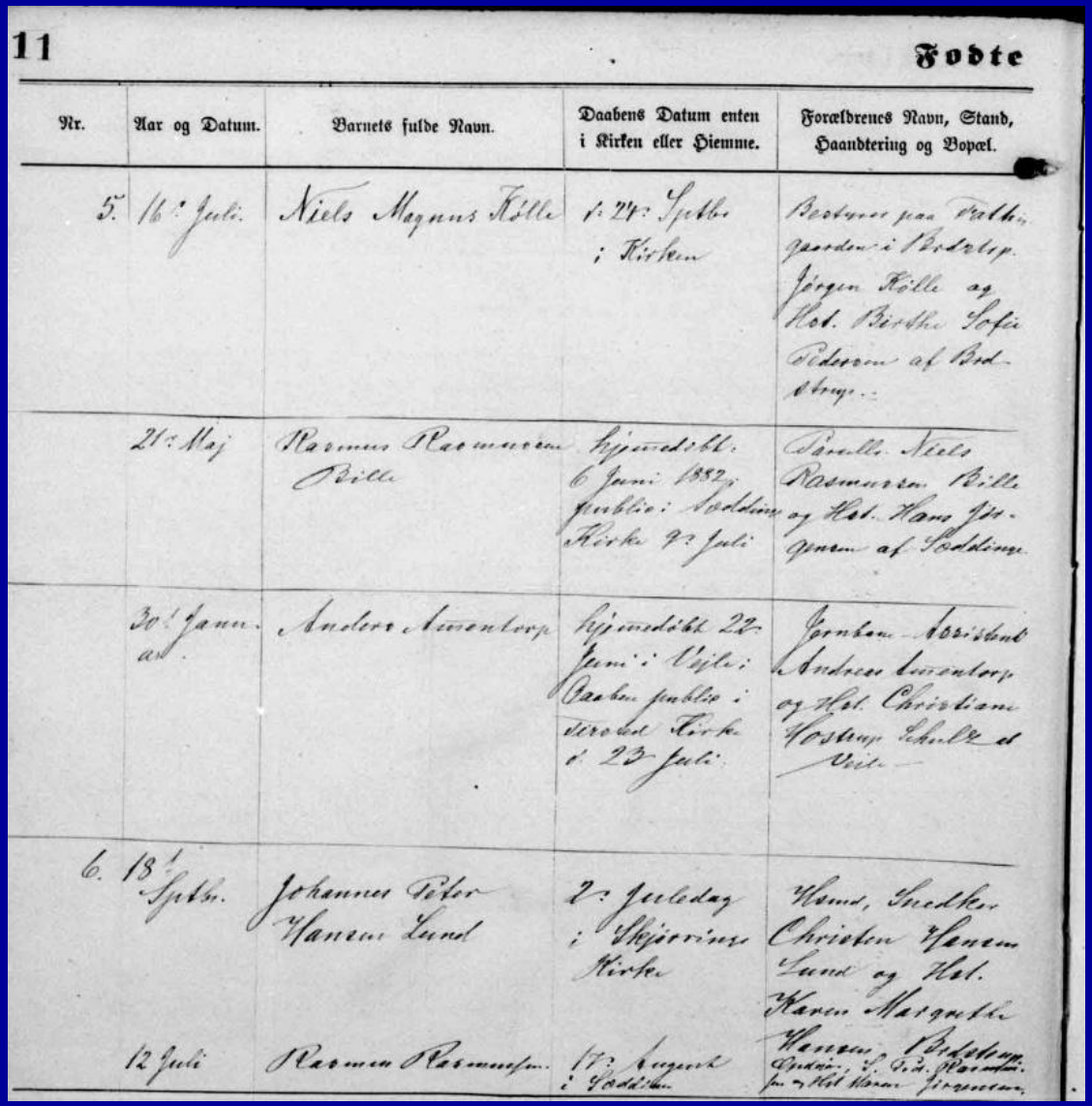

11 Fodte

Nr.	Aar og Datum.	Barnets fulde Navn.	Daabens Datum enten i Kirken eller Hiemme.	Forældrenes Navn, Stand, Haandtering og Bopæl.
5.	16. Juli.	Niels Magnus Kölle	d. 24. Sptbr. i Kirken	Bestyrer paa Fattigaarden i Brdstrup. Jørgen Kölle og Hst. Birthe Sofie Pedersen af Brdstrup.
	21. Maj	Rasmus Rasmussen Bille	hjemedøbt 6 Juni 1882 i public i Søddinge Kirke 9. Juli	Pårulle Niels Rasmussen Bille og Hst. Hans Jørgensen af Søddinge
	30. Januar.	Anders Amentorp	hjemedøbt 22. Juni i Vejle i Daaben public i Tirsted Kirke d. 23 Juli	Jernbane Assistent Andreas Amentorp og Hst. Christiane Hostrup Schultz af Vejle
6.	18. Sptbr.	Johannes Peter Hansen Lund	2. Juledag i Skjørringe Kirke	Hsmd, Snedker Christen Hansen Lund og Hst. Karen Margrethe Hansen Brdstrup
	12 Juli	Rasmus Rasmussen	17. August i Søddinge	Ordnar, S. Fed. Rasmussen og Hst Karen Jørgensen

I Henhold til den ærede Direktions Anmodning i en Skrivelse af 6te May fra Hr Dr. Henry Petersen har jeg været i Tirsted Kirke paa Lolland for at foretage nærmere Undersøgelser angaaende Kalkmalerier og tillad herom meddele følgende:

forrette sin Nødtørft.(!)

Disse Billeder, som med Hensyn til det sindbilledlige Indhold ere mærkelige nok men paa flere Steder höist anstödelige, henhöre, hvad Udførelsen angaar til det raaeste af, hvad der er fundet af Kalkmaleri. Jeg fremsender herved to Blade med Tegninger af det interessanteste af dem, Fremstillingen af de syv Dödssynder, der, saavidt jeg véd, ikke hidtil er fundet hos os. Det andet Blad, Manden med Kalven

Referat af et Möde i Vester Tirsted Kirke, Fuglse Herred, Maribo amt
8/6. 1929

Mødte var:

1. Af Menighedsraads (7 Medlemmer) de paa omstaaende Side afbrydende
2. Museumsdirektör M. Mackeprang (Nationalmuseet)
3. Konservator Eigel Rathe. (Nationalmuseet)
4. Anledning

En Protestskrivelse fra Lognepræsten rettet mod et af de istandsatte Kalkmalerier, som han fandt var anstödelig.

5. Det paagaldende Malerihavde til Maria Maria Besøg hos Elisabeth. (jvnf. Lucas: Cap. I v. 38 og flgd) anken galdt det middelalderlige Trak af Fortresse var antydet paa de to Kvinders Underlie. Der var dog saa godt som intet at se paa Elisabeth lidt mere paa Maria. Restaurationen havde

TECHNICAL DATA TIRSTED KIRKE SAG.NR. 087-02 DATE 9/2/99

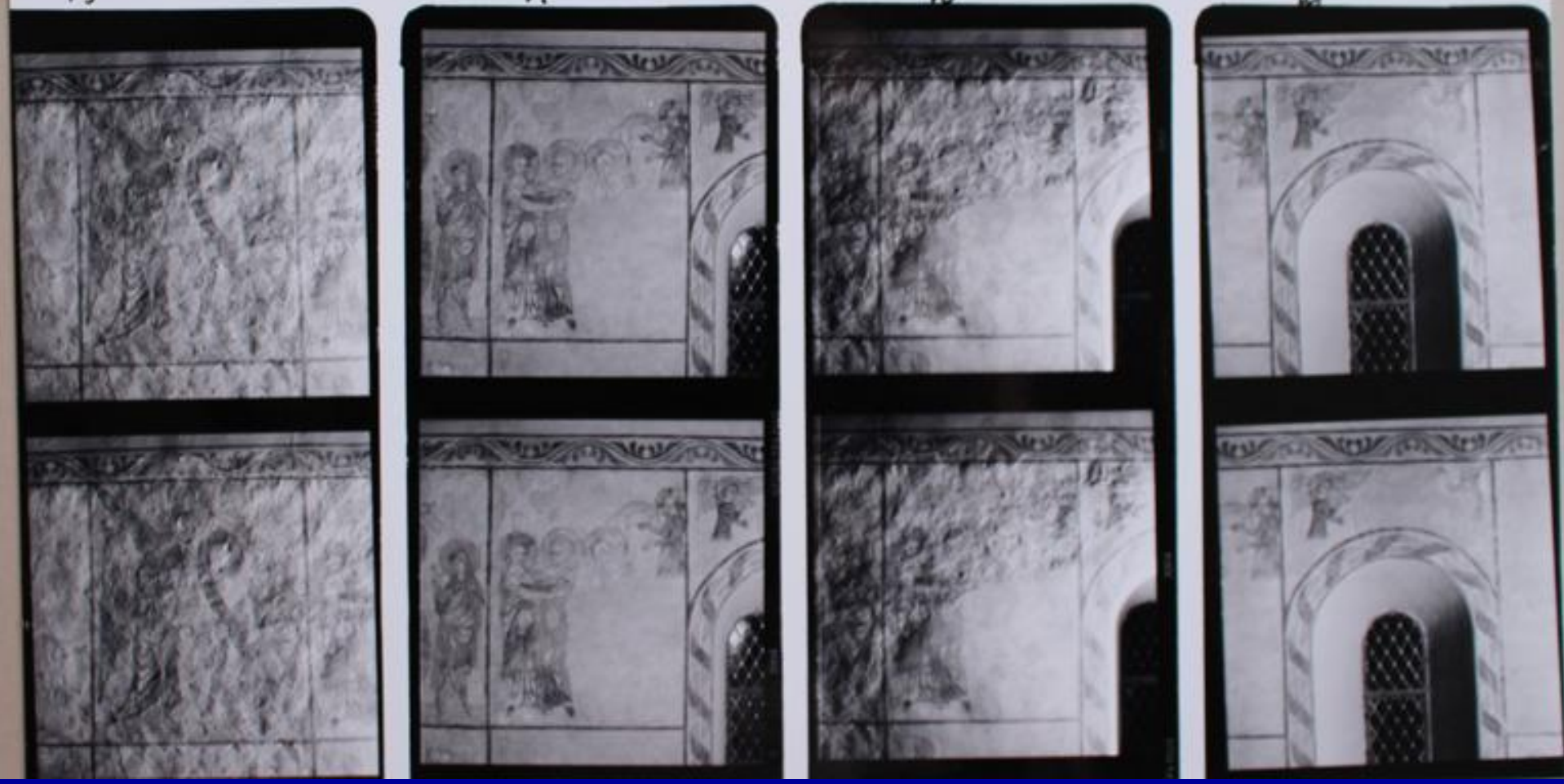

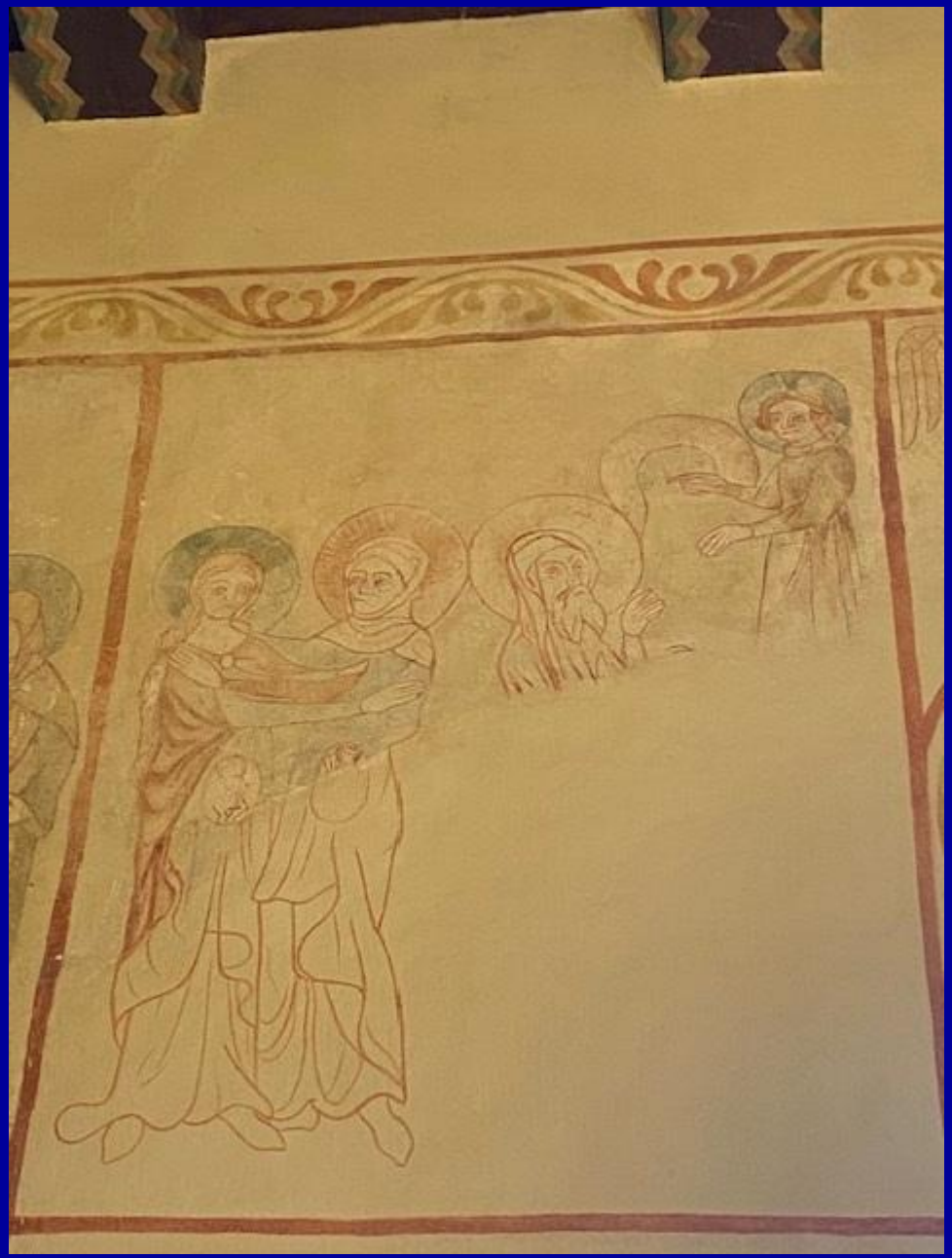

Købstæderne

Købstæderne også repræsenteret i Antikvarisk-Topografisk Arkiv

Beretningsarkivet:

Tegningsarkivet

Foto/billedarkivet

Navnlig for denne del af det arkivalske materiale må I også søge andre steder – i Nationalmuseet i

Afdelingen for Nyere tid, jfr. Museets hjemmeside

Købstad - Korsør

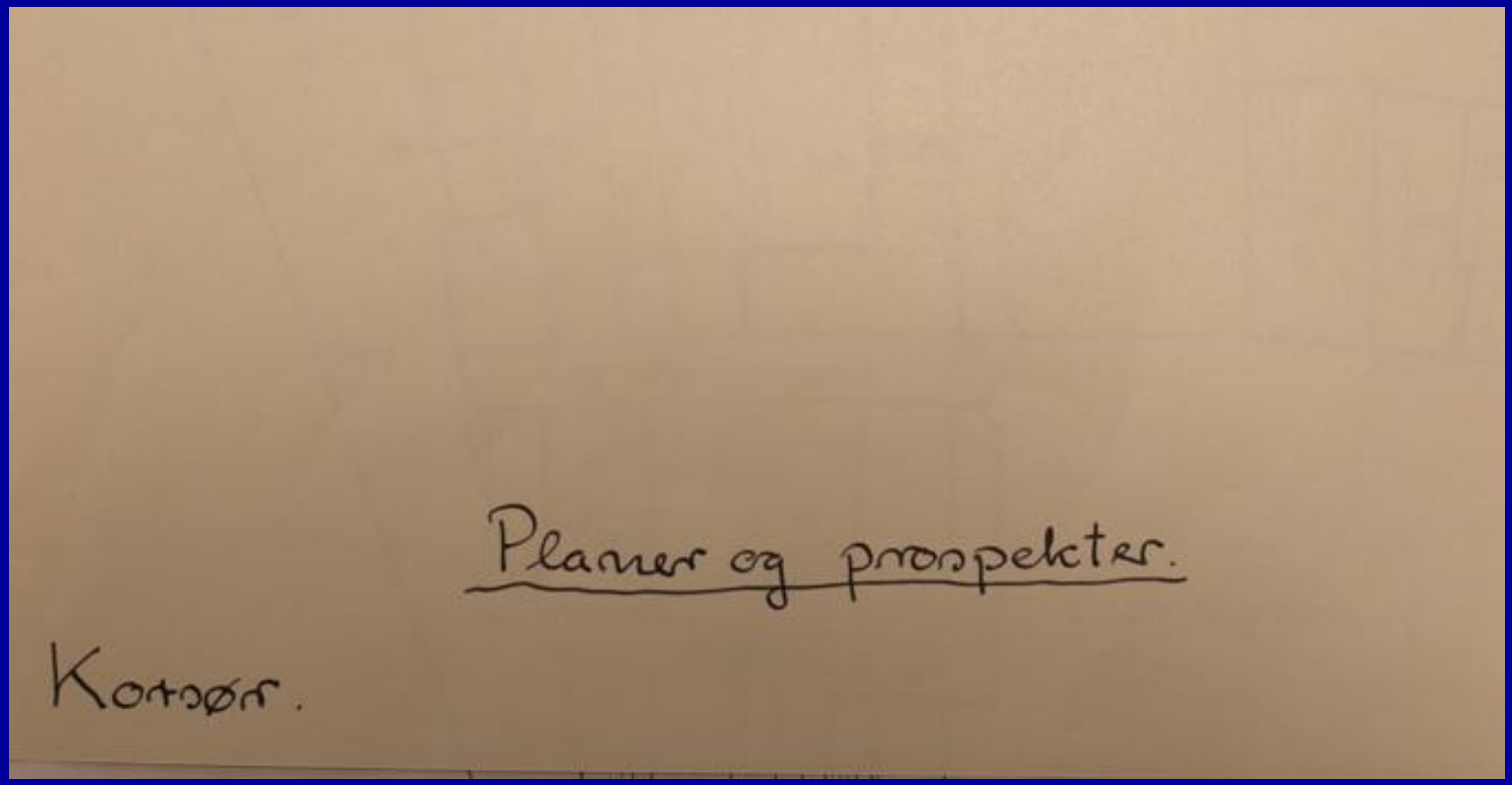

Tegningsarkivet

Korsør
Sorø a.

Planer & prospekter

NATIONALMUSEET. 2. afd.

stk.	I Folio og mindre formater	stk.	II Formater i delt arkivskuffe	stk.	III IV V Store formater	III hel skuffe IV stort skab V ruller
1	stik, prospekt Vanske Atlas	1	tegn. blyant & Sepia, prospekt, havnen Fabritius de Tengnagel	2	planer over byen 1:1500. Stadsingeniøren 1927	IV
1	plan, stik " "					
1	stik, plan 1858 (Trap) 1. udg.	1	plan, stik (Dahlberg) 1659			
1	" " " " Købstadsprøver	1	stik, prospekt Grønvold		Korsør Nr	
1	plan (farvelit.) Trap 2. udg.	1	" " J.J. Brünn	1	kort 1:1000. Torbjørn Høy 1:10000	III
1	tryk af plan 1881	1	plan, litografi, udat.			
1	prospekt, Nordisk Billed-Magazin	1	litografi, prospekt (Hellesen)			
1	" tegning af H. Matthiesen-Hansen					
1	recept kvavelut					

Eksempel fra Fotoarkivet i

Antikvarisk-Topografisk arkiv

Kerteminde

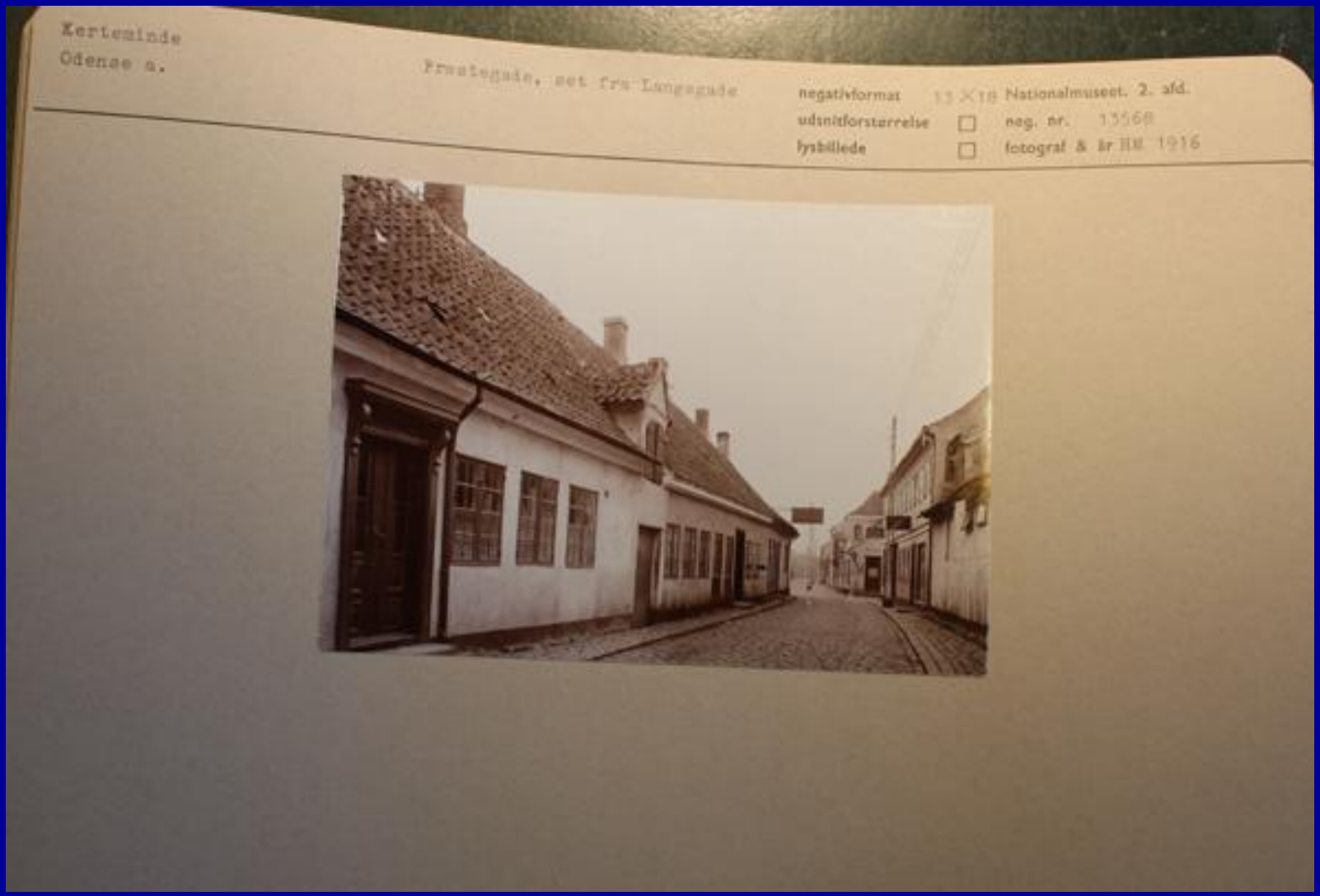
Kerteminde
Odense a.
Frue gade, set fra Langegade
negativformat 13×18 Nationalmuseet. 2. afd.
udsnitforstørrelse
lysbillede
neg. nr. 13568
fotograf & år HH 1916

art
a.

Algade nr. 18.

negativformat 13 ×18 Nationalmuseet. 2. afd.
udsnitforstørrelse ☐ neg. nr. 13898
lysbillede ☐ fotograf & år HM 1916

iddelfart
iense a.

Søndergade nr. 62.

negativformat 13 × 18 Nationalmuseet. 2. afd.
udsnitforstørrelse ☐ neg. nr. 13911
lysbillede ☐ fotograf & år HM 1916

Sœrsamlinger

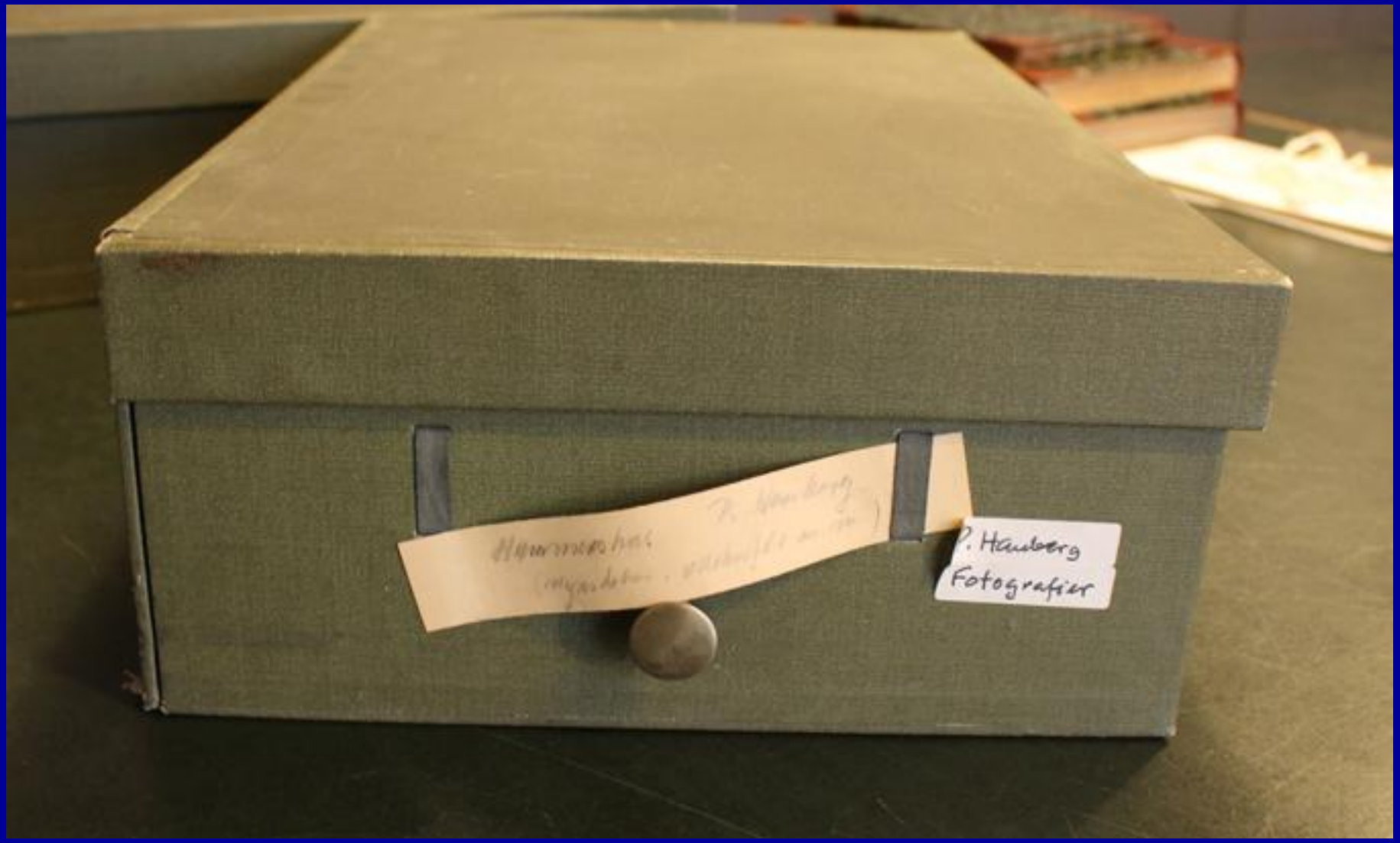

P. Hauberg: MS Bornholm

Hjemmesiden

Nationalmuseets hjemmeside:

https://natmus.dk

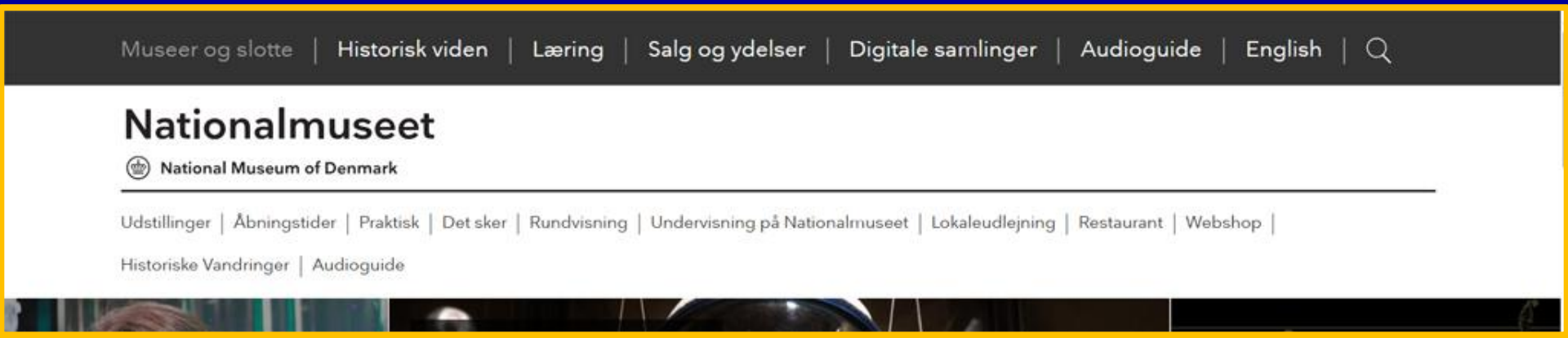

Vanskeligt at få overblik over samlingerne i NAT-MUS

Hvorfor er det overraskende vanskeligt?

Webmaster - NEJ

Nationalmuseets tilblivelseshistorie -

JA

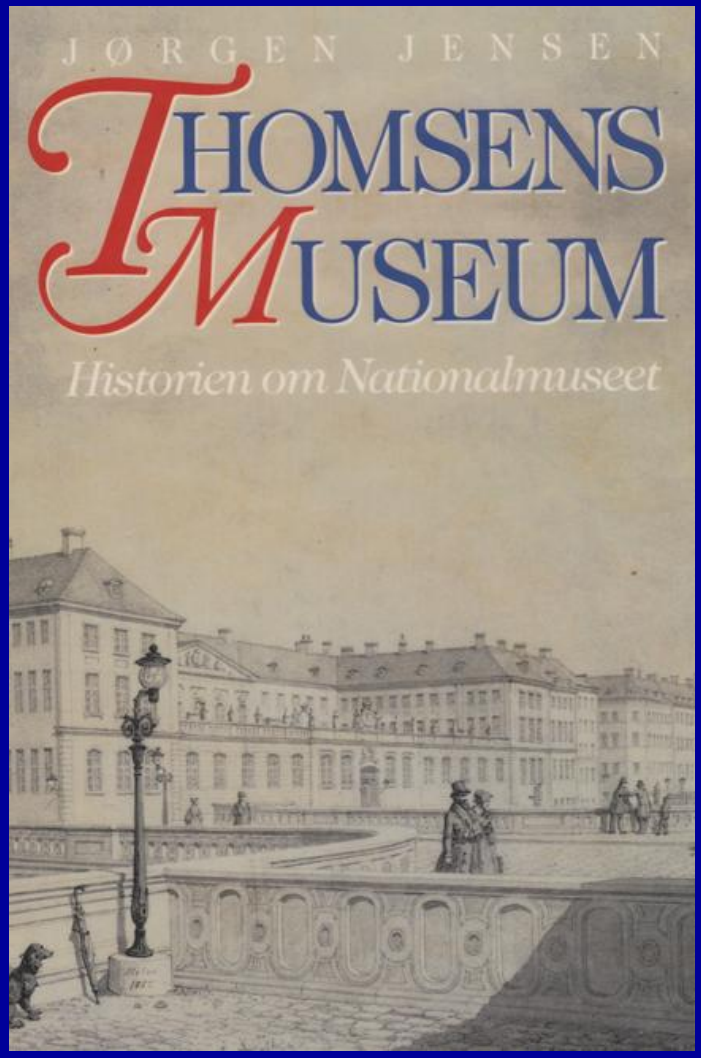

Antikvarisk-Topografisk Arkivs tilblivelse er uløseligt forbundet med Nationalmuseets tilblivelse

Vi skal IKKE igennem alle detaljerne

Men måden Nationalmuseet blev til på er vigtigt viden, når vi skal i gang med at bruge Nationalmuseets samlinger

Rasmus Nyerup 1759 – 1829
Fra Fyn
Litteraturhistoriker
Sprogforsker
Bibliotekar

Bog fra 1806:
"Oversyn over Fædrelandets Mindesmærker fra Oldtiden, saaledes som samme kan tænkes opstillede i et tilkommende National-Museum. Et Forsøg"

Nyerup var bibliotekar ved Det kgl. Biblioek og Siden på Universitets Biblioteket.

Fra 1797 tillige provst på Regensen

Provst Caspar Schade fra Mors sendte en samling Oldsager

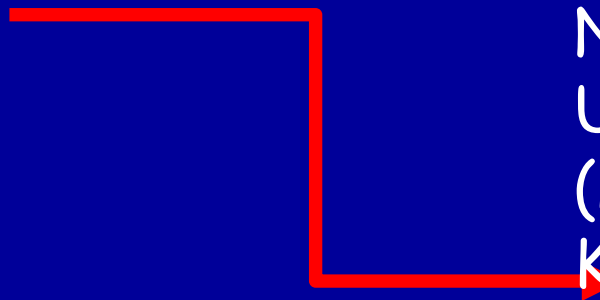

Nyerup fik lokale på Universitetsbiblioteket (Loftet over Trinitatis Kirke)

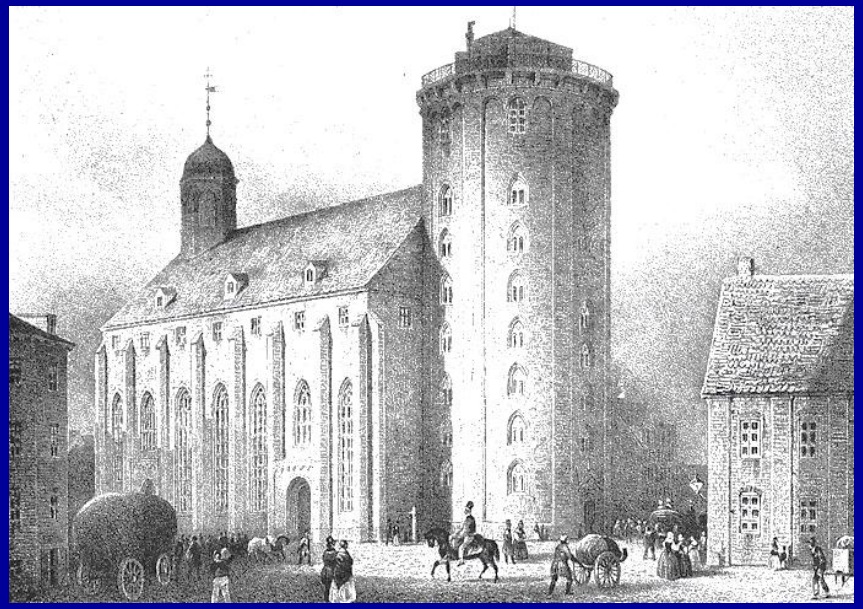

"Dagen 13. februar 1807

Fredag 13 Febr. | Dagen | No. 25 1807

Samlet og forlagt af K. H. Seidelin, Kommanderskersant ved det borgerlige Artilleri og Literatur, Trykt hos Thorstein E. Rangel

Maae trykkes.
Kjøbenhavns Politikammer d. 13 Febr. 1807.

Haagen.

Den danske Gesandt i London gav den 28 Jan. en | Løverdagen d. 28 Febr. gives til Beneficie for den andede

"at den på
Universitetsbibliotheket gjorte
Begyndelse med at samle
Bidrag til et tilkommende
Nationalmuseum"

Flere efterfølgende flytninger af samlingerne
Navn: Det kongelige Museum for Oldsager

1832-1855 på Det andet Christiansborg

Og derfra til nuværende lokalitet-Prinsens Palæ

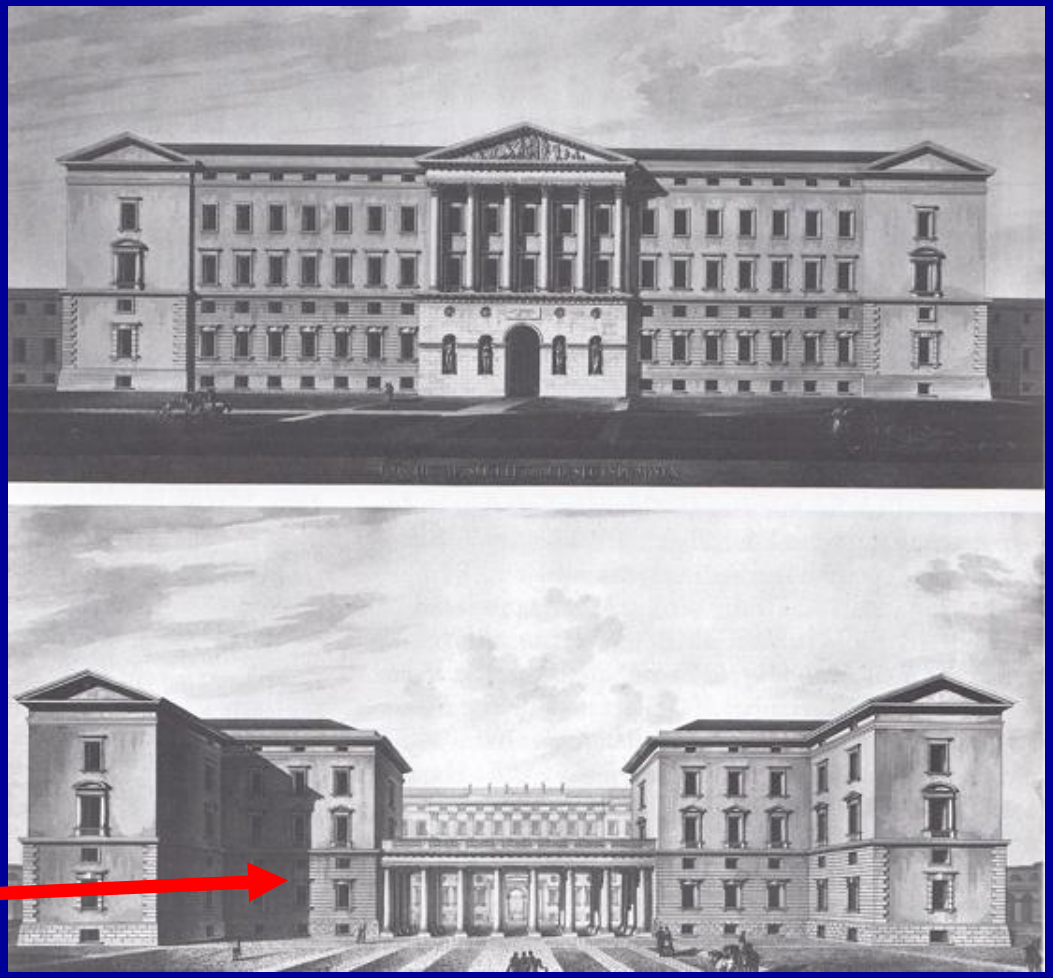

Men Nyerup var ikke alene om at samle OLDSAGER

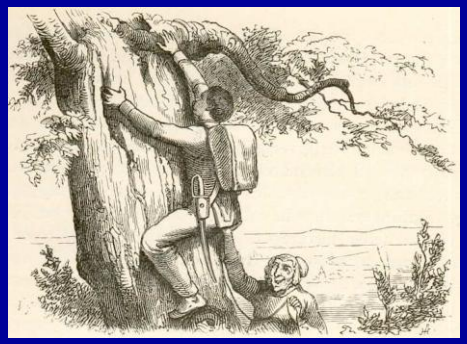

Det kongelige Kunstkammer havde eksisteret siden 1600-tallet

Samlede, samlede og samlede

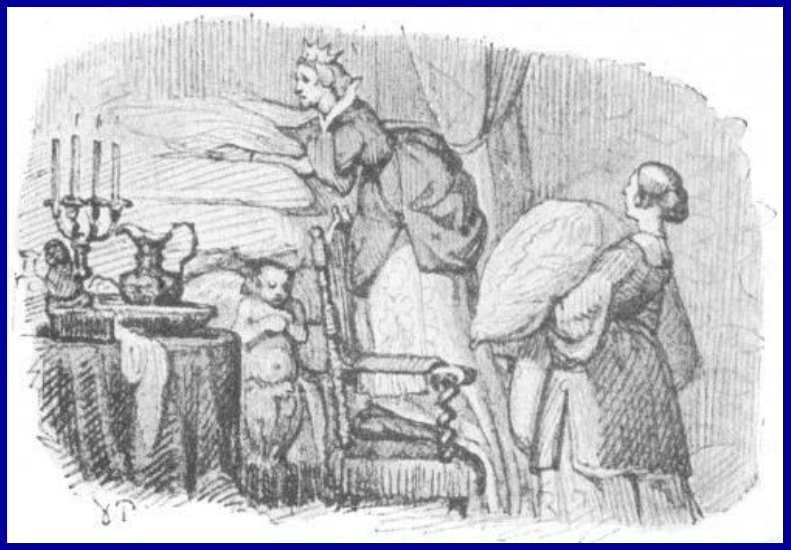

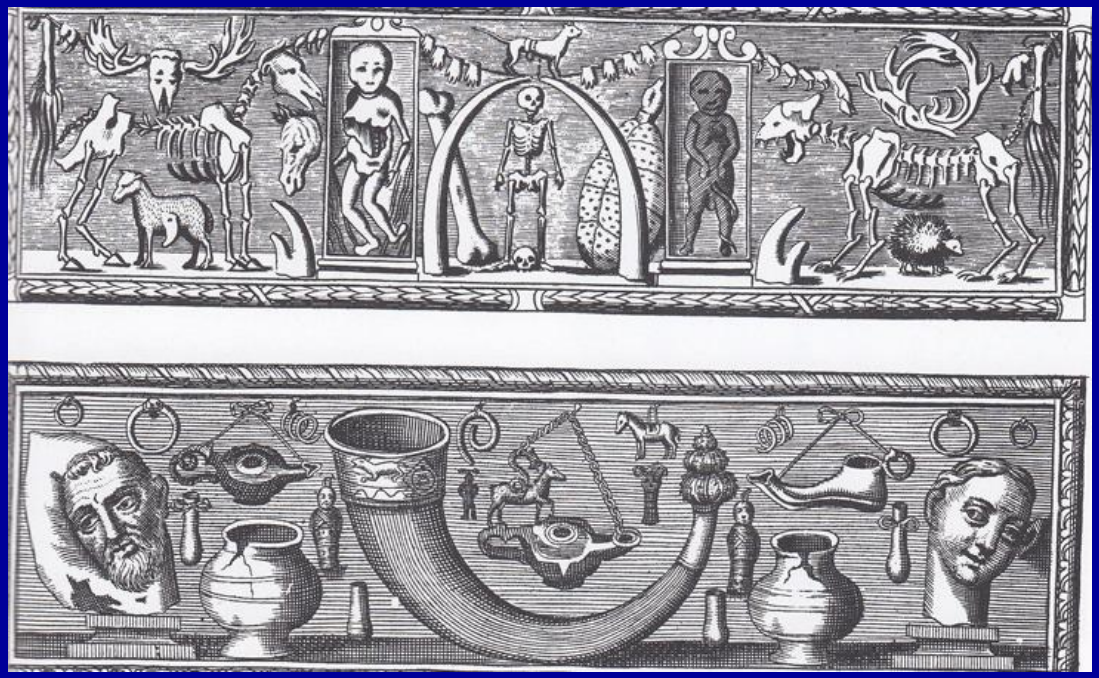

Fra et Katalog over Kunstkammeret samlinger

Og knopskydning med flere specialsamlinger

Kobberstik-samlingen

Malerisamlingen

Møntsamlingen

Topografiske tegninger og kort

m.fl.

OG

Interesseområderne ændres /udvides

Lundbye: En gravhøj fra oldtiden ved Raklev 1839

Ikke kun dansk etnografi

Fremmede kulturer

De danske bønders historie/Folkemindeforskere

Afslutning

Held og lykke med arbejdet

Jeg glæder mig til at hilse på jer på Antikvarisk-Topografisk Arkiv